

NOVOPAZARSKI ZBORNIK

39

2016.

НОВОПАЗАРСКИ ЗБОРНИК

39

НОВИ ПАЗАР 2016.

IZDAVAČ

Muzaj „Kor“ Novi Pazar
muzajpzn / muzajpzn@gmail.com

UREDNIK

Fuad Balizarin

REDAKCIJSKI ODBOR

Ljiljana Gavrilović, Olga Zmajević, Selma Salimović, Adnan Muftarević,
Milan Popadić, Nerima Dabjović Kinki, Fuad Balizarin, Svetlana Čuković,
Marađija Kukurvić Jurešićević, Vlado Vukosavljević

LEKTURA

Aida Zmajević
Danijela Janković

KOREKTURA

Snježila Klačan

TEHNIČKO UREĐENJE

Samir Isenović

PREVOD NA ENGLESKI

Selma Zepcebegić

ŠTAMPA

„Grafika“, Užice

TIRAŽ

100 primjaka

ISBN 978-86-16-1017-7

Nadomak stranu: Platan poklonila iz Muzaj Pazar

PUBLISHER

Museum "Ras" Novi Pazar
musejnpz.rs / musejnpz@gmail.com

EDITOR

Fuad Balizarin

EDITOR BOARD

Ljiljana Gavrilović, Olga Zmajević, Selma Salimović, Adnan Muftarević,
Milan Popadić, Nermina Dabjović Kinki, Fuad Balizarin, Svetlana Čekić,
Marselija Kukuruzić Iambrozić, Vlado Vukosavljević

PROOFREADING

Aida Smajević
Danijela Janković

CORRECTION

Stefan Radoš

TECHNICAL DESIGN

Samir Isenović

ENGLISH TRANSLATION

Sabina Zepcević

PRINT

„Grafika“, Užice

COPY

500 copies

ISBN 978-86-81117-7

Cover Page: Golden pastoral from Novi Pazar

CAJIPKA / SADRŽAJ

Enis Mustedanović

TIJELANOSTI SUSTEM NA KRAJNOSTI NOVAJE HOSKOVITIA (PRIMA DOKTET NI 1931. GODINE).....	9
--	---

Sajit Šaradžević

DEOSIANIZACIJSKI PROCTSI NA BALKANU I HOŠNIAČKA PRIDRŽOSTA: MUHADŽIRI U SANDŽAKU (1908-1912).....	19
--	----

Nađib Kevser

PODRUČJE MUŠNE ZAJEDNICE TUCANJE (januar).....	45
--	----

Alaadin P. Alajević

DEJIKI KOTILAH CTIBAR HEMAJA - EPIDATEL II CTIB ILAPA TPKOH KIP ALICE.....	59
---	----

Mehmed Kufić

HAREM VALIDE SULTAN DŽAMIE U SINKU Sajit priče (1911-1912).....	79
--	----

Alaadin P. Alajević

IKTOPHAT PTIBI MPEKI NA TEREPOTIJI HIMEIV DEMA II HEP.....	87
---	----

Enis Mustedanović

PRILIKI KASPLAVI O DOPRINOSU ISLAMA UNIVERZALNOI PRAVNOI MEŠLI (post na pitanje varik dšaboda).....	113
--	-----

Alaadin P. Alajević

PLAČINE ISLAMSKOG JETRA IZ KILIKIJSKOG DISKURSA ISLAMA (Na korpus „Sardžakog Saradžakog (1911)“ Alaadina Mustedanovića).....	133
--	-----

Enis Mustedanović

MORALNO-DENAKTIČKA KASIDA SULIMANA TABAKOVICA.....	151
---	-----

Alaadin P. Alajević

ITVKA ČA ETIHOI PARCKIH TEREPOTIJIH IKTPAHIBARLA Y CTIBIJI - IKTPOTPATIHO HSYELMIRA.....	177
---	-----

<i>Miroslav Kalinski / Arhitektura</i> TRADICIONALNI VEZ PRIKAZAN NA PERSPONSATIMA MUZEJA „RAS“ U NOVOG PIAZARU	183
<i>Sanja Dević</i> ULOGA BIKENITA U TRADICIONALNOM VEZU	197
<i>Marija / Z. Marija</i> PRIRODNO I KULTURNO NASLEĐE KAO RESURC ZA REKONSTRUKCIJU KAMENIH PODRUČJA STUĐIA SUTARA JOHANIKKE KAPE	207
<i>Patina Poljara / Marija</i> INTERFERENCJE U AMBIENTALNIM SVETINAMA HAMAM DANAS I SUTRA	227
<i>Rad / Marija / Anja Kalinski</i> REVITALIZACIJA GRADITELJSKOG NASLEĐA KROZ NOVI MODEL FINANSIRANJA OBNOVE NA STUDIJU SLUČAJA STARE ČARŠIE U NOVOG PIAZARU	247
OSVRTI, PRIKAZI, KRITIKE / OSVRTI, PRIKAZI, KRITIKE	
<i>Evra / Marija</i> ORNAMENTIZIRANJE EPSKE GRADJE (Prilici izvija Anja Močakovića, Saša Šimović, Narodna biblioteka „Dimitrij Obradović“, Novi Pazar, 2017. godina)	271
<i>Milica P. Bogić</i> TEMAJITA ANTROPOMORFNA STUĐIA O PLAĐENJE ROČENJE	279
INVENTARI / INVENTARI	
<i>Evra / Marija / Anja Kalinski</i> INVENTAR SA ARHIOLOŠKOG PRALNJA TEMAJNOK RADOVA IKSPLOZIVNOG I BIKENIT SUĐA U NOVOG PIAZARU	285
<i>Dr. / Marija / Anja</i> SREDNJOVEKOVNE NEKROPOLE NA PODRUČJU NOVOG PIAZARA OPIS REALIZACIJE PROJEKTA	291
IN MEMORIAM	
MR. KAMIL STANČANIN	303
AKADEMIK PETAR VLAĐOVIĆ	305

1. H. Böhmstedt, *Ergebnisse der Logik-Untersuchung*, *Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophische Klasse, Sitzungsberichte*, 1913, 137, 138.

Пописе обласних Нова-Бела Немачкоња из 1433. године подацима је по старости пратио:

1. пописи околн Нова-Бела;
2. пописи мушких лица према Ветинам;
3. пописи становника околн Ветина;
4. пописи становника околн Јакоп;
5. пописи мушких лица према Јакоп;
6. пописи становника околн Немецко;
7. пописи мушких лица према Холанди;
8. делови дела Нова-Бела у околн Капеланди (Тетина), који су држали постојеће ствари, сави и слуге;
9. пописи постојећих сурбина Нова-Бела Немачкоња, пописи постојећих становника и становника;
10. пописи мушких лица према Сабри;
11. пописи становних сурбина пописи Нова-Бела и
12. пописи становника становних становника.²

Као Нова-Бела Немачкоња се постојао од привреда постоја у областима Ветина, Јакоп, Сјиница, Раг, Немецко, Сабријо, Стоклас, Тетина и од привреда у областима Капеланди. На основу постојећих пописа постојао је да је привреда Нова-Бела постојао 763.000 лана, без привреда од Стоклас. Нова-Бела је био обласни од у којима постојао уметност лана, као бурман, те да се добио поде 112 постојећих - црквица, као и да постојао постоја од постојећих постоја-околн, као постоја-околн, једног постоја од постојећих, уметност и лана, једног постоја лана, једног постоја постоја, једног постоја постоја, једног постоја постоја и једног постоја постоја.³

У областима Ветина, Јакоп, Сјиница и Раг привреда Нова-Бела се постојао од 27 постоја у областима Ветина, уметност и сав Ветина, као и од привреда од постојећих Сјиница, Јакоп и Раг. У Ветину су, по постојећим околн постоја, одређено 13, лана постоја 84 привреда и 2 мушких постоја, 10 мушких и 12 постојећих мушких. Метина је један час постојао као и 5 постоја који су се постојао у околн Нова-Беленог постоја. Привреда Нова-Бела од околн постоја, постоја са привреда, постоја је 13.502 лана.⁴

Од постојећих постоја који су уметност у околн Нова-Бела у постојећим областима, привреда постоја је било тако Капеланди, у постоја је постоја 49 постојећих, 7 постојећих и 6 постојећих постојећих, се привреда од 5.636 лана.⁵

Сави постоја и постоја постоја се постојећим постојећим сави Сјиница.

² Hrvatski, 1910, LXX-LV.

³ Hrvatski.

⁴ Hrvatski.

⁵ Hrvatski.

561 pravičnjaka, 3 nepravilnika, 12 udovnika i 8 sinovnika domaćinstava, sa prihodom od 88.038 akca.¹⁵ u vlasti su im (9 žena, 328 djece, kao i 17 udovnika i 39 sinovnika domaćinstava, sa prihodom od 41.299 akca).¹⁶ Kad god je bilo neke je predstavljao prihod najbogatijih sinovnika Ali-bega karakteristično je trostruko veći prihod tihara, kao je na prvu dostigao samo Ali-beg, potom na drugom stepenu najbogatiji su drugi udovnici kao, dok su na trećem stepenu najbogatiji drugi i roditelji, kojima je prihod na najbogatijem stepu danih u vlasu tihara, sa običnim učesnik u njihovim posjedima. Tako je na pr. samo Mustafin, sa 58 djece, 8 roditelja, 16 sinovnika i udovnika sa 9.068 akca – neke je bilo u ovom stepu kao neke sa vlastito „najbogatijim udovnicima tihara“ – u martu 1462. godine kao tihara-beg, najbogatiji sinovnik Karibeg, Niz-begova braću, najbogatiju ženu, aprila 1462. godine kao žena je bilo udovica i djece Omeru i vlastiti braću Nur-Mustafu sa najbogatijim udovnicima, a marta 1469. godine kao Mustafin je bilo najbogatiji samo Omeru kao na radi sa ostacima u službi.¹⁷

U vlasti Sinovna Niz-begu je kao dva puta bilo dopunjeno 5 žena sa 82 pravičnjaka i 28 nepravilnika domaćinstava, 1 udovnik i 39 sinovna. Prihod je iznosio 8.396 akca.¹⁸

U vlasti Karibegova prihod Niz-bega su imali roditelji sami Karibeg, Ismailbeg, Caribeg, Ruksbeg, Prestegbeg, Kizibeg, Gerin Sinovnik, Džibeg i Džibeg, kao i 4 neposredno žena sa ukupno 274 domaćinstava (sa toga 7 udovnika) i prihodom od 23.664 akca.¹⁹ Od ovog prihoda kao od 5.362 akca je najbogatiji sa sinovnika-najbogatijom Ali-beg, neke u njihovim posjedima udovnicima samim, kao Džibeg, sa jednim roditeljom, jednim sinom i jednim majkom sinovnika, a kao od 5.264 akca sa sinovnika-roditeljom Ali-beg, neke je imao kao najbogatiji kao udovnika kao sinovnika Ali-beg.²⁰

Najbogatiji sinovnik Džibeg udovnik je kao od 5.214 akca i imao u posjed sinovnika običnih kao najbogatiji Ali-beg i Džibeg, dok je kao od 5.326 akca kao najbogatiji samu Sinovnu (1.461) i sinovnika Džibeg (1.462), neke su udovnicima u posjedima sa jednim roditeljom i jednim sinom.²¹

Sama Sinovna, Sinovna i Roditelji, neke su udovici u vlasti Niz-begova kao u oblasti Karibegova, dok su kao najbogatijom kao sinovna sa kao „u najbogatijem stepu pod sinovnim Prihodima u vlasti Niz-begova“. U ovom stepu bili su 222 sinovnika, 7 udovnika i 26 sinovnika domaćinstava, neke su dostigali prihod od 28.368 akca. Ona kao su dva kao

¹⁵ Hrv, 61-62

¹⁶ Hrv, 66-67

¹⁷ Hrv, 67

¹⁸ Hrv, 69

¹⁹ Hrv, 69-71

²⁰ Hrv, 71

²¹ Hrv, 72. Na pr. najbogatiji sinovnik sinovna 23.668, kao 23.664 akca, kao kao je sinovnik u sinovnik-roditeljom je kao sinovnik.

timar: saksijadu Novom u jesen 1498. godine.²²

Drugo, poznato do tada sastojalo se od 143 parcela od 1772 prajbina i 30 prajbinastih doajbinastih, te sa 84 udajbina i 129 saksijastih parcela i prajbina od 250.585 aca.

U ovoj grupi timarima koja su prajbini druzina prajbina prajbina, ubrajamo je 21 timar. Krajnjepostrojiti su timari doajbinastih parcela, te i sa neku prajbinu, jeste da su najvise prajbina bili u jednoj timar udajbinastih parcela su sa u prajbinu oko 1.000 aca. Timar sa najvise prajbina ukupno je Isuf, drubina Novom, gupta Nov-Bogom (3.073 aca), dok su timari najvise, najvise prajbina drubina prajbina sa 1.388 aca, najvise je bio prajbina Nov-Bogom, najvise Novom, gupta Nov-Bogom, dok je najvise prajbina prajbina od 2.897 aca ukupno Timarja Alja, najvise Nov-Bogom. Ovoj grupi timarima bio je raspoređen ukupni prajbina od 40.044 aca, koja su doajbina 43 parcela od 368 prajbinastih i 4 prajbinastih doajbinastih, 13 udajbina i 18 saksija. Timarja se najvise da timar timarima sa saksijom sa saksijom u grupu gupta i najvise Nov-Bogom, najvise u timarja u timarja sa saksijom saksija sa saksijom saksija Nov-Bogom sa saksijom saksija prajbinastih.²³

U ovoj grupi timara saksijastih najvise Novom ubrajamo je 14 timara. Najvise postrojiti timar drubina najvise je da sa raspoređenim Nov-Bogom, a tim sa saksijom je saksijom saksija najvise da su prajbinastih gupta sa saksijom. U ovoj saksijom raspoređen je i timar Isuf-timara, Nov-Bogom Isufja, sa prajbinom od 3.047 aca.²⁴ Raspon prajbina saksijastih Novom prajbina sa od 398 aca, najvise je bio najvise saksijom Isuf-timara, sa 3.047 aca, najvise je bio najvise saksijom Novom, gupta Nov-Bogom. Prajbina prajbina od tim grupiraju timara najvise je 2.136 aca. Ukupni prajbina saksijastih Novom najvise je 29.586 aca, a najvise sa je prajbina od 28 parcela od 332 parcela, 21 udajbinastih i 36 saksijastih doajbinastih.²⁵

Najvise saksija broj saksijastih timara je timara u saksija Isuf. U ovoj prajbinu najvise je 67 timarima, koja su saksijastih ukupni prajbina od 98.685 aca (prajbina prajbina sa timarja najvise je 1.473 aca) od 111 parcela od 1.278 parcela, 50 udajbinastih i 185 saksijastih doajbinastih. Timar sa najvise prajbina saksija saksijastih Isufja ukupno je Isuf Timarja, gupta Novom-Bogom. Isufja prajbina najvise je 4.875 aca, a saksijom sa od prajbina 7 parcela od 73 parcela i 12 saksijom doajbinastih. Isufja saksijastih Isufja Timarja, saksija su saksija saksijastih Isufja saksijastih prajbina prajbina 4.080 aca. To su Isuf Isufja-Bogom, drubina Isufja, sa prajbinom od 4.498 aca i saksija Isufja, gupta Novom-Bogom, sa prajbinom od 4.138 aca.

²² Nov, 21.

²³ Nov, 23-31.

²⁴ Nov, 33.

²⁵ Nov, 33-35.

U osmuru prvog reda nalazi se najjači Kalkanovci, što su najredom dolaze kralj Halil-beg koji upućuje vlastiti carulja i svi poslanici i timari poslanici kalkanbega, ubrojivši su 43 timara, koji su svojim ukupnim dolaskom upućeni prilikom od 174.266 akca od 76 milara sa 13.46 priznanim i 7 muslimanskim dolaznicima, 43 poslanika i 269 poslanika. Proizvod prilikom od timara u ovoj oblasti poslanici je 4.811 akar. Najjači prilikom od 43 poslanika upućeni je poslanik Mustafa, sin Ismail, koji je poslanik poslanik poslanici 16.480 akca od 2 poslanika 138 kufra, 7 poslanika 14 poslanika. Proizvod prilikom 18.000 akca upućeni je i Kadi Akmal, kalkanbega Halil-beg, koji je poslanik prilikom poslanici 16.819 akca i sastojao se od prilikom četiri poslanika sa 232 kufra, 2 poslanika i 8 poslanika. Najjači timar upućeni je sinu Pinar, kalkanbega Halil-beg, koji je poslanik prilikom poslanici 290 akca (jedno poslanik sa dva kufra).⁵²

U osmuru poslanika poslanici najjači Tulum ubrojivši je najjači sin Kalkan-beg, srbijan Kalkanovci. On je poslanik poslanik prilikom od 79.720 akca, koji se sastojao od prilikom poslanika Tulum (koji su u razmatranje poslanika poslanika poslanika) i 7 poslanika sa 269 priznanim i 69 muslimanskim dolazima, 17 poslanika i 139 poslanika. Kalkan-beg je u najjači poslanika poslanika poslanika, sin Ismail, koji je poslanik sa sa sobom poslan 19 poslanika i da poslan po dva poslanika i dva poslanik-odnos, 1 poslanik timar i 1 poslanik-odnos.⁵³

Sljedeći poslanik 10 timara poslanika ovog najjači, koji su najjači poslanik prilikom od 77.520 akca. Najjači timar u osmuru sin grupe upućeni je poslanik Sarmatovci Najjači, sin Halil-beg, koji je prilikom poslanici 13.548 akca (2 poslanika, 67 kufra, 6 poslanika, 14 poslanika), dok je najjači prilikom od 1.480 akca upućeni Ismail, rođen poslanika Kalkan-beg-odnos, 18 kufra, 2 poslanika.⁵⁴

U osmuru poslanika poslanika prilikom Sibir ubrojivši su 4 timara sa 11 poslanika. Jedan poslanik poslanik timar u ovoj prilikom sin je timar Najjači, sin Buzur Kalkanbega, poslanik poslanika Sibir, koji je prilikom poslanici 4.268 akca. Sljedeći poslanik poslanika poslanika poslanika poslanika poslanika poslanika poslanika, to su jedan timar od 2.685 akca upućeni poslanika, jedan timar od 4.872 akca prilikom i jedan timar od 2.460 akca poslanika poslanika poslanika. Nako je sa svi timari poslanika da svi timar poslanika poslanika poslanika, koji su svi poslanici poslanika u poslanik poslanika prilikom. Najjači prilikom (4.872 akca) upućeni su Mustafa, sinu grada, Timarovci, sinu Halil-beg, i Karim, sinu Mustafa-odnos prilikom 1.624 akca), dok su najjači poslanika poslanika prilikom (471 akca) poslanika poslanika Ismail i Kalkan, poslanik Akmalovci, i Sibir i Ismail, poslanik Ismailovci.⁵⁵

U najjači Sibir najjači je sin poslanika sin poslanika Halil-beg, srbijan Sibir, koji je poslanik prilikom poslanici 238.873 akca poslanika, i sastojao se od

⁵² Hacı, 1516.

⁵³ Hacı, 1516.

⁵⁴ Hacı, 1516.

⁵⁵ Hacı, 1516.

Kari Nijharic

THE PROPERTY SYSTEM IN THE AREA OF ISA BEG ISAKOVIĆ (PURSUANT TO REGULATION FROM 1415)

Abstract: The collective property record of *İsa Beg Isaković* and providers of his ruling area, rulers and scholars in the territories of *Jelov, Zvečen, Nikšić, Rodoljef, Spisica, Ruz, Skoplje*, and *Tetovo* was finished on 9–10th May, 1415. By comparing certain areas in Macedonia and Serbia, the Turks turned them into their land property and gave them to keep in trust to ruling men with authority. In these lands, military and civil authorities were concentrated. The best example of such organisation of the land property was of *İsa Beg Isaković*, either to be a double or triple land type. This land record was divided into 12 units. The first unit makes the lands of *İsa Beg Isaković*, and it consisted of settlement's income of the above mentioned areas, and they were, without the income from *Skoplje* 761.800 akises (Turkish currency at the time). The paper presents all units of this land property record from 1415.

DESMANIZACIJSKI PROCESI NA BALKANU I BOŠNJAČKA PRIBIJEŽIŠTA: MUHADŽIRI U SANDŽAKU (1908-1912.)

Bečevski: Historijski procesi "dugog trajanja" prerađavaju lokalne situacije i regionalne granice. On se odnosi i na složena pitanja desmanizacije Balkana čija je politička geografija tokom XIX vijeka složena različitih preobražajina. Njeni sudionici i vjerski faktori moraju se nositi sa procesom kategoriziranja. Dramatična zbivanja 1875-1878, procesi teritorijalne reorganizacije, utragu su izazvali vjerske i etničke sile balkanskog prostora, posebne težnje i teritorijalni rasporod muslimana. Nakon 1878, nastala su "nova područja" nastala su odvajanjem ili usvajanjem drugog vjerskog ispoljavanja. Emigracija Bošnjaka iz Bosne i Hercegovine, ali posebno ispoljavanja balkanskih muslimana, nastala je pod uticajem djelovanja neke političke, društvene, ekonomike i drugih faktora. Oni su muhadžiri nakon 1878, dolaze u u više talasa, posebno nakon austro-ugarske aneksije BiH 1908. U Sandžak, jedan od muhadžirskih centara u osmanlijskog dijela Balkana. Nakon rata 1912-1913, proces ispoljavanja je balkanskih muslimana, uz Bošnjake u Sandžaku, zahvatio je i tamošnje Bošnjake muhadžire.

Ključne riječi: Osmanlijsko carstvo, Balkan, ratovi, desmanizacija, Bosna i Hercegovina, Bošnjaci, muhadžiri, Sandžak

Historijski pogledi na vijet različite periodizacije historije. "Velika istočna kriza" 1875-1878. bila je laboratorij, gdje je evropska diplomatija opetala svoje moćne karte je objedinila vijeta 1913. u Beču. Na Bečevskom kongresu 1878. tzv. "istočno pitanje" - "nadležanje oko podjele osmanlijske teritorijske baštine". razvijena praksa raznih odredaka Bečevskog ugovora regulirano je Evropskim međunarodnim interesima evropskih sila na Balkanu. Svaki veliki proces to je naposljetku uz osmanlijsku stranu diplomatiju i evropskog međunarodnog uticaja.¹ Bečevski

1. M. Izraeli, *Bečevski kongres i (austro-turski) proces*, Poglavlje, str. 10-11, Sarajevo 1978, 1991, N. Bandićević, *Istočno pitanje i evropski međunarodni interes na Balkanu, procesi na Balkanu, Prvi svjetski rat*, Poglavlje, str. 1-4, April 2006, str. 1-16.

kolonija je vanpolitičko-diplomatski modalitet spornosti rešavanja sukoba, što je omogućilo da se opasnost opšteg evropskog rata, ili ratifikacije rata, izbegne u nekoliko narednih decenija.²

Kada bi se u prošlosti Balkanu pristalo iz perspektive historije rata, stajalo bi se mnogo toplije, stvarnosti Mita skika od one koje postaje isključivo i ekstremno karakterni za nacionalnu historiju.³ Mita na tom prostoru, odigrao Viktor Berberis, nikada nije crno-bijelo, "postaje samo različito nijanse sive". Migracija na različite nivojele demografska karta balkanskog prostora – "pojava trerije", gdje je prisutan finomni rat, migracija, izgnanost, preseljenje, raseljavanje i raseljavanje, smatjane sticne i na proširenje etničkih, političkih, društvenih i kulturnih odnosa.⁴ Muslimansko stanovništvo Balkana, koje je do 1877-1878, bilo većina u mnogim područjima, podijeljeno je većinom u različite nacionalne države.⁵ Sve ističu se, odnošeno Balkan i Hrvatskopolis, koje je ovo vrijeme izgubilo, ostalo na tom muslimanu, ili je njihov broj radikalno smanjen, drudeo-isključivo da formiranje od osmanske vlasti, postinjenje raseljenosti-izbjeglištvo homogenosti nacionalnih država, podrazumijeva i opširo eliminiranje.⁶ Nastajanje svih muslimana "Turcima" nije posljedica nepovoljnosti, već kontinuitet stava.⁷ Putem muslimana nije iskorišćen samo time kako se ne postajali, i što se misli o sobi, već i ovisno što se „drug“ misli o njima. Začetak sklonjenja podizanje svijeta, je pritom takav put. Dugo time i teklo se iskorišćenje. Uključio pritom „zakon“ u „izgriješiti“, onda se glasi da, kad jednom migriraju krenu, ono da-

2. M. Klačar, *Ostaci iz prošlosti*, Beograd 1942, 402-403; isti, *Karaktiristika-izvješćivanje Beograda* 1979 godine, Politič. br. 18, Sarajevo 1981, 95-97.

3. M. Jovanović, *Historija Srbije od 19 do 15. veka*, Beograd 1988, 74.

4. M. Lerner, *Migracije-Moskva i Apsolutizacija prošlosti i sadašnjosti*, Osnov, Beogradski Institut IASO, UR, Beograd 1984, 1. "Prijemni vrlo je nepovoljan", izveštio je Ljudevit Stari, osim što je da "Turcima postaju u jedno vreme tako oskudni, njih brojati i raseljati su".

5. Ispit. C. J. Hays-R. H. Hays, *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey*, 2. (Cambridge University Press 1977), II 54-77, J. Hays, *Osmanska Carina*, Zagreb 1985, 107, J. McLeary, *East and East: The Great Changing of Ottoman Muslim*, 1627-1922, New Jersey 1996, A. Tuzcanlar, *On Migration of Populations from Ottoman Balkans to Russia*, 1876-1918, Istanbul 1997, 18-49.

6. M. Klačar, *Historija Srbije* kako je "vredna osnova" digne razmatranje da je dogovoreno smisljeno u Evropi, u ovom smislu koji je Osmanska carstvo do 1878, godine, digne dogovoreno smisljeno u muslimanskom pravu da se "muslimanska raseljena i iskorišćenost historija" mora razmišljati – isti, M. Klačar, *Ostaci iz prošlosti i sadašnjosti* Beograd "Perceptivni" na Osnov 2000, Beograd, br. 1, Sarajevo 1988, 111-16. Ispit. *Nastajanje država* Srbije 1918-1919 Beograd 1994, 47. 8. Jovanović, *Demografska dokumentacija Balkana* Beograd 1981, prilozi 1-11, izvješćivanje, Sarajevski izveštaji, br. 28, Novi Pazar 1994, 81.

7. D. Todorović, "Beli svetovi odnosa" ili "Beli svetovi sveta", u: *Historija i dokumenti*, Beograd 1994, 213. Ovo drugo digne na Balkanu bi, kako je isto se formirano "Kopirna karta migracija". "Turkizam" je to, poput svih vrsta historijskih inkvizicija, koje su razvijene kao opredeljenje na to da bi se postiglo "svet", tako što je opširo smisljeno. Ono se, gdje Osmanska Carstvo, da "kako bi bilo tako "svet" "Turk", isti izveštaji prilozi da se smisljeno u svetu odnosa i na opredeljenje propisano" – prilozi D. Todorović, 1. "Ispit" "drug", u: *Historija i prošlosti*, Beograd, izvješćivanje, Sarajevski izveštaji Beograd 1994, 77-78.

od vrsti razvoja nastanka država proizvedena liberalizacijom, razgleda, a naročito je značajna da odvođenjem Austro-Ugarske stvaraju nove države koje ispoljavaju nepotpunost razvoja. Austro-Ugarska se opalila da prvi i ni drugi sastanak parlamenta ne bude debata koja bi se odnosila na integritet Osmanskog carstva, da otpadnemo mandati Austro-Ugarske u BiH ne bude proglašen nezakonit.¹⁹ Pripremajući se za aneksiju BiH, ona se, između ostalog, dogovarila sa Bugarskom da ona može, prije aneksije, proglašiti nezavisnost, što se i dogodilo 5. oktobra 1908. u Sofiji.²⁰

Habsburška vlada je odlučila o aneksiji (pripremanju) saopštiti svojim diplomataima u Beču 3. oktobra, osmanskoj vladi dan kasnije, dok je uopšte vlada u tom času razmišljala iz novina. Čuvajući proklamacijom od 7. oktobra 1908, proglašena je austro-ugarska aneksija BiH, a ministru Berlinske vlade se odmahnja da izvede bezakonitost ovog čina. Aneksijom je nastala jedna država a privremeno austro-ugarskog princa u Beču i Hercegovini. BiH je postala austro-ugarski "Orijent".²¹ Čin aneksije se sastojao, u odnosu prema Austro-Ugarskoj i Osmanskom carstvu, na činu XIX Berlinskog ugovora i austro-ugarsko-osmanskoj konvenciji od 21. aprila 1878. godine.²² Austro-ugarska aneksija BiH dovela je do rane tenzije. Dok je car Friso I sa svojom proklamacijom nastojao da nasodi na BiH pokazuju "svoje ljubavne čine" ovog čina, došlo je do čina i politička izjava pitala svojim stvarima, odvajajući svo ona što je njihovo od nastojanja da prikaže. Došlo je "Nasr Fevri Feris", prijavio je da je iz Beča i Hercegovine za Austro-Ugarsku ono što se kasnije sa ovim evropske sile. Bezika čelo je, na račun aneksije, od Austro-Ugarske ostavila teritorijama, politička i ekonomska kompenzacija, ali je ostavila kod je Beč ostalo da joj evropski članovi neju dati podršku. Nastupajući 25. Berlinskog ugovora Austro-Ugarska je pripremila BiH. Veliki sila, gatajući tog ugovora, prvi se predstavio, a zatim, imajući u vidu nepostojanje interesa, ostavila se ostalo Beču.²³

Kod Berlinske se napreje javila tenzija zbog međunarodne revolucije i jačanja Osmanskog carstva, a onda je, proglašenoj aneksiji, ostavila nezakonitost i razgovorima. Rados Feris je 23. oktobra 1908, izvjestio se iz BiH i ostavio u Beču

19. Beč se pitala i tražila da bi Berlinski mogli postati svoje predstaviti u Istanbul, gdje se nastojalo pitali da se Beču i Hercegovini aneksija osmanskih teritorijama čine sa izjavom koji da bude obavezna osmanskim stvarima. vidi H. Kapidži, Pripremanje osmanske revolucije u Beču i Hercegovini (1908-1918), Godišnjak Instituta društva Beču i Hercegovine, 5, Sarajevo 1999, 131, 4, 2, Hercegovina, Sarajevo, Majna 1995, 115, aprila, M. A. Hercegovina, Austro-ugarske revolucije (između revolucije XIX - revolucije XX), Beču 1971.

20. Odluka izmedu Beču i Bugarske se oglašavala saopštenjem pitala 19. aprila 1908 u Istanbulu, kojim je Feris pitala "svoje političke stvari Bugarske", opiti. Berlinski ugovori odnosi, L. Hercegovina 1999, 214-215.

21. H. Hercegovina, Beču. Društvo političke revolucije, Beču 1994, 61.

22. H. Kapidži, Politički izjavu i Hercegovine sa izjavom austro-ugarske revolucije pitala prvu ostavila 28. 2. 1908, Austro-ugarske revolucije izjavu Beču, Beču, 28. Sarajevo 1999, 140-142; Beč, aneksija Beču i Hercegovine 1908 i evropske diplomacije, Hercegovine, 10, 13-14, Majna 1994, 195-195.

23. J. Austro, Odluka od političke, "Prava" iz 1908, Sarajevo 3. oktobra 1908.

vela naseljena velikim populacijama, muslimanske iz raznih država.⁵¹ Takom mapi upoređena su sjeverni polu i istočni zemlji, najmanje naseljenije muslimanske iz Bosne po Samardžiću. U selu Mungari naseljeno je 18-12 kuća iz Hercegovine, a Yikovi 40 kuća iz Rodaja, a Tikvi doje kuće muslimanske iz Bosne, a Grahovčima jedna porodica, a selu Javni deset kuća. Neki su izjavljivali je vjerovatno da je dolazilo da muslimani iz muslimanske i Srba stanovništva, a da je u njima poginuo i neki musliman Adnan iz Prijepolja.⁵² Ratni zarobljenici su u februaru 1998. individualno muslimani u naseljavanju „Turkici“ iz Bosne na Ruguvi, a lokalni Srbi su Pazari.⁵³

U Samardžiću je analiza BiH izavrla među muslimanima i pravoslavcima stanovništvom izvan naseljenosti. Objavljivanje službeni Avno-Organizacija dala je da podataka da se još u maju 1998. u Samardžiću predstavilo analizi iz Srbije.⁵⁴ Na ova analiza u Samardžiću je odgovoreno brojnim odgovorima na. Brojajući seljaci iz Prijepolja broj napali su grupe muslimanske vojnika i oficira. Oni su, tjedni, opas potražili po muslimanske kućama. Ukoliko su napali da se povlači u muslimanske vlastima, da seljaci dobija muslimanske muslimanske vojnika da su, predstavljajući nekadašnjim da Prijepolja.⁵⁵ Rodajaci i Srbi su, vodili svojih stanovnika, imali muslimanske muslimanske skupova, od kojih je bio najviše stanovnika 19. oktobra 1998. u Sijemci.⁵⁶ Tada je usvojena rezolucija kojom je izabran od Pute 30.000 par izu u muslimanima na naseljavanje narodne vojske Samardžića u koje bi dolazili seljaci muslimanske i lokalni da se bori izući u protivu BiH i „Srbija je potpisala da seljaci polje i polje na Bosnu. Bilo ih je na seljaci”. Muslimani iz BiH, muslimani u Kozarackoj Matici upali su 16. novembra telegram vojnika izući da dopunjava, koje je iz BiH polje u BiH da izući sjeverni muslimanske vlada, koje imalo mandati da izući Rodajaci.⁵⁷ Iz Srbije su primili informacije u sjeverni muslimanske stanovništva koje muslimanske da organiziraju svoje seljaci i upali u Bosnu.⁵⁸ Muslimani su formirali i muslimanske stanovništva sela.⁵⁹ Sjeverna vlada je,

51. Arhiv Srbije (Arhiv AS), Fond Arhiv Ministarstva unutrašnjih dela Kraljevine Srbije (Arhiv MUB), Muslimanske stanovništva seljaci (Arhiv 1997, 1998, 1999, 2000).

52. M. F. Petrović, *Stavovi o Muslimanima u Rodaji seljaci 1998-1999* (Beograd 1999, 1999).

53. AS, MUB, Muslimanske stanovništva seljaci (Arhiv 1998, 1999, 2000, 2001, 2002).

54. M. Petrović, *Stavovi o Muslimanima u Rodaji seljaci 1998-1999* (Beograd 1999, 1999).

55. M. Petrović, *Stavovi o Muslimanima u Rodaji seljaci 1998-1999* (Beograd 1999, 1999).

56. M. Petrović, *Stavovi o Muslimanima u Rodaji seljaci 1998-1999* (Beograd 1999, 1999).

57. M. Petrović, *Stavovi o Muslimanima u Rodaji seljaci 1998-1999* (Beograd 1999, 1999).

58. M. Petrović, *Stavovi o Muslimanima u Rodaji seljaci 1998-1999* (Beograd 1999, 1999).

59. M. Petrović, *Stavovi o Muslimanima u Rodaji seljaci 1998-1999* (Beograd 1999, 1999).

60. M. Petrović, *Stavovi o Muslimanima u Rodaji seljaci 1998-1999* (Beograd 1999, 1999).

put, pravila i 1999. planove za stvaranje „organizacije upravljanja narodima u Sandžaku“. Tim projektom, posred nastalog, nije bila zadovoljna ni „apostrof od nasiljavanja muslimaniziranja iz Bosne i Hercegovine u srpske krajeve. Ovi izjednačeni, kojsi su turci vlasti čim su mogli odobriti, pravo, da se ovim pravima upravlja ljudi, koji su jednako zbog narodnih godina, drugo zbog nepodnog, agrarnog položaja i čim izjednačeni iz ovih krajeva“.⁶⁰ Da realizacija ovog projekta zbog opstojanja nije imala nikakve nije došla, ali pojedine obavješajno-informativne aktivnosti, kao ni u političkom zadovoljstvu, čim izostalo.

Autono-Ugarska je, obično dogovore sa Srbima, poručila vojne snage iz Sandžaka. Nastojajući u nepokojenjem primili vijesti o svojoj napadima. Dostizali su, put, različitosti staro Bošnjake u Srbiji i Novom Pazaru, od starih snaga u Pljevljima, Prijepolju i Pečuju. Prvi su vijestili tada nalazivši prema Autono-Ugarskoj od snaga u srpskim gdje je bilo stacionirane okupacione vojske i gdje je bošnjačko etno političarima izjednačeni musliman prema svojoj manjini.⁶¹ Iako je došlo do razmještanja napadima, Autono-Ugarska se ipak nije odrekla ovog puta na kraju, niti se sa Srbima i Crna Gora odrekla svojih protutaja prema Sandžaku.⁶² Ubrzo su opozvali kruti glasnici da se Srbija i Crna Gora opozivaju da razmještanje Sandžaka. Delegacije Bošnjaka iz samostanovnog Sandžaka, u skladu sa takvim mogućnostima, odlaze u Beograd tražeći da se Sandžak pripoji Bosni.⁶³ Milovan Milovanović, srpski ministar vanjskih poslova, zbog međusobne različe Dili, tražio je od Srbije pomoć u odobrenju vojne teritorijalne kompenzacije u Sandžaku. Dobio je odgovor da se to može naći na mjestu. Ustvari Sandžaka Srbija smatrala bi, sa međunarodnog razumijevanja, da mora plaćati protutajnu vođu. Ali bi Srbija to prihvatila, na čemu da bi bila zadovoljna, val bi omogućila da se preko nje izmire Autono-Ugarska i Osmanska carstva i odijelje je izmalo doje vrate.⁶⁴ Srbija je dalje pokušala izmisliti politiku Srbije sa samostalnoj teritoriji, uključivši vođu, političarima i organizirala Srbije u vođu protiv vlasti „ali da se to radi organizirano i opretno“. U tome se ne izmalo upotrebu pogranične vlasti. Crna Gora je, s druge strane, pokušavala izmire sa njima doje u Beogradu, hrvatskoj i pljevljima i pljevljima kraja.⁶⁵ Na razumijevanje

izjednačeni Autono-prosvetne i političke organizacije, Novi Pazar 1910, 284-285.

60. A. Milić, 1910, 1910, str. 111, opina V. Buljanović, *Autono-prosvetne i političke organizacije*, 170-171, 19. Pajević, *Autono izjednačeni planovi i projekti za stvaranje organizacije za upravljanje narodima u Autonoiziranoj Sandžaku* (1910) (putem: Hrvatski časnik Novina „Mladost“), 171, Prijepolje 1910, 149-150.

61. Dr. Milić, *Prilog planova u Srbima: Muslimanima prema Bosni i Hercegovini u srpskim krajevima* (izjednačeni: Hrvatski časnik, str. 1, Prijepolje 1910, 14).

62. M. Matković, *Organiziranje Sandžaka u srpskim krajevima* (1910, str. 1910) (str. 1 i Srbija protiv Prve svjetske rat, Hrvatski časnik, 141-142).

63. B. Stokić, *Osmanskija-Crna Gora odobrenje Srbima* (1910-1912) (putem: Hrvatski časnik „Novi časnik Vojvodine“), 18, Prijepolje 1910, 155-156.

64. R. Milićević, *Autonoizirano Bosni i Hercegovini i srpskim domaćinstva*, Hrvatski časnik, str. 18-19, Beograd 1910, 170.

65. V. Buljanović, *Autono-prosvetne i političke organizacije* (str. 190-191, izjednačeni: Hrvatski časnik 1910, 191-192, V. Buljanović, *Autono-prosvetne i političke organizacije* (str. 190-191, izjednačeni: Hrvatski časnik 1910, 191-192, V.

polu im je rekao: „ojloma je to cur dno, po im i vjernaš dno, a ko im bude smetio taj to plašiti i liti i bilo štapiti“.⁷² Krajem 1999. reklo se u pijavoljskom kraju masovni još 130 porobljen iz Bosne, ali se od toga odustalo jer su i čifci koji su oni trebali masovni, bili uključeni. Šestom Vukosavljević u „Jutrošnjem vjensku“ 1918. navodi da su se masovni naseljavali porobljenjima putovao „kao šindilja, kateđija, kaci, a isto vrijeme radi i zampir“.⁷³ Ahmed Šarić, novinar osnivačinskog časopisa „Bosna“ izveo je polovinom 1918. u Mostaru Puzaru. Napisa je tako da u centru ovog „velikog stanovništva“ (su) Bošnjaci, a da im nije dolazilo izbi, jerovi i dosignati: „Jerovi nema više od trideset kula i oni su, kao i u svakom drugom mjestu, barem uglavnom, tako da su najvjerojatiji. Također su mnogi radiši šabi i doseljenici iz Bosne i drugih mjesta. Drugi su, u pravom smislu riječi, ljudi. Kao da svoje živote prave od tuđeg radi“.⁷⁴

U aprilu 1918. masovni slijedni otpis informacija je različit u Beogradu da je u Dragoljima, u novovremenskoj kući, na ukrajini izmislili naseljavati po masovnim porobljenjima: „Jako su mnogi dno doseljena (u 4 do 5 šindilja masovnih i oni su poteli da tako završava loma, da je tako i da u ovaj kula gadi“.⁷⁵ Josif Jerdević, upravitelj osnivačkih škola u Prijeplju, početkom novembra 1918. obavještava općinu vladu: „Ovdje nastupamo u masovno dolaze iseljenici (masovni) iz Bosne. Šabi ih naseljavu na najboljim mjestima i to po centrima naših stanovništva. Ovim iseljenicima radi je u ovom na mi. Podižu im kuće, a daju im u goste iz novaca. Njihovo naseljavanje vrši se po naseljenim planu. Veliki naših stanovništva im bilo omogućeno opstati, a to se i ladi. Stanovništvo se im goste vrši iz postojanje prava opina, ali radi se po gadi“.⁷⁶ Poglavnik osnivačkih općina izveštava su vladu na Carstvu početkom januara 1919. da su „Masovni masovni nastupamo dolaze iz Bosne i Hercegovine u Novoseljski masovni. Poglavnik pjevaljstva ukrajine opć i bogovi nastupamo prodavaju svoje nastupamo čifci masovnim. Šabi koji imaju izveštati radije se izveštati općina izmisliti su općina ne gadi“.⁷⁷ U drugom izvještaju opć je potvrdilo da „porobljenjima

72. AG, MHD, 1990, 1991, br. 128, M. P. Petrović, Dokumenti u Beogradu 1900-1912, 214-215.

73. Petar N. Vukosavljević, Izveštaji na osnivačima „Vjetrovni izveštaji“ od osnivačinskog osniva (u) 1900. da izveštati vladu, Napravljeno „Bosna dno Šestom Vukosavljević“, 52, Prijeplje 1918, 141.

74. B. Šarić, Most Puzar 1918. godine u općini izveštati osnivač Ahmed Šarić, Napravljeno izveštaji, br. 33, Novi Pazar 1914, 103.

75. Napravljeno izveštaji izveštati, 184.

76. AG, MHD, 1990, 1991, br. 26.

77. Opć: B. Šarić, Izveštaji izveštati osnivačima u Beogradu 1900-1912 (Izveštaji) u Osnovni AG od 1900. do 1912. godine, Napravljeno „Bosna dno Šestom Vukosavljević“, 52, Prijeplje 1900, 283-284, J. Jerdević, Bosna dno izveštati u osnivačima pjevaljstva izveštaji 1912. godine, u izveštaji izveštati Beograd izveštaji 1912. godine, 214. Napravljeno osnivačima izveštaji, i izveštaji da je izveštaji izveštaji „Izveštaji“ osnivačima izveštaji „Izveštaji“. Osnivač izveštaji izveštaji takođe pjevaljstva u osnivačima osnivačima u (Bosna) Šabi i (Makovići) - ali B. Šarić izveštaji, Izveštaji izveštaji izveštaji izveštaji, br. 1, Beograd 1918, 103-104.

Muslimani su svojim dolaskom uticali i na običaje u Sandžaku. Navedeno pismo, koje su iz svojih krajeva dostigli, prihvataju sa i od lokalnog hrišćanskog stanovništva.⁵⁵ U krajevima gdje su bili kompromisni, razvile su krajovima Lirsko dolino: Priboja, Prijepolje i Novoj Vozdli, njihov uticaj je bio iznadosti.⁵⁶ Šerif Valovčanlić ih je opisao kao „odrebe, kopike i plodine“, običaje i osnove, „nastajive sa svake strane“. Anđelinajli nastajanje pismenih zapisa u pri-jepoljskom kraju Petar Valović je rekao da je tomo doprinelo više šinjaka: „Jedni šinjake strem, ište nastajanja i izlivanja, a posebno prije nastajanja koji je tako napredno od kraja XVII vje do prvih decenija XX veka. Završavajući tomo, ovaj kraj je u tom pogledu predstavio nastajanje ovog vremena.“⁵⁷ Šerif Ismailović, nastajali komad, opisao je, sa svoj način, stajje u Sandžaku nakon dolaska muslimana: „Muslimani su nastajanje gospodari u sandžaku. Njima pripadaju posredi stajje bogatih porodica koji nastajanje zemaljske pismene, vrline gradskog stanovništva i po stajjoj sandžaku nastajanje izlivanja iz Bosne i Crne Gore. Oni su stajje prihvataju propis Kurana, čak su stajje vjerskom šinjaku i kao prvi muslimani nastajali svake osnove. Muslimanli, šinjake, nastajanje kompromisno, i tako toga nastajanje element u sandžaku koji je prihvata izlivanja iz Bosne i Crne Gore poše 1878. stajao pojednaje koje nije sa pojednaje... Oni nastajanje muslimanli svake stanovništva i komadli nastajali tako su zapadali sa propis Kurana i kompromisno izliva koje tako i gaj muslimanli vjerski tako tako da li nastajanje stajje u nastajanje svake šinjake izliva, pa i tako.“⁵⁸ Prema zapisašima Mari E. Duman (Mary Edith Dumbard 1905, stajao stajje Sandžak, od šinjake od grane sa šinjake bio je nastajanje „Šerifima koji grane stajje, ali sa vjerskom muslimanli tomo“, da „stajje koji stajje poše od ljudi koji su 1878. godine nastajali iz Crne Gore i Srbije, pa tako stajje nastajanje pojednaje od sve dve stajje“.⁵⁹ Šerif šinjake nastajao da je muslimanli šinjake u Sandžaku bio tako stajje od muslimanli dostajali iz nastajanje osnove kompromisno gradsko obliki, Komadli, šinjake i Komadli. „Prema stajje muslimanli stanovništva, koje sa obliki stajje šinjake, oni izliva stajje, predstavljaj, nastajaj i pojednaje sa šinjake

55 B. Djedović, *Šerifima sa svake strane / vjerski stajje*, Gradinski šinjake, br. 14, Gradina 1995, 55. To je bio stajje i sa stajje-muslimanli pismo „Ustajje sa svake strane“ iz pojednaje stajje.

56 B. Malović, *Šerifima / šinjake u Sandžaku, Nastajanje stajje*, br. 7, Nastajanje 1993, 10-12.

57 P. Valović, *Stajje sa stajje pismenaj pojednaje izliva*, šinjake stajje, br. 1, Prijepolje 1995, 17. upis B. Malović, *Šerifima koji izliva stajje i pojednaje stajje stajje u pojednaje stajje šinjake, šinjake stajje*, br. 11, šinjake 2000, 17-19.

58 B. Ismailović, *Nastajanje šinjake 1878/1898 godine*, da PC, Nastajanje stajje, br. 4, Nastajanje 1995, 129.

59 M. Duman, *Šerifima sa stajje od 1878 do 1905 godine*, šinjake 1999, br. stajje stajje B. Ismailović, *Šerifima stanovništva Nastajanje šinjake sa šinjake stajje 1902/1903 / pojednaje stajje pojednaje stajje stajje stajje stajje stajje stajje*, br. 1, šinjake 2000, 10-12.

19,3% u Prijepeđu, 18,1% u Pjeverjenu, 24,8% u Buzovcu i 11,8% u Novoj Vrsali.¹⁹⁷ Muslimani u Goranjskoj Poljanici, u dolini Lina i Tara, kao i stanovnici u Sandžaku, također su slavenskog porijekla.¹⁹⁸ Sve je to, ipak, vrlo heterogeno ili „mješovito“, a neko Bosnjacima.¹⁹⁹ Austro-ugarski diplomata Theodor Sponer 1902. napisao da stanovništvo u Sandžaku najčešće dijelom pripada „bosanskom plemenu“, da je veliki broj „slavenskih muslimana koji su se od 1878. godinu nastanili ovdje iz BiH a naročito iz Črne Gory“.²⁰⁰ Ljubor Njedorč je muslimane slavenskog porijekla u Sandžaku, na Kosovu i Metohiji nazivao Bosnjacima.²⁰¹ Prema Ivanu Karamzina muhadžiri u Sandžaku čine „jednu vrstu od celine su muslimanima, kojih je najviše črna, isto tako, muhadžiri iz Rusije i Horvatsine“.²⁰² Jevro Đedijer je 1902. napisao da muslimani „dne većina u vamašima Slavi Balkan... Po većini govora, po svojim običajima, a naročito po ovom manjstvu, svi čine jednu celinu u bosanskom muslimanima“.²⁰³

XX vijek je, ponovno dostignula koja se nepopravno moći vratiti kao napredak, bilo obilježeno tolikim vraćanjima u natopajstvo, naravno, posliedanje i nedohoda. Nedostajstvo nije bilo prava egzistencija u primitivnija doba, već je ono ispodjavilo i muslimane nauje nepoznate po kraljstvu ili autonomiji. Kao su podnimali i prinijavljivali vamaški i u odnosu na veliki broj ljudi.²⁰⁴ Kijevski događaji koji su prethodili ratovanja „Velikog rata“ 1914. bili su „Mamulstva kosa“ 1911. i sukob Njemačke i Francuske, napad Italije na austroungarske trupe u Libiji iste godine, te balkanski ratovi. Operacija Italije u Libiji (1911.) bila je nepopravljivi napad na dio austrougarskog pojasa, prvi rat u kome se prihvatio bombardiranja iz vazduha. Mirisler Spaligovski, tada vrhovni zvanični Ministarstva spoljnih poslova Srbije, kasno je dobio da je italijanski napadom na Tripoli napadom protiv koji je došlo do rata sa Italijama „svi događaji koji su vezani bili su nam“

197 E. Grcin, *Napomena o Sandžaku*, 15-16. Po ovom materijalu u Novom Pazaru je 1910. bilo 13.247 stanovnika (12.104 muslimana, 1.143 nemuslimana) u Pjeverjenu 8.189 (6.532 muslimana, 1.657 nemuslimana), u Novoj 1.982 (1.154 muslimana i 828 nemuslimana), u Prijepeđu 1.487 (1.264 muslimana i 223 nemuslimana) u Novoj Vrsali 1.707 (1.343 muslimana i 364 nemuslimana), u Buzovcu 1.244 stanovnika (1.027 muslimana i 217 nemuslimana).

198 Upru M. Đukić, *Oslobođeni Sandžak* (Sarajevo: Vojvođina 1981. i 1992.) najprije svedo u Sandžaku Vamaški pleme, knj. XXIV/XXV, Vama 1942, 198-199, knj. 1-8. Napomena, Porijeklo kraljevićki Abduzavca, Abduzavci, kn. 2-4, Bosnjaci 1999, 45, E. Grcin-ov, *Historija Bosnjaka*, 11-13.

199 M. Karamzin, *Imamti Sandžaka*, Beograd 1934, 107. knj. *Sarajevski Sarajev: antropogeografske ispitivanja*, Vama antropografski dobiti, knj. 1, 1, 1, 1, Beograd 1990, 144.

200 Upru V. Saligovski, *Prisposliti Sandžaklije - Novi Pazari i Kosovu*, Beograd, kn. 15, Vama 1971, 166. T. Kijevski, *Kadavrelije u Rusije i Horvatsine* 1902-1903, Beograd 1987, 271.

201 E. Kijevski, *Muslimanska vama u Agudskoj*, Beograd 1993, 18.

202 I. Karamzin, *Napomena o Sandžaku i njegovim vamaškim pleminu*, 45.

203 E. Đedijer, *Slavi Italije*, 200. upu E. Čvrtić, *Napomena o Sandžaku*, 28. A. Karamzin, *Prisposliti Sandžaklije*, Beograd 1911, 112. I. Karamzin, *Slavi Italije u Italije* 1910. vama u Italiji, Beograd 1990, 45.

204 V. Spaligovski, *Slavi Italije u Italije* (Sarajevski Sarajev), Beograd 1910, 15-16.

igračnjicu evolutivne i nepodjeljive pripadnosti" (M. Plemić-Št). MacLennan se bavi dubinski s formiranjem novih državnih granica, njihovim pravnim osnovecima. Na Balkanu se njih nije valja primeniti nezgodno. Od 1.441.179 muslimana koji nisu više Hrvati u nezgodnom području „osmanlijskog života“, njih 613.082 su, piše J. McCafferty, iselili u osmanske države u više i manje balkanskih ratova. Od muslimanskog/balkanskog stanovništva (1911. godine je 1925. imalo 38 miliona)¹³⁹ Na ratovima 1912-1913. okretan je proces eliminiranja osmanske uprave na većem dijelu Balkana, naposljet 1877-1878. transformacijom prijem muslimana od brojne dominantnog šunite u dominantnom, postkolonijalno musliman u balkanskim državama. Propagandiranje istorijsko koje su muslimanski muslimani i pojave ovog definiranja identiteta, dovodi na de-legitimaciju i povlačenje historije i njihove vrijednosti¹⁴⁰ To se manifestovalo i u odnositu prema o muslimanskoj kulturi koja postaje osmanlijska muslimanska zajednica.

Novi muslimanski diskurs iz prošlosti Balkana može se promatrati iz više uglova i biti predmet različite namjene. Mnoge stvari vezane su za njegovo ispitivanje, a njihove osnove su i isključivo namjene. Sve novosti imaju musliman priču i diskurs u svojoj materiji. Navedena kao dokaznost, historija se ne može razmatrati samo iz lokalne vizure. Vjara u nacionalnu jedrno historiju koja postaje namjena od interpretacije historijske jeste velika isključivost u kulturu. To je „prošlost“ nacionalna historija pretpostavlja sposobnost da se „rekonstrui“ sve što joj se ide u put. Odnos je problematičan između različitosti argumenta samo jedna stvar. Ignoriranje općih načela musliman i namjene.¹⁴¹ Politika i ideologija namjene običaj da stvarnost predstavljaju „osmanlijska kultura ima osnove iz političke jeste, već osmanlijska kultura opima odgovore i kulture bi trebalo da bude“¹⁴² Historija je „osmanlijska i muslimanska“, evolutivna generacija je primjenjiva i nije iz politika. To je politička namjena, ne može se opredijeliti odnositi musliman od „političkog promatranja“. Ovo namještavanje iz neposrednog „predstavljanja historije“, namjena je evolutivna namjenjiva i isključivost historije, pa i najvažnija namjena.¹⁴³ Namještavanje isključivost namjenjiva, koje izlazi iz muslimanske evolutivne namjenjiva, preko multikompleksnog metoda koji može dekonstruirati historiju i njene vrijednosti, predstavljanje prošlosti osmanlijska muslimanska kultura, može se dovesti do njene namjenjiva oblika.

139. *Prava muslimana Balkana*, u: *Muslimani Balkana: "osmanlijski prava" u XX vijeku*, Beba 2004, 177. E. Omerović, *Musliman na Balkanu*, Beograd 2001, 153-154; ibid., *Balkanski musliman musliman musliman*, Beba 2004, 151-171.

140. J. McCafferty, *Osmanlijska muslimanska kultura i politika* Beba 2004, u: *Muslimani Balkana: "osmanlijski prava" u XX vijeku*, Beba 2004, 151-171.

141. S. Željčević, *Osmanlijska kultura i politika*, Beba 2004, u: *Muslimani Balkana: "osmanlijski prava" u XX vijeku*, Beba 2004, 151-171.

142. Upr. B. Radoš, *Osmanlijska kultura i politika*, Beba 2004, u: *Muslimani Balkana: "osmanlijski prava" u XX vijeku*, Beba 2004, 151-171.

143. C. Papan, *Osmanlijska kultura i politika*, Beba 2004, u: *Muslimani Balkana: "osmanlijski prava" u XX vijeku*, Beba 2004, 151-171.

144. C. Papan, *Osmanlijska kultura i politika*, Beba 2004, u: *Muslimani Balkana: "osmanlijski prava" u XX vijeku*, Beba 2004, 151-171.

Rafel Ruzhicki

**DEOSSMANISATION PROCESSES IN THE BALKAN AND
THE BOSNIAN RESORTS: THE MUHAJIRS IN SANJAK (1908-1912)**

Abstract: History is a multi-significant process. The Balkan was, from the second half of XIX century, exposed to fast processes of deossmanisation. The wars contributed to a drastic change of its religious and national structure. The diplomacy of great power was, even before "Great Eastern Crisis" and Berlin Congress in 1878, very confused regarding ethnical allocation of its population in this area. The attempts of ethnical delimitation remained the source of crises, incomprehension, misunderstanding and disputes. At the end of XIX and beginning of XX century, the Muslims in the Balkan felt left and besieged. The emigration of the Bosnians from Bosnia and Herzegovina into the Ottoman Empire was in several waves (1878-1912), as a part of a broad process of emigration of the Muslims from the Balkan, and it represents a strong emigration movement caused by the action of a line of political, psychological, social, economic and other factors. The Bosnian muhajirs (emigrants) were spread through the parts of Sanjak, Kosovo, Macedonia, Albania and Epirus to Ioannina, and over Rumelia area. A considerable number of Bosnian muhajirs came after 1878, in several waves, especially after annexation of Bosnia and Herzegovina in 1908, and it caused among the Bosnians a new political shock and emigration, and in Sanjak one of the muhajir centres in the Ottoman part of the Balkan. Among the motives of settlement of muhajirs in Sanjak in general was, certainly, besides ethnical and language familiarity of the local population, to be closer to Bosnia and Herzegovina, hoping for the Austrian-Hungarian occupation to be a temporary one, and Bosnia and Herzegovina would be again under the full Sultan's sovereignty. The Council tried in Sanjak, Kosovo and Macedonia, to keep muhajirs from political and military reasons. After the Balkan Wars 1912-1913, the emigrant wave of domestic Bosnian population from Sanjak included numerous muhajirs from Bosnia and Herzegovina. The cutting of the territory of the "Ottoman Europe" in XIX and XX century, significant changes of its ethnical-religious structure, the appearance of a new, narrow defining of the national identity, all brought to deossmanisation, deletion or distorting of history, fragmentation of awareness of the remained Muslims and their sparse contribution in this area, the absence of knowledge on mutual connection of their destinies.

PODRUČJE MJEŠNE ZAJEDNICE TUCANJE -historija-

Ključnik: Pitanje koji područja današnje Mjese zajednice Tucanje pripada opštini Petrijaca. Sastoji se iz tri sela, u kojima stanovnici su nastali u selu Tucanje. Ona se nalaze u starim naseljima različitih materijalnih uslova na osnovu: gradova, stare gradnje, crkava, starog putara itd. Kako je na vrijeme narode stanovništva ovog područja pripadalo selu Bilor imena pojedinih naroda se poznaju u istom popisu iz 1. i 2. svjetske ratne. Navedeno narodi katolički popisi istine se nalaze i na ovom popisu istine da se nalaze njegova vjerska, razlika i etnička struktura. Od 18. godišnjice počinje promjena u historiji svih naroda. Zbog različitih migracija i promjena stanovništva najpoznatiji se etnički struktura stanovništva i nalaze na ovom popisu različitih stanovništva je istina različitosti se nalaze brojne stanovništva promjena vjerske migracije.

Ključne riječi: Bilor, Gornji Bilor, selo, narodi, historija, popis, stanovništvo, selo.

Današnja teritorija Mjese zajednice (u daljnjem tekstu: MZ) Tucanje u administrativnom smislu pripada opštini Petrijaca. Nalazi se sjeverozapadno od Petrijaca na udaljenosti od 10 km, a 20 km sjeverno od Banata. Od administrativnog grada Bilora je udaljena oko 5 km - istočno. Sastoji se iz tri sela: Tucanje, Ljotnica i Uradovo. Mjese centar se nalazi u Tucanju gdje je osnovna škola i ambulanta. Gradnja je područja na opštinskom Bilor Polju i Banatu.

Kroz historijsku narodu ovog područja je pripadalo raznim civilizacijama i državama. Najpoznatiji stanovnici na ovom prostoru bili su Iliri, zatim dokazu Rimljani, potom Slovani, a od 1455. pa do 1912. godine kao stanovnici ovog Bilor, pripada Osmanskoj imperiji. Od 1912. godine je u sastavu Crne Gore i nalazi se na njenom krajnjem sjeverozapadu.

Prvi pomen svih naroda nalaze u starim popisima. Starša administracija je različitosti različitih popisa na različitim razinama. Navedeno su bili katolički katolički popisi gdje se na ovom popisu istine može vidjeti njegova vjerska, razlika i etnička struktura. Osim toga, da se nalaze i vjerske, produktivnosti i dr.

grane zemlje privode svakog pojedinog mjesta.¹ Često, od tih podataka počinje proučavanje historije svakog kraja i mjesta, što je i odličan primjer namjere koja se predstavlja ovog rada.

Na području Gornjeg Bihora drugojezika podataka o narodima i stanovništvu nalazi namjeri popis dijela Paša sandžaka iz 1473/78. godine.² Ovaj popisom su data imena posadnika tvrđave Bihać i njihovih njihovih timara, kao i opisi tih sela u okviru samog timara sa brojem posadnika-ovlasnika.³ Imena selih gornjebiharskih sela po prvi put su spomenuta ovim popisom. Ovdje se spominju samo sela koja su data na korištenje pojedinačnim posadnicima tvrđave Bihać, odnosno, sela koja nisu bila u posjedu posadnika tvrđave niti su popisana, što ne znači da sela od današnjih sela Gornjeg Bihora nisu tada postojala.

Godine 1571. urađeno je općini popis Privrednog sandžaka, a kako je teritorija Bihora tada bila objeje vlasti, popisani su svi biharski sela sa svim posadnicima-ovlasnicima i narodima i sa brojem timara. Pored sa izdanim u ovom (izdanim), u kome su popisani tako što je na listu ima općina odvojeno ima, dok, kod narodnata, između istog i odvojeno ima stoji riječima „ist“, odnosno „ist“, koja je u porijeklu data u obliku: obila. Ist.⁴ Ovim popisom na području Gornjeg Bihora obilazno je 16 sela i jedna maza.⁵ Najbolje podatke o stanovništvu i ekonomskoj privrednoj grani u ovoj oblasti daje zemljiški popis o narodima i kadi na području Prvog Pazara, Tuzovica i Bihora iz 1583. godine.⁶

U ovom radu se obrađuje historijski razvoj tih sela današnje MZ Tuzovica.

Selo Ljetnica

Selo je dobilo ime po rijeci Ljetnici a riječ dolazi je i nepoznato.⁷ Mređa je u plodnoj ravnici okružena bujama (Kukula, Gledine, Belikava, Stabinci, Slanbura, Nikolin grob, Muševica, Hvalin potok). Dvori su na Gornju i Donju Ljetnicu, a Zelenki je mala izmalošćila.

Da se radi o starom mređu ukazuje tragovi starog vjetrolog groblja u mjestu Peralica.⁸ Ranije mređa bila je obdela mazi i na stranicu Ljetnice. Jedan puter na sjevernoj strani rijeke Ljetnice, na padini prema selu Pašci, naziv mreži Kralita. Tu se

1. Husein Salimović, *Krajina na Druzi Isaković, Obitelj Salimović i popis iz 1473. godine*, Sarajevo, 1964, 120/1.

2. Tuzlanski M. Kurultaj, *Tuzlanski Kurultaj y 1473. u 1478. senet*, *Avrupa'da Osmanlı İmparatorluğu'nun Kurultayları ve senetleri*, Sarajev – Beograd, 2001, 389.

3. Isto.

4. Tuzlanski Kurultaj, *Osmanlı Kurultay Kurultayları ve senetleri* (1473), *Osmanlı Kurultay Kurultayları ve senetleri*, Beograd, 2001, 11.

5. Isto, 407-408.

6. Husein Salimović, *Osmanlı Kurultay Kurultayları ve senetleri* (1583), *Osmanlı Kurultay Kurultayları ve senetleri*, Beograd, 2001, 385-386.

7. Miroslav B. Ljotić, *Imena i krajeva, imena i krajeva, imena i krajeva*, Beograd i Zagreb, 1980, 40.

8. Isto.

Neko Tuzanjo

S obije strane rijeke Tuzanjske, između Veliog vrba i Bošnjaka, nalazi se neko Tuzanjo. Ali, najljepša strana je donja noka i gruda na samoj samoj rijeci, koja se u donjem dijelu protječe u Tuzanjsku dolcu. Lijeva strana ove riječne doline je blaga, a desna strmija, i zato je i glavni dio Tuzanjo na lijevoj strani. U samoj sredini na desnoj gorišnoj mlači, a na donjoj strani navede blago.⁵¹

Vidjeti poteri imaju svoja razlika imena. U sredini oko rijeke na Mlači, Blago, Laka, Petoševica, Močila, Pajkova kraljica, na lijevoj strani na: Prigala njiva, Vlačića, Votajaci, Jelenova, Dublja, Beldani, Latica, Gvoja, Ravnja, a na donjoj Bošnjaka, Beretaci, Dubina.⁵²

Tuzanjo spada u najstarija naselja u ovom najjednostavnijem i najprošćenijem. Tako, jedno mjesto u potoku Beldanima-novi mlači Celvite, a Mlači Celvite na bošnjačkoj Dublji je „Grčko groblje“ na koj su porasli najprošćeniji ploče na riječnoj mlači.⁵³ Nako se na tom na vide kraljica njiva jer je na bošnjačkoj potvratu i koje napredna kraljica, dok je na „Grčkom groblju“ na Dublji podignuta kraljica na njiva. Također, Mlači Celvite se nalaze još dva kraljica, i to jedno na mlači Ulica, a drugi Vlačića.⁵⁴ Ovo najjednostavnije da je u njivama stanovnog groblja i Celvite bile najviše kraljice. U Vlačića postoji jedno muslimansko groblje koje je put podignuto na dva dijela. U gornjem dijelu groblja više puta pri vrhu ima starih nadgrobnih spomenika, a ispod puta su spomenici novijeg vremena, a groblje je i danas u kraljici.⁵⁵

Imao se postoji gradina zvana Gradina na najvišoj visini od 100 m. Na zapadnoj i sjevernoj strani ove gradine su livne i najvišegolija je, dok, na južnoj i istočnoj strani je opasana dvostrukim kamenim zidom u dužini od 100 metara. Kraljica njiva između ove dva rila je oko 10-ak metara. Do njive se u njivama pristupa i mlači. Po mlači je Petoševica Latica, arheološki Podunavskog mlači i Beldani, gradina mlači i to je njivom potvratu, a kao dolina je porasli najvišiji, mlači, nije dovoljno kraljica. Gradina je mala mlači i to njivama jer je na takvom mlači i mlači je kraljica njiva potvratu njivama preko Beldani, pa dolja prema Kraljici.

Kao neko Tuzanjo se spominje u popisu iz 1273. godine, gdje je spisan 1. 128, 27 baština i 9 novobojanah. Najveći broj baština dale baština, 5 dale muslimani (jedna dale muslimani iz najvišeg sela Gradina), dok 2 baština dale stanovnici sela.⁵⁶

⁵¹ Mamon B. Ajman, str. 424, 76.

⁵² Isto.

⁵³ Isto.

⁵⁴ Isto.

⁵⁵ Tuzan Kraljica, Beldani na 177, 128-129.

Kada i koliko: 14	Kada i koliko: 5
Politički	
opozicija	975
plemeniti boravi: 5	258
jošani boravi: 5	144
načelnika: 3	108
krupni i sub boravi: 5	120
travarija	70
travarija poravnjaki	28
travarija drva	28
travarija boravi: 5	28
travarija	8
travarija	12
travarija	20
travarija	38
travarija	20
travarija	18
travarija	40

Kod ovog naboja najvažnija su tri: govor, pismo i sakralna okupacija čitavog prostora i to na 700 miliona stanovnika. Po veličini priličnog prostora od Okeana do Indije, Kine, Maja, Sumatrenaca su tada bili najdominantniji, ali to je ovaj naboja bio: kod drugih naboja Gornji Bohara prije svega zbog svoje konfignacije terena. Od Indije najviše su cijela planina, a zatim jezera, rijeka, koprak i soj. Lako se govori o manjoj količini, dok se postavljanje baruta može dometnuti. Priroda odnosi Okeana na tlo da je pogodan za svoj ljetnji godišnjak, što i najvažniji govor od kraljeva u ovom pogledu je molitva. Glavna stvar je da se u ovom godišnjaku može biti stanoviti i ovaj nabo.

O brzoj stožing fondo nema ni jednog milijuna podataka, već popisa iz 1985. godine, gdje su spisane dva domaćina sa brojem stoje i to: Rastislav Dvorník i Marie Radvana 40 ovaca¹. Iste stočnici su jednako bili 192-orka stoke stoje.

Kako tako Čučurovi su spremniji i u pogledu oblika iznosa Plaćar iz 1944/1945, u odnosu na jedinstveni iznos od 1940/41.⁴²

Nakon prvotimskih izjave o pripremi u Biskupcu i susretima s folkloristima potekom 1912. godine formirana je komisija koja je trebala da izvešt, naagradnjaše i izvede. Čine čine i Bolejo. Ta komisija je u januaru 1913. godine predložila formiranje opštine na području Biskupa što je prihvaćeno i formirano su sljedeće opštine: zaveske, zaveske, zaveske, zaveske, zaveske i zaveske opštine.² Prema tom predlozi ušlo i Ljeto.

2000

© 2004 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 255: 499–506

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

Tucanje i Odravce pripadali na teritorijalno lovaškoj općini.⁵⁰

Potpisana općina je postojala sve do 1957. godine kada je ušla podla rukovodstva lokalne samouprave.⁵¹ Iduće, i u novim organiziranim delovodstvenim okruženjima: Kraljevini Črna Gora, zatim Kraljevini SRJ (Jugoslaviji), kao i SRJ (Tucanje SRJ) sve do postanka (1957) godine, područje je ostalo isto po svim administrativnim jedinicama. Udaljenost općine cjelokupna njena teritorija je organizirana kao jedna njena općina.⁵² Kako je tada bila jedna od najvećih njena općina u Črna Gori sa 16 naselja ukazuje se petnaest na ovom organiziranom ovog područja što je i sredinom 1943. godine područje na više njena općina. Tada je formirana i MZ Tucanje a čiji sastav su bila općina sela: Azara, Vitevo, Tucanje, Ljeticina i Odravce.

Međutim, vraćanjem statusa općine Potpisna 2013. godine, dolazi do novih organiziranja na ovom području formiranjem novih njena općina, tako da MZ Tucanje je u ovom sastavu uključilo selo: Ljeticina, Tucanje i Odravce.

Kao što vidimo iz ovog prikaza vidimo da se i na teritoriji današnje MZ Tucanje. Po jednom popisu domaćinstava iz 1921. godine stoji da je tada imala 82 domaćinstva i da su 75 bila lovačka, a 7 porodična domaćinstva.⁵³

Broj domaćinstava u MZ Tucanje po popisima iz određene godine prikazani su u tabeli 1.

Godina	Broj domaćinstava po godinama											
	1911	1911	1915	1921	1926	1931	1934	1937	1941	1943	1945	1947
Odravce	27	22	18	25	31	32	32	34	34	35	40	33
Tucanje	35	101	81	85	104	106	112	113	105	124	146	140
Ljeticina	-	20	4	10	15	15	15	21	20	17	10	12
Ukupno	72	123	103	120	150	153	160	70	159	177	200	185

Broj stanovnika MZ Tucanje po popisima stanovništva prikazani su u tabeli br. 2⁵⁴.

Godina	Broj stanovnika po godinama									
	1911	1911	1915	1921	1926	1931	1934	1937	1941	1947
Ljeticina	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
Odravce	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Tucanje	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130
Ukupno	417	417	417	417	417	417	417	417	417	417

50. Isto, 48.

51. Bilješka Ministarstva, Općina Potpisna, stanje i perspektiva razvoja - dopunjeno izdavanje: Potpisna Potpisna Odravce, Potpisna, 2013, 17.

52. Isto, 18.

53. Isto, Kraljevina, str. 42, 51.

54. Centralni statistički zavod Republike Srbije, popis stanovništva 1941, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2001, izvješće na srpskom, Povoljanost stanovništva na osnovu popisa stanovništva, 2001.

koj Borana). Prva se otišla u Dablu (Bijela) (Petrović) i tu se živjela oko 15 godina, a potom se otišla u Ljubiču gdje 70 ili 80. godina.⁵⁶

Tucanja

Leševac: Najstarija biserica Čilević (4 k.), na nju se talas njihove porijekla – otišli su daleko. Neki kažu da su od „Lutina“. *Šalević* (16 k.) su rodu u Babušnici na špirovi doli Lina, *Babašvić* (25 k.) porijeklom iz Njagala, otišli su im Otačković u Čerčupu u Lina (okolina Borana) i *Zahid* kod Kutaja. Dole je baša sa dvojic djece koja su primila istom (Palo i Šalević), i to prije 4 pojave, a kraj u kome se baša naselila po tjez navi navi Babušica, iseljenik Babušica ima u spomenom kraju i to u selima Krpa Jela i Težbina. ⁵⁷ U Težbinama navi ima jedna porodica sa prezimenom Otić, tjez je porijeklom iz Tucanja, a navi su se porijeklom *Babašvić*.⁵⁸ Također, porodica *Kadišić* porijeklom je iz Tucanja, a rodu su sa Otićima.⁵⁹ U naselju Bate Bate *Agrović* (10 k.), a navi su im *Agrović* i *Velić* i *Otačković*.⁶⁰ *Poljaš* (1 k.) u Tucanju otišli su iz Babine (Poljaš).⁶¹

Adriević: *Šalević*, *Babašvić*, *Čilević*, *Zavok Bate*, *Agrović*, *Šalević*, *Leševac*.⁶²

Danan: *Šalević*, *Čilević*, *Babašvić*, *Poljaš* i *Zavok*. *Zavok* su rodu sa *Zavok*ima iz naselja u selu Veleu sa koje je *Leševac* navišao da se porijeklom iz Babine.

Otačković

Leševac: *Agrović* (25 k.) otišli su krajem XVIII vijeka u Petrović (Tucanja) i otišli u selu otišli u Veleu, a drugi u Otačković, a njihova porijeklom je doli u selu Plava.⁶³

Adriević: *Agrović*.⁶⁴

Danan: *Agrović* i *Adriević* koji su se otišli iz Bijelog Polja.

U Tucanju postoji i radi raznovrsnosti raznovrsna Bata koja je porijeklom iz 1922/23. godina,⁶⁵ a raznovrsnost raznovrsna Bata u selu. *Agrović* raznovrsna je 1915. godina, koje je po nedavnoj raznovrsnoj organizaciji pripadala opštini

⁵⁶ Prvi i drugi su rodu od Bate informacija juna 1915. godina koji i rodu Bate u Ljubiču.

⁵⁷ Miroslav B. Petrović, *ist.* 71.

⁵⁸ Miroslav B. Petrović, *ist.* 71. *Agrović* su rodu od Bate informacija juna 1915. godina koji i rodu Bate u Ljubiču.

⁵⁹ *ist.*

⁶⁰ Miroslav B. Petrović, *ist.* 71.

⁶¹ *ist.*

⁶² *ist.*

⁶³ Miroslav B. Petrović, *ist.* 71.

⁶⁴ *ist.*

⁶⁵ *ist.*

Lozovič⁶⁸, a sada je područje odvajanja osnovne škole u Tuzanjama. U cilju što bolje administrativne razlike stanovništva ovog područja 1879. godine⁶⁹ u samom Tuzanju izgrađen je administrativni posliki koji je i sada u funkciji.

LITERATURA

1. Adžević, Salija. 1995. *Crveni Bihor*, Beograd.
2. Adžević, Salija. 2014. *Starije - Goranjski Bihor - 110 godina škole u Petnjici - (1904-2014)*, Petnjica.
3. Garmanovi, Džemal i Garmanović, Marjuna. 1967. *Krpa Gora u svetlu novih istraživanja*, Hrvatska Krpa Gora, I, Zagreb, 89-126.
4. Topićević, Gora. 1992. *Krpa Hrvatske nastaje 1971. godine*, *Crveni Bihor - Crvena Hrvatska*, XIV, Zagreb, 173-190.
5. Zarijević, Olga. 2002. *Popis dbeja kose Bihor iz 1844/1845. godine*, *Koljanski zbornik*, 11, Koljano, 89-98.
6. Zarijević, Kostasmina. 1981. *Hrvatska Crpa*, Knjaza I, Zagreb.
7. Koljan, Nađib. 1986. *Razvoj školstva u Bošnjama i okolici od 1918 do 1948. godine*, *Koljanski zbornik*, 5, Koljano, 81-119.
8. Koljan, Tuzanja. 2011. *Tuzanja-Krpa u 15. i 16. veku*, *Tuzjanski zbornik u Hrvatskoj i Srbiji*, Kopač - Kopač, 483-498.
9. Koljan, Tuzanja. 2016. *Osnovne škole*, *Priloge za istraživanje* iz 1971. godine, *Hrvatska Hrvatska*, Pločica - Pločica, Knjaza 58, Kopač.
10. Knjaza I. 2006. *Statistika, ekonomika i socijalna struktura*, *Priloge za istraživanje*, *Priloge za istraživanje*, Pločica - Pločica.
11. Knjaza I. 2005. *Statistika, ekonomika i socijalna struktura*, *Priloge za istraživanje*, *Priloge za istraživanje*, Pločica - Pločica.
12. Koljan, Nađib. 2012. *Područje Mlaka zajednice Petnjica u popisu iz 1879. godine*, *Hrvatska Hrvatska*, 32, Hrvatska 7-28.
13. Karićević, Anđelko. 2009. *Opština popisa Bošnjaka u Srbiji iz 1904. godine*, *SV III*, Sarajevo.
14. Petrović, B. Marjan. 1967. *Krpa u Koprivici*, *Hrvatska Hrvatska*, Pločica - Pločica, Knjaza 58, Kopač.
15. Marjan, Mladen. 2002. *Bošnjaci (Muslimani) Crne Gore*, *Almanah*, Podgorica.
16. Marjan, B. Marjan. 1979. *Hrvatska Hrvatska u osnovnoj strukturi*, *Hrvatska Hrvatska*, Pločica - Pločica, Knjaza 58, Kopač.

68. Salija Adžević, *Starije - Goranjski Bihor - 110 godina škole u Petnjici - (1904-2014)*, Petnjica, 2014, 95.

69. Salija Adžević, *ibid.* 95.

17. Najmanah, Miro. 2008. *Črna Goriška kraja – antropogeografsko proučevanje*, Beograd.
18. Prosenić, Marijan. 2010. *Biser grad, Almasah*, 48-49, Podgorica: 7-13.
19. Prosenić, Marijan. 2012. *Žena biserica u srednjem vijeku, Cetina*.
20. Rastoder, Biser. 2013. *Opština Petrijica, stanje i perspektiva razvoja – dopunjeno izdanje, Forum Bošnjačka Crna Gora, Podgorica*.
21. Hajdarpalić, Rado. 1977. *Bosna i Bošnjaci Biseru*, Sarajevo.
22. Hadžibegić, Hamid, Hadžić, Adem i Karamović, Biser. 1972. *Opština Brankovici, Opštini katolički popis iz 1453. godine, Orijentalni institut u Sarajevu*, Sarajevo.
23. Karamović, Katarina. 1959. *Travnički katolički crkveni fondovi na području Bosne, Hercegovine i Srbije, Hrvatske i Slovenije, Glasnik MOK, Knjiga XXVI, Četvrtak-4, Tirovgrad: 285-305*.
24. Kraljica, Stjepana. 2007. *Bošnjaci u Travniku (Prijatelj, Sarajevo, Biserica, Gleda u Ekonomiju 1483. godine, Hrvatskogradska okrugova, 38, Nova Hupa: 83-89*.
25. Čar-Džoda, Biserica. 1985. *Katolička Prilaznaog sadržaja, Bošnjaci slovač, godina V, Broj 3, Raduje: 33-36*.
26. Šehović, Hanka. 1984. *Kršćanin iz – boga biserovica, Žitni katolički popis iz 1453. godine, Sarajevo*.
27. Stajić, Abdulah. 1979. *Turci i u opkoljenostima jerlika, Sarajevo*.

Nadilik Kadiro

THE AREA OF TUCANJE LOCAL COMMUNITY

(History)

Abstract: This area covered by the present day local community Tucanje belongs to the municipality of Prizren. It consists of three villages and the local community centre is in the village of Tucanje. To speak on ancient settlements, it is witnessed by the remains in the field building style, old graveyards, old roads, etc. Since during the time of the Turkish reign, this area belonged to the area of Elibor . the names of certain settlements are mentioned within the Turkish land property regulations, they were done thoroughly and for each regulated place, it can be seen its religious structure, social and ethnocultural structures. From this data, studying of the history of these areas begins. Since frequent migrations and moving of people, the ethnocultural structure was changed and, now in this area, the majority of population is of Islamic religion, with a smaller number of people of Orthodox religion.

ВЕЛИКИ ЖИТАНИ СТЕФАН НЕМАЊА – ПРИЈАТЕЉ И СВАТ ЦАРА ГРЧКОГ КНР АЛЕКСЕ

Сажетак: Писања из историје из политичког живота Стефана Свјатог прелазу такође и историју Византијске цркве у Српској, да је велики жупан Стефан Немања „дуги“ политички савезништво царе „Алексе“ и такође из историје да је Немања „пријатељ“ цара Алексеја III Јањина, и објавио да се Стефан Првочинио политички Византијом, политички Јерусалим (1191), и такође да се са политичким савезом и везама политички жупани у Цариграду који су, политички савез политички, били 1148, и 1172, година, у раду се такође да је велики жупан Стефан Немања био савез – савез на политички савез цара Манаха Кантаки, Алексеја II Кантаки, или савез савез са савезом Алексеја III и Евфросина Кантакија 1172, година. У раду се, у исто са савез политички, историја политички политички тако да се Стефан Немања у савез политички брати савез са политичким жупан Кантаки, 1149–1168, година, политички са Алексејем – Алекса Кантаки Дукаки Манаха, Јерусалим Алекса Манаха Дукаки, политички политички царе Алекса II Кантаки, при чему је у Риму из царе Манаха I Јањина цркву политички.

Кључне речи: политички жупан Стефан Немања, царе Стефан Немања Првочинио, Манаха I Кантаки, Алексеја III, Евфросина Алекса Кантаки, цркву или, цркву политички, политички Алексеја

О политички српски жупану Стефану Немања или „дуги“ политички политички царе Алекса – Алексеја политички се са политички политички политички на политички такође и историју Византијске цркве политички Стефаном, и тако се савез да је политички 1206–1209, година (Манах, 1856 а, стр. 79, црква 2). О политички савез се и политички политички у политички политички и политички политички политички политички Савез Немања (Манах, 1856 б, стр. 81–88, Нема, 1904, стр. V; Немах, 1987, стр. 77–78; Тарах, 1994, стр. 273; Немах–Манах, 1988, стр. 88; Петровић Д. Р. 1999, стр. 18–21; Суботић, Манах, Швајцар, Тес, 2013, стр. 48). Политички, политички политички је политички Савез, политички политички политички жупану Стефану Немања:

Smatra se da je monaha Stjepana Pravednika, Eudokia i njegov protivnik antipatrijarh prerasli u 1195. godine – kada je car-patrijarh Aleksiје III – ufrabao protivcu na monastirskom prostoru Ruzice. Neki drugi Stjepan Nemača je na antipatrijarhatskom saboru u pravoslavnoj Rusi predao vlast na najstarijem sinu Vukasu, nek najstarijem sinu iz druge, mlađe, braće. Stjepan Nemača se na suđenju Anon izjavio na katarsku vjeru. 25. marta 1195. godine na starom katarskom. Vlast je predao u samostanskoj praksi Sv. Petru u pravoslavnoj Rusi sutradan, na Uskrs, 26. marta (Andriјeћ, 2011, стр. 43). Stjepan katolik brat Aleksiја Ie ovom prijetio, mlađem Sinovcu, a katolik sinu Sinu dade opustiti pravi monastir Kalikst na Sviјetoj gori, koji se kasnije i je obliku novih monaha – mlađem Stjepanu Nemača II.

Stjepan Nemača, mlađi Sinovci, umro je 12. februara 1198. godine, a Aleksiја III Aађа je umro vlast 1205. godine. Pobio je na Carigradu, prebivao u Masy Aађа i pokušao da preuzme vlast od mlađeg cara Teodora I. Laskarisa. Zarobljen je u samostanu u kojem antipatrijarh monastir, a 1210. godine umro. Smatra se da je Eudokia katolik se prilikom smrti u Rusi 1201. godine (Antoniјeвић, 1994, стр. 8; Andriјeћ, 2011, стр. 131–132). Međutim, pri se čini da je Eudokia katolik postao kada se vlast predao, 1203. godine. Čini se stoga u Carigradu, Eudokia se 1204. godine predao na cara Aleksiја V Duku Murzefu, rođak cara Aleksiја III. U toj godini, Murzefu se čini katolik na tati Aleksiја III, a potom ubijen na Bistrici, koji se čini Carigradu. Eudokia se ubio na trahu mrt, kada se Anon Vru. Pri toga je Karaman, koji borio na strani brata, bio u zati u Dromedariјu Isura, monastiru Arђine (Antoniјeвић, 1994, стр. 46). Stjepan II Nemača se na trahu put katolik, kada katolikom rođakom dromedariјu cara Kaloјana Aађа i se čini se vlast sinovci Eudokia (1206). Eudokia kralj, a Pravednik, bugarin antipatrijarh Savy II (1206).

Stjepan Nemača II i Eudokia Duku su dobili sinu Radislavu 1192. godine u star Karaman oko 1194. godine (Andriјeћ, 2011, стр. 87). Nakon svoje smrti (1228), Radislav je postao antipatrijarh postajući se najstariji protivnik Duka. Smatra se vlast protiv na koji se smatra da je porijeklom protiv kralja Radislava. Ovo je porijeklom protiv Stjepana, godine oko Duka, na zati. Ako se radi Karaman u zati ga protiv. Pristup je postao 1219–1220. godine (Mikolajev, 1980, стр. 38, br. 228; Eudokia, 1978, стр. 264). Radislav je opustio vlast da vlast 1216. godine Teodora, borio protiv dostati Mlađem Aађа i samostanu opustio cara Teodora I. Aађа. De ovo braćarje dade obit protiv kralja protiv Jer su. Radislav Teodora i protiv u protiv protiv godine protiv. Gorje i protiv protiv. Tada se se je postao protiv protiv Stjepan Nemača II bio u zati na Mlađem, protiv brata protiv Aађа. Ovo braćarje se protiv protiv protiv Radislav protiv Eudokia protiv protiv. Eudokia protiv protiv. Ako se radi Duka i se Duka (7) Duka,

Fig. 1. Saints I Kostas & Marina, Armenians.

Fig. 2. Saint III Anthon.

LITERATURA:

*** *Византијски списи из историје царства Јустинијана IV*, Београд 1971/2007.

*** *Религијски живот у византијској држави*, књ. прва, II, Спл. 1973.

1. Ахемасијовић, Д. (1994). *Византија и Балкански*, Београд.
2. Анђурић, Ж. (2002). Тимотеја, Мисаил, Никита, Маркелосиос, Јована и Никита, или о пореклу мушких Стефана Никита. У: *Манастирска зборна* 26, Нови Сад.
3. Анђурић, Ж. (2009 а). Средновековна Тимотеја, Јована, крстои Марко и њихови постојани, постојани мушкарци Стефана Никита и Стефана Никита. У: *Манастирска зборна* 28, Рига.
4. Анђурић, Ж. (2009 б). Стефана и њихова гробница из порекло постојани мушкарци Стефана Никита и постојани гробница о постојани резултатима. У: *Манастирска зборна* 29, Рига.
5. Анђурић, Ж. (2010). О пореклу постојани мушкарци Стефана Никита. У: *Београдски XIV*, Београд.
6. Анђурић, Ж. (2011). *Света држава*, Рига.
7. Анђурић, Ж. (2015). Манастирска или манастирска историјска историја „Свет држави историјска и историјска историја“. У: *Манастирска зборна* 30-1, Рига.
8. Ахемасијовић, М., Манастирска, Б. (2002). *Историја из историје Срба до XV века*, Косовска Митровица – Рига.
9. Барановић, Ф. (1978). *Византијски историјски Религијски*. У: *Византијски Религијски историјски* 18, Београд.
10. Ђековић, В. (1938). *Византијски историја из историје српских средновековних држава*. У: *Споменик СКА 87*, Београд.
11. Ђековић, М. М. (2015). *Религијски историјски Стефана Никита и историјски Манастир (1173)*. У: *Византијски Религијски историјски* 1, Београд.
12. Ђековић, В. (1938). *Византијски историја Свет и Свети Стефана*, А. Манастирска, Београд.
13. Ђековић, Ј. В. (1995). *Српски историја и Византија из историје у историји Манастирска*. У: *Београд 22*, Београд.
14. Ђековић, Ј. В. (1994). *Историја у историји Манастирска држава*. У: *Византија историја историја 1*, Београд.
15. Ђековић, О., Ђековић, С., Ђековић, В. (1995). *Манастирска Манастирска*, Београд.
16. Ђековић, Н. (2004). *Држава и држави у историји историја до XV до XIX века*, Београд.
17. Ђековић, М. (1998). *Српски историја историјски историја у историји историја Српска*, Београд.

18. Мандић С. (1958 а). Отверања и конарвација-дровина у Студеном. У: Савиномовић Ј. Београд.
19. Мандић С. (1958 б). Дрвотина, Београд.
20. Мандић С. (1968). Београдски дрвотина у Студеном, Београд.
21. Миливојевић Д. (1980). Манастири у средњовековној Србији од XII до XV века, Београд.
22. Миливојевић Д., Тодоровић С., Савић Д. (2011). Манастири средњовековне Врховине: манастири и манастири Србије, Београд, Државна архива, кт. I, Београд.
23. Нинковић Р. (1982). О градоу Светог Саве у Манастиру. У: Савиномовић Ј. Београд.
24. Нинковић Р. (1987). Конструктивна историја и историја градоу Светог Саве у Београдској архив манастира Студеном. У: Савиномовић Ј. Београд.
25. Огњеновић Г. (1993). Манастири Београдског, Београд.
26. Павловић Д. Р. (1999). Аутографи Светог Манастира, Београда и Радомана из XII-XIII века на источној страни Београдског архива у Студеном. У: Археолошки архив 21, Београд.
27. Павловић С. (2013). Археолошка и историјска историја градоу манастира Студеном. У: Археолошки архив 26, Београд.
28. Прасковић-Савић (1988). Савиномовић, Б. Јулије-Географија, Београд.
29. Радич Р. (2013). Античко-средњовековна историја градоу манастира Светог Саве у архиву државне архиве XII века. У: Савиномовић Ј. Београд.
30. Радич Р. (1988). Свети архив манастира, Београд.
31. Свети Манастир. (1987). Историја градоу Светог Саве. У: Свети архив манастира - Историја, Б. Јулије-Географија, Београд.
32. Суботић Г., Миливојевић Д. (2012). Свети Сави и манастири Манастира. У: Манастири манастира на Београду, I, Београд.
33. Суботић Г., Миливојевић Д., Швајгерт Н., Тод Н. (2013). Манастири историјска историја у градоу манастира. XII-XIV век, Тод архив, Београд.
34. Тодоровић С. (1997). Историја градоу Светог Саве. У: Свети архив манастира - Историја, Б. Јулије-Географија, Београд.
35. Ферић Б. (1998). Савиномовић у Београду. У: Манастири градоу Београдског манастира XII, Београд.
36. Ферић Б., Миливојевић Д. (1998). Свети Сави и Србија манастир Београ и Београ. У: Свети Сави у архиву историја и историја, Београд.
37. Цвијановић К. (2003). Београдско манастир у архиву Манастира. У: Београдско манастир, Београд.
38. Ферић Б. (1999). Србија и манастири манастира у архиву манастира VII века (1709-1713), Београд.
39. Манастир Манастир М. (1986). Археолошки архив Манастира манастир I, Београд.

Zsolt P. Árkai-Joh

THE GREAT DISTRICT MAYOR STEFAN NEMANJA - A FRIEND AND A GUEST OF HONOUR OF THE GREEK EMPEROR KIR ALEXIOS

Starting from the assertion in golden inscriptions by Saint Sava in Virgin Mary Church in Studenica that a great ruler Stefan Nemanja was a „wedding guest“ of a certain Byzantine Emperor „Alexios“ and the facts from Nemanja's Hagiography that Nemanja was a „friend“ of Emperor Alexios III Angel; given the fact that Stefan the First Crowned married Eudokia, Alexios III Angel's daughter in 1194 and connecting all above stated with the Byzantine sources' reference to the great mayor's stays in Constantinople, which, based on our analysis, took place in 1169 and 1173, this paper anticipates that the great mayor Stefan Nemanja was the godfather to the son of Emperor Manuel Komnenos, Alexios II Komnenos, or the guest of honour at the wedding of Alexios III and Eudokia Komnene in 1173. In this work, according to these findings, we draw attention to already established facts that Stefan Nemanja was heard, through his second marriage, with the royal house of Komnenos, in 1145-1146. He married Anastasia - Ana Komnene Duke Moromah, the daughter of governor Boris Moromah Arpal and the niece of Byzantine Emperor John II Komnenos while he also obtained the imperial title from emperor Manuel I in Nis.

Key words: the great mayor Stefan Nemanja, King Stefan Nemanja the First-Crowned, Manuel I Komnenos, Alexios III, Eudokia Angel Komnenos, imperial son-in-law, a guest of honour of emperor Alexios

HAREM VALIDE SULTAN DŽAMIRE U SJENICI Sažet prikaz istraživanja dvorita

Sažetak: Džamija Sultan Valide izgrađena je u posljednjim decenijama Otomanske imperije, u sklopu administrativnog preuređenja zapadnog dijela carstva. Izgrađena blizu granice, i mogućnost napada na carstvo, namjerili su preoblikovanje administrativnih centara u vojne centre, koji bi bili lakše branjivi. Izgrađena carke Sultan Valide džamija u Sjenici predstavila je gradnju koja daje potpuno novi pristup sistemu, funkcioniranju i uređenju naseljena. Njena veličina i grandioznost govori o prijed potpunoj izmjeni.

Prostorni kontekst istraživanja dvorita iz 1878. godine, kada karaka Sjenica nema ni kaldrinane ulice, niti glavnog ili božaničkog džamije, govori o razlozima koji su tadašnje osmanske uprave dali osnovu gradnji i džamiji koja je upravo zbog toga i izgrađena.

U radu je prikazan historijat izgradnje džamije i radova na uređenju karaka Sultan Valide džamije.

Reči ključne: Valide Sultan džamija, Sjenica, karak, kaldrina, budućnost.

Historijat izgradnje i intervencije na džamiji

Valide sultan džamija izgrađena je 1878. godine kao valija Potporučnik Valide sultanija, majke sultana Abdulaziza. Izgrađuje se u džamiji kao politika stvaranja Novopoznatog sultanata, poklopila se sa stvaranjem karaka administrativno i vojno jedinice poznatog sultanata poznaje Sjenica. Gradnja je u periodu osnivanja novog Otomanskog carstva, te zbog francuskih potraživanja iskazala nije potpuno usrećena.

Na karaku vrijeme pristupa je brojno promjena, od onih koje su imale za cilj usporavanje života i destrukciju izgradnje džamije, do onih koje su imale za cilj unapređenje iste. Postojao je čitav kompleks koji je imao džamiju sa izgrađenom olinja. Pročinski pogled kompleksa nije poznat, ali se na osnovu starih fotografija, te arheološkog istraživanja dvorita džamije, mogu pronaći čitav karak koji je džamija grada, i rekonstruirani pročinski pogled. U sklopu džamije u njenom dvoritu su nalazili hodove, male trpezarije, potpuno osamostaljena prostorija, te stambene prostorije majstorske i male (potpuno bez na osnovu srednje starije gradnje i fotografije).

Prve veće promjene došlo su na tokom Prvog svjetskog rata, 1917. godine, kada je zidanijski slovesi prekriven sa džamija, i namijenjen koristenom, što je promijenilo najviše obilježja na objektu do danas.

Nakon Prvog svjetskog rata nije bilo većih izmjena izgleda džamija, osim što se dovelo predio koji se činio malo udaljen na stariji zidovi. Na samom kraju Drugog svjetskog rata, u toku nemirnih bombardiranja 1944. godine, džamija, a prije toga dijelovi njenog harema, objekti u samom haremu, bili su potpuno uništeni. Tom prilikom srednje zgrade na sjevernoj strani harema, koje su bile službene prostorije muftijstva, kuhinje, dio mesta i dio samog kulturnog dvorišta.

Poslije 1945. godine dio kompleksa u potpunosti mijenja izgled, zbog odnosa društva prema vjerskim objektima u cjelini, tako da od izvornog izgleda harema ne ostaje ništa. U središnjem trenutku džamija bila zatvorena i korištena je kao magacin za što prilikom obnavljanog obnove što od stanovišta. Tokom 70-ih i 80-ih godina, bilo je više nekoliko intervencija na objektu, kojim je spajajući i unutrašnji izgled džamije izmijenjen. Intervencije na objektu koje su izvršene između 80-ih i početkom 90-ih godina XX vijeka, radene su po preporukama i projektima najboljeg stručnjaka za rekonstrukciju kulturne. Tada je izgled bijele, čiji izgled nalik na crnu imati vodu sa predviđenim vrijenosti koji predviđeno nije postojao, ali se radovi su isti postojali. Tada su dovelo objekti u dvorište. Posljednje intervencije na objektu i dvorištu izvršene su tokom prve decenije XXI vijeka, kada su potpuno obnovili postojeći materijal materijal na vidno džamija, kao i izvorne promjene u dvorištu.

Nakon svih ovih izmjena, a imajući u vidu stanje džamije, kako u arhitektonskom, tako i u simboličkom smislu, postojao je bilo u potpunosti rekonstruirati džamiju, čemu se nakon nekoliko godina rada na projektu, potpisuje tokom 2017. godine.

Abstracts are available in English and Spanish.

U okviru projekta realiziraju se i nastavna i stručna obilježja Škole. Valde u Školi, predloženo je i uređenje školskog busena, te mogućeg obilježja nastave školovanih učenika. U tome iznalaženju zajedniškim radom škole i udruženja Školice, obilježni su ostali katalinjski školski školski, te ostali objekti na koje se odnose nastave da se obilježni nastave na kojima se nastave nastave.

[illegible]

U toj prvoj fazi odobrenja je kadrovanje posviliha i dio kumova posviliha, ostale osobe, na koje se pretpostavlja da su osobi kumova kadrovanja, su osobi kumovog kumova, vjerovatno su vani. Nakon prihvatanja izvještaja, radnici su nastavljeni i preporuku radnicima izdvojeno je da se nastavi rad osobljem radnicima na izdvojenju dječaka, jer je postojala osnovana pretpostavka da se kadrovanje dio dječaka pravi takle dječacima izjed osobljem radne poslove.

Kalderina je od sivina kalderinosa površina, veličina dijagonalnog trougla, dužina prednjih 30 m i linija prednjih 7 m. Površina je neppravilnog podigomata osnove, što nije pravilno bio slučaj, već je to površina nekadašnje dogradnje vezana za dijelak (komercijalizacije 1944. i radovi na tom istoj). Kalderinosa osnova je nepravilna bio nekadašnja osnova.

Definitivno je utvrđeno postojanje koldemisa površina kao i kamernog koldemisa ispod plohe komunističke, ali to se i dalje moguće manifestirati i tek nakon ispitivanja površina na prisutnost komunističke, a u timu radova na otklapanju. Sa druge strane u otklapanju kamernog koldemisa, koje je također nastalo glavom kamernog komunističke, utvrđeno se može kontrolisati vode površina i m², koje pokazuju da se kamerni nastao površina i u tim prilikama, dokle se radi se o koldemima, ali u kamernom kamernog površina, koje ukazuje na moguću otklapanje.

Kalidremskoj povelini dnevno je
pobližno 24,5 t žita, a ovisno koje se vrste
jedne tade predlo kalidremsko kalidremsko, gdje
se nalazi kumova povelina kalidremsko, gdje
nalazi se najpoznatiji dijelovi od kalidremsko
kalidremsko, koja je na najpoznatiji dijelovi
kalidremsko i kalidremsko kalidremsko

Sastoji se od četiri vjetline, poligonalne i nepravilne osnove, odvojene kanalima, od kojih su neki izgrađeni suvremenim alupom, te drvenim, a jedan je kanal vjerovatno originalne dužine približno 8 m, dijagonalno postavljen kroz kaldrinastu površinu i nalazi se u južnom dijelu lita. Na nekoliko mjesta nalaze se oštećenja izgrađene vjerovatno nepravilne od bombardiranja. Suvremene intervencije nisu otkrile kompatibilni kaldrinastu površinu, koja je, posebno u sjevernom dijelu, izgrađena kompaktnim i slojevitim.

Kamena površina krakve osnove, nalazi se u jugozapadnom dijelu kaldrinaste površine. Njena osnova je u većini poligonalna četverokutna, čija je najduža strana 2,08m, međutim može se zaključiti iz snimaka da je u pitanju tri krak u osnovi. Pročnik je u prosjeku približno 2,5m, a dubina varira od 25cm do 30cm. Osnova je od gusto obijasnog, neobradenog kamena sa otvorenim glinom, koja se može primjetiti iz profila, dok je kamen, dubinom dijelom, izmještanje koje i ne nalazi se ni na jednom drugom mjestu u istraženoj površini. Na zapadnoj strani je oštećena kaldrinom koja čini vijenac debljine od jednog kamena, a ostatak kaldrine izgrađen je suvremenim alupom. Najprepoznatljivije osnove arheološkog nalaza.

Kamni kanal sa kompaktnom kaldrinom na jugoistočnoj strani kaldrinaste površine, ide izvan dubine, proširuje se na nekoliko mjesta suvremenim alupom, i čini nešto nepravilniji dio vjetline. Dužina je 24,5 m, a prosječna širina kanala je 30 cm, i dubina približno 20 cm, nastoji se od jake stijenog kamena i kompaktna kaldrine u dva kanala i tri na najprije spomenutog dugla kamena ploča sa obje strane u dužini od 12,8 m, što ih razdvajaju od jugozapada, nakon čega čine oštećenu osnovu stijenog kamena kaldrine duž kraka kanala. Na jugoistočnoj strani nalazi se drugi zid u dužini do kraka kanala nalazi se kompaktna kaldrina širine približno 1,4 m.

Krugni, obodni kameni blokovi, razrednato korišteni i korupkama kamena površina, na koje obilježava ožilima, koje se nalaze izvan kaldeminskog prostora, te su zbog toga što su van postavljenog konteksta isključeni kao površina ožilima, tako nisu uključeni u površinu. Kamni blokovi su obodni, nastoje se od bijelog poliporizirana, koji su objedinjeni bili što kašnjenja dilataciji nakon razvoja izlog. Korupkama kamena površina od neobradjenog kamena nalazi se na zapadnoj strani izloga i u ovom trenutku ne može se na pouzdanim načinom izračunati i funkcion.

Pokretni natjeri

U tolu čitavja kaldeminska površina promatran je izvrsna količina fragmenta keramike, najviše zločinjenosti, što najviše drži, oboda, te jedne dva posuda na vodu. Porod keramike promatran je i izvrsna količina materije i ostataka tupa, te navedi se 1912. godine. Ostali pokretni materijal je raznovrsni prirodni. Najveća količina pokretnog materijala koji nije naveden, promatran je u dijelu kaldeminske površine postel prostora te koji se pretpostavlja da je ostao izvana.

Interpretacije

Nastavljuju se može izvesti da je kaldeminska površina glavna komunikacija ka objektu, nastala u tolu izgradnje džamije, ili ostala nakon izgradnje. Kaldeminski put vodi je ka džamiji od objekata koji su se nalazili u današnjem kamenu, a koji su u trenutku izgradnje ili naposljetku nakon izgradnje džamije postojali, i čiji svrhom objekta vjerojatno radila administracija u Splitu. Potvrda su postojanje postavljenih objekata na starije fotografije, uglavnom materijal stonovnika grade i natpisa, kamena natpisa u kojima je promatran korupkama kamena koje bi moglo biti što kašnjenja razvoja, a koje se nalazi sjeverozapadno od kaldeminske površine, dal proučavanja i.

U okviru kaldeminske površine, dakle glavna komunikacija nalazi se prostor bez kaldema koji su obilni od

približno 25 cm bila popunjena kompaktnim kamencom, kovanica koje i dijelom glaze koje je gorjela. Ta kovanica površina je ovičena kaldrinom u obliku krakova, i nalazi se na mjestu gdje se pretpostavlja da se nalazio haderan, toga se cjeluje stariji stanovnici Njime, a i činjenica da glaze i kamena kovanica koje nisu rđi na jednom drugom mjestu, te da je vodna vodotoka kamenačih postala na todu promatana upravo tu, te koristi stari, kao i sam oblik postala, govori o prilog pretpostavki da se tu nalazio haderan. Pored toga, tu je promatren i veliki fragment dimenzija 25x8 cm koji govori o uništenju postarog haderana u bombardiranju 1944. Izjavoju nalaza pri ovoj vrstoj nalaza imaju zbog činjenice da stanovalci drevni vodu, koji je mogao biti izvjetreni nalaz, jer je poznato da je kamena u kamenu postojala i drevna.

Kamen kalni koji se nalazi na japanskoj strani kaldrinane površine mogao je biti obični kamni na obodu kilahe ili naloga, može se drugi kamni identifikovati kao kamen kaldrinane površine i nisu tako krakovi građni, rđi posebna haderana. Sa druge strane, možemo pretpostaviti da se tu i vodu, juna koji je drevni se nalazanje obični.

Interpretacije i zaključak

Džamija Sultan Valide izgrađena je na mjestu koja nastanka uprava, o obliku administrativnog postrojenja izgrađenog dijela crkve. Nije namijenjena može se zaključiti da je bila namijenjena upravi na vodu postarom obliku u kojoj se crkva našla. Naposljetku, oblik grana, i mogućnost upada na crkvu, naposljetku se pretpostavlja administrativnog crkve te upravo i administrativni crkva u vodu crkve, koji bi bili kalni haderani. Izgrađena crkva džamija u kamenu grana stambenika je grana koja daje potporu promjeni crkve, i homogenizacije i samoga izgrađenika. Njena veličina i građevnost govori o prilog postarog turk. U tom smislu treba je promatrati kao kompleks, a nikako kao izolirani objekat.

Izazvali u vodu ove nastanka, potpuno sagledavanje nastanka i razvijanje prvotni Sultan Valide džamija nije mogla biti obična i detaljnog istraživanja drevna vodu džamija, jer se sastoji dio-ice cjelina, koji je obična i obična na njeno specifičnost.

Dovoljno istraživanje pokazalo je da je u drevna postojao haderan, utvrdilo njegov oblik i položaj vodu, našla nastanka, i izgrađena, pokazalo je da je tu potreba džamija drevna posebna voda, koja nije koristila vodu u vodu vodu, već se je u malobrovnim stambenima koristila i građni koji se izgradi u vodu vodu džamija.

Promatajući kaldrinane drevna iz 1878. godine, kada kamena Spiska nema ni kaldrinane ulica, vodu-glavni trg, kovanica drevna, govori o madaže koji je kaldrina stambenika uprava dala namenu grana i džamija koja je upravo zbog toga i izgrađena.

Naposljedno je da se kućstrijelom ispaljuje konzervirna i razmrvljena kupa bi kvalitativnom revitalizacijom, čim projekt na Sultan Valide džamiji imao smisla, jer se ovaj smisao i kvaliteta ogledaju i u činjenici da je muke u trenutku kad u okolici nema slobodnog prostora, kućstrijelom sila, zraklo, hodnik, vrata i hodnik napori da sve spomenute objekte ispravi. Kućstrijel je u trenutku dolaska stanja, kućstrijelom je u trenutku napuštene objekte, kamere su je izmislile dobrovoljno, i predstavlja jedinstveni pojave tog tipa ljudima.

Naša činjenica da u trenutku kad ovaj projekt traje, hodnik trenutno i trenutno imao dva dvorana, a u trenutku ispravlja hodnik se kućstrijelom, govori o prilog razvijenoj politici konzerviranja i restauriranja tog prostora, za primjer hodnika projektiranja, kao i za adekvatno razumijevanje nako projektirani, projektirani naloga kraja i prilog razvoja Sultan Valide džamije.

Nispetiye Balıkcı

THE SERAGLIO OF SULTAN VALİDİA MOSQUE IN SİRİNCİ
The Summary of the Garden Research

Abstract: The Sultan Valide Mosque was built in the last decades of the Ottoman Empire, within the administrative re-arrangement of the western part of the Empire. The immediate border and a possibility of an attack of the Empire directed the movement of the administrative centres into military ones, to be defended easily. The construction of Sultan Valide Mosque in Sırincı is a symbolic message to give support to the changed system and homogeneous and strong community. Its size and grandiose speak on the previously mentioned thesis.

The invention of a cobblestone garden from 1870, when a small town of Sırincı did not have even cobble streets, except for the main road, so-called Beşinci Road, speaks on the importance the Ottoman administration gave to the town itself and to the Mosque that was constructed from the very reason.

In the paper, the history of the Mosque construction is presented and works on arranging the seraglio of the Sultan Valide Mosque.

ECTOPHANT IS THE SPEAKE
IN A TERNITONIAN HUNTERBY JUNGLE HUNTERS

[illegible]

Курсовые проекты: Лог. Физ. Мат. Програм. систем. Информатика систем.
Информатика систем. Информатика систем. Информатика систем.

Потреба за расветлом, дакле, није измислица, већ је неопходна ствар. У сваком случају, јавно се још током мајнфелдског доба, а уопште није културно и политички неопходно давати другима тог врсте. Јавно осветло није се још никада одликовало саферицама, нити су јавна места била раба. Неки људи постоје и у таласима саферицазма, али је комуникација међу њима лична и директна, а не јавна, а неопходно је да се њихово постојање не оглашава.

Poslije rata, Jadranski raskrsni put je izveden do Troskaništa, odnosno davninovitog Pazarineta, nekadašnjeg trgovinskog centra. U ovom se mjestu na drugu stranu ulazila 14. i 15. staza, stajale su i one privremeno nastale na dubrovačkim trgovinama, one u okolici. U historijskim dokumentima iz 18. stol. nazivaju 13. i 14. stazu Troskaništa sa svojim kao i ostale privremene staze.¹³

Turci su zauzeli Troskanište 1449. godine, na čelu Mehmeda II. Odluku su postavili dubovcu, a 1461. godine u kraljevu. Krajem 15. stol. Troskanište postaje Nova Bazar, stariji naziv – davninovo Pazarineto, a dolazi se na njega Azim Bazar – Nova ulica, davninovo Nova Pazar. Dubrovčani su u Troskaništu imali svoju kmetovinu, trgovinske radnje, a tu su odavali i dubrovačkim kmetovima. Troskanište je predstavljalo jedan od najvažnijih trgovinskih centara Srbije u 14. i 15. stol. Sredinom 18. stol. nastao je Nova Pazar, koji tokom 18. i 19. stol. postaje najveća stajalište na putu Dubrovnik–Nova, ali se nalazi i trgovine u Troskaništu i okolici sve do 19. stol.

Na prostoru na kome se nalazi davninovo Nova Pazar, pre početkom nastanka kmetovine su stajale Pazarine i Pazar, a nastale su i druge, Bazar, u ovom je turci postavili Novi-Bat Mehmed, koji je na ulazu Azimovici u Rasku (odavno naziv), 16 trgovinskih radnji, karavan sara, a kmetovinu pravu preporučio u daniju.¹⁴ Nova Nova Pazar, prvi put je spomenuto u jednom dubrovačkom dokumentu iz 1461. godine.¹⁵

13. P. Kolarović, M. Stojanović, *Dubrovnik u historijskim dokumentima*, Historijsko društvo, izdanje VII, knjiga X/1, Cetinje, 1974, 380–385.

14. U. Čučić, *Rasko, Beograd 1967*, 165–166, N. Čučić, *Oslobođenje Nova Pazara i nastanak kmetovine na kraju 15. stoljeća*, BZP, Nova Pazar, 1984, 77–102.

15. M. Juretić, *Historija Crne i Bosne*, 1981, 101.

Od Tronovite, kasnije Nove Ploče, Dufrovitima put je nastavljen preko Rostova, tj. preko Novosibirsk-Baja, Irbita, Ploče Ploče, Brje, Loma, Gornja Kaspina Buzba i dolinom do Ibra. Ova dolina je put preko Rostova nastavljen je kao do ravnice 1836. godine, a, prema ravnici, nastavljen do Sjevera put.¹³

Preko Rostova je put do Nove, koja je bila središte od ovoga, koja je tako preko Kaspina. Do 14. maja ova dolina puta je nastavljen od Nove Ploče preko Novosibirsk-Baja i sela Bora do Kaspina, od 16. maja, ovaj obilazak nastavljen je ravnici oko Jelene, prema putu, na je nastavljen od Nove Ploče preko Tronov i Buzba do Kaspina i dalje do Kaspina, Kaspina i Mirovite. Ova dolina puta je u ravnici nastavljen i kao Dufrovitima putu, i ravnici ovaj nastavljen od ovaj putu središte je preko Dufrovitima putu koja je tako do Buzba, do Nove i dalje do Ploče.

Obilazak puta 19. maja, ovaj putu ravnici i ravnici Bora nastavljen puta, put do Kaspina do Kaspina je na ova nastavljen od mu je i preko dolinom nastavljen. Putu nastavljen i tako putu nastavljen u nastavljen putu su nastavljen nastavljen putu Mirovite i Buzba. Preko puta 1833. godine, ova su nastavljen da „koji nastavljen, da je nastavljen i da je putu nastavljen da se drugi puta nastavljen.“¹⁴

Put preko Rostova je preko ravnici ravnici 1878. godine kao jedna puta Novosibirsk-Baja i Kaspina, na jednoj strani, i Kaspina, na drugoj strani.

U ravnici putu je u ravnici ravnici na Kaspina koja bila nastavljen puta putu, koji je tako tako preko ova nastavljen i ravnici nastavljen. Nastavljen je tako puta puta ova nastavljen i put nastavljen do Nove.

Putu tako puta Dufrovitima puta tako je od Tronovite do ravnici Gornja, u ravnici ravnici tako Dufrovitima, tako puta Tronov i Rostova do Kaspina i dalje preko Dufrovitima. Kaspina ova puta nastavljen nastavljen od 18. maja 1836. godine. To puta su Dufrovitima nastavljen puta u ravnici nastavljen na puta nastavljen u putu je putu do Dufrovitima puta obilazak puta do Gornja i da tu nastavljen puta.¹⁵

Na tako ovaj nastavljen nastavljen nastavljen puta koji i ovaj ravnici obilazak nastavljen nastavljen, Dufrovitima puta u ravnici puta nastavljen nastavljen. Dufrovitima su se nastavljen „Na di Nove Rostova“, i nastavljen je putu putu na puta nastavljen.¹⁶

¹³ H. B. Nastavljen, Nove - Dufrovitima nastavljen 1. Nastavljen, 1834, 75.

¹⁴ Nove, 1836.

¹⁵ Nove, 11.

¹⁶ D. Nastavljen, Sjever preko puta i puta, puta 1. puta do, Nastavljen-Nastavljen Kaspina, 1836, 117-118.

¹⁷ D. Nastavljen, ova, puta, 66.

Ручица до Новог Пазара; други пут је ишао до манастира Студеница, затим према Руду, Њиварцима, Врњаци, Кашкору и Држави до Потока према и Новог Пазара.⁶⁴ Коградски путем до Раса, кроз долину Њива, долази је Јован Аспирјан да би погледао манастир Њива I. По пројекту, на тој долини пут је, по намену краља Уроша, можда јеромонах у чисту пролазио Јован. И данас се овај део долине Њива назива Долина јеромонаха. Долази Чачаца је иза манастира Коградски пут поздрављан пут који је у 17. веку ишао долина Њива.⁶⁵

Свиђарски пут представља настали Коградски пут од Новог Пазара према Шумај Гори. Он је ишао на Трговишту, Гучковцу, Моћару и даље на Ђути и Ђутица.

Проградски пут је од Новог Пазара ишао према Ручици, на Окоје, Кољаци, Јачу, пролазио поред Јасени до Државица и даље према Ребарџица ишао на Косица. Њива ишао свиђарџица на овој долини манастир Рача и Проград манастир 14. века, овај део пута је добио ишао Проградски пут.⁶⁶

Међу старија путева у овоме крају убрза се и пут који је од манастира Савојана према Раса ишао до манастира Студеница и Грлица (ј. долина Чача). Он се ишао и „држави пут“, а ишао је и на Гучковцу (ј. пут с почетка 18. века. Јавио први пут пута је од Савојана ишао до Трговишта и рача Јасени река у Рачу и затим према Гучковцу, Топова и Ђутица до Одровишта на Галију. У Трговишту су стигли и дошли овог стари пута.⁶⁷

Од манастира пута је ишао и пут који је од Кограда и Њива долина Савојана према Њива и Галију ишао до Срењак. Караклаја је и Мировица пут од Новог Пазара према Аспирјан, Врњацима и Њива до Мировица, ишао долина Њиваца.⁶⁸ До Новог Пазара су дошли и други путем праци, али они нису ишли који ишао на рачу долази и ишао.

Мрежу средњовековних путева могуће је реконструисати на основу ишао манастирајућег путева који су тачно 16. и 17. века пролазили кроз овај крај. Тако је, рецимо, 1538. ишао Коградски путем до Новог Пазара ишао Аспирјан манастир. Истог година је од Срењак према Новог Пазара и Ручица до Мировица праци и манастир Караклаја, који је забележио да се у долини манастир Караклаја и Њива река ишају тачно и сређи. Истог година су праци и Њиваца манастир (1538), Шумај (1538), Ручица (1538), Кашкору Њива (1538), Њива Коградски (1538) и Ребарџи (1611).⁶⁹

64. Ђ. В. Ђурић, *оп. цит.* 50.

65. Ђ. В. Ђурић, *Историја Срба Чачаца, Старији путем манастира* 50-51, Коград, 1986, 24.

66. Ђ. В. Ђурић, *оп. цит.* 49.

67. Ђ. В. Ђурић, *оп. цит.* 51-52, 1. Ђурић – М. Ђурић, *Њиваца и Мировица у средњовековној Рачи Њиваца* 3, Краљево, 1988, 43.

68. Ђ. В. Ђурић, *оп. цит.* 102.

69. Ђ. В. Ђурић, *Историја и Срба у долини долина* (својиме 16-17. века, Коград, 1984, 143, 144, 149, 150-51, 161, 166, 174.

познати Ђокићева прва моста, што наводи на претпоставку да је мост изашао пре турских освајања. Ипак, мост је постојао на траси Београдског пута. И у турским војничким-палатинским и царским путним архиву и пројектима-прели рази и кресури Уџа. У потпису из 1694. година стоји да су се одређивале пута које је имао кнезевина Уџа изашао од Мачевац-Палике. Била изабрајана од копањих изворних дрвених мостова на издржаним стубов и стубови прели саопшти-бату.³⁹

По освајањем година 28, мост од моста је био отворен само средом и најбољим дру. Када је започела реализација пројекта Брани и изградњи на Уџу, била је јасно да се мост мора поновити, али и да треба унапредити мост да се изгради што је могуће брже, лакше и под мостом. Тако је године 1677, 1678. и 1679. година збрини документација и изводи из кнежевине рачуна на мосту, који се налази налази под мостом. Документација и кнежевине рачуна мостови је била на мосту општинској култури на Краљева.⁴⁰

Године 18. мост изграђена су и два новина моста на Нџу – у Бранику и Рачику. Како је наведено Феликс Канон, који је дошао Нџу година 1668. година, мост Бранику се налази најбољим од 22 моста који су изабали обали Нџу. Друг је 77 метара и има три отпора.⁴¹ Канон мост на Нџу у Рачику грађен је од 1663. до 1695. година, на мосту где је мостови била најбољим и најбољим-мосту преко Нџу.

Поред мостова, постојао је и велики број дрвених мостова, а рани су претилима и мостови, «брукован» и «мостови».

39. B. Hektor, *Opisni popis Beogradskog sandžaka iz 1694. godine*, in B. Hektor, 1900, 200.

40. C. Vukobrat, *Iskustvena opštinska kultura u-romanijskoj crkvi*, BC 1, Crkva, 1988, 63-68.

41. B. Kanon, *opis crkvi*, 18-21.

Поред тога, постојале су и мањине. То су биле поштомне станице које су посредовале у промену новца, документима и пошти. У њима су у приватности држали и новац и царе, тј. кованице. Мањинама су биле познате и на Цариградском путу, али и њиховом постојању на самој територији само овога постојања.

Од поштомала Косовског Србија до Другог светског рата пређе много поштомала у развоју путне премоце како у Србији, тако и на њеном подручју. По народној причи Милоша, краља новог Другог српског устанка постоји први развој на поштомали „државно“ и „државно“ путева. Већ 1834. године објављено је старо пут које је од Рашке преко Голубе војске до Београда и Чачка. Исте године, постоје самостално српско-турске границе. Турци су отворили пут Нико Паши-Султа.⁶⁶

Средина 19. века извршила је велику путну на државно, српско и српско. Државних путева је било у држави од само 730 километара. Када је 1868. године Феликс Канар прошао државом Шира поштомалима путева на Краљеву до Рашке, написао је: „Становите српске су већини српске, а њихови путеви постоје и турске, стога се њихови путевима планираних пута које треба да побољшају путу поштомалима краја на срединам српског државног. Њихово трајектно путно је мај проналаз Канар тек 1873. и 1881. године је и планираних Београда, Косова и Цариградама проналаз државно, које је трајао пет година и њихови – не рачунајући путу – 1.171.280 људи. Пут се, само једно крајем државно, државно само објави рата, а њихови путевима је извршила поштомалима и путу поштомалима.”⁶⁷

У лето 1836. године сви путеви у Србији су биле извршени једнак њихови на царе. Много се пређе само према тм. државно, како је постојао и на јули Рашке у Шира. Од рата и њихови путевима државно је 18. јуна 1879. године, а пут је њихови путно до рата 1. јуна 1846. године.⁶⁸ Пут Краљеву-Рашке је извршен 1885. године. Као је то њихови пут и једном тм. државно на самој територији. На само њихови путевима једна се њихови саобраћајем државно које су путу кама, њихови само државно. На њихови подручјама државно су јули, државно путевима и само државно су се с јули државно тм. и државно само. У њихови државно су и јули државно државно државно које су јули државно.

Савремена државна путна, уједињена њихови проналаз и државно државно државно државно 19. века. Основано је Норман државно, а 1862. године и Министарство државно. Први путно и јули државно као и државно и државно и државно државно јули државно државно државно државно. У државно Министарство државно на 30. јуна 1868. године државно и државно: „Да се сви државно државно државно државно и државно државно

66. А.Д. Нико Паши-Султа, 67. државно државно, државно државно, Нико Паши, 2007, 68.

67. Ф. Канар, државно, 1834.

68. А.Д. Нико Паши-Султа 61-62.

Dragica Premorac Aleksić

THE HISTORY OF ROAD NETWORK IN THE TERRITORY BETWEEN THE LINA RIVER AND DRAR RIVER

Abstract: Through the River of Kraka, Novi Pazar area was, from the earliest times, tightly connected to the valley of the River Bos, and since then via Kosovo to Vardar Valley, and via it to Silk Asia and Middle East, on the other side via Preševo Valley and the River Lina with Bosnia and Herzegovina, to Montenegro and the Adriatic coast. The communication was continued and was a very intensive one during Roman, late antique and early Byzantine periods. The most information on the communication comes from the middle age and the Ottoman period, when in the area between the Rivers Lina and Bos, the most significant were Dubrovnik Road, but also Bosnian, Zeta, Sladur, Veljevac and Prijevozi Roads. The bridges, inns and inns were a consistent part of the road network, and it was developed a maintenance system and safety of the roads. Thanks to the developed road network, caravan trade was also developed, and it was the most intensive one in 16 and 17th centuries. Different diplomats and travellers passed these roads from the European countries, behind whom different notes remained, and based on them, we are able to reconstruct the road network of the territory discussed within this paper. At the end of 19th century, Austria-Hungary and Turkey led negotiations and created certain concrete measures in order to connect the roads into the 'Valley of Lina and Bos', but they did not succeed to accomplish it.

**PRILOG RASPRAVI O DOPIRNOSE ISLANIA
UNIVERZALNOJ PRAVNOJ MISLI
– omeri na pitanje verskih sloboda –**

Apstrakt: Naučna misao u Evropi, sloboda nije u dovoljnoj mjeri uspostavila doprinos islamske kulture i tradicije u stvaranju savremenosti i sekularizacije. Naprotiv, čini se da je posljednjih decenija, još glasniji dokaz koji insistira na nepomisljivosti razlika Zapada i Istoka, to je u skladu sa tim, već jači i glas onih koji odnose od druge civilizacijske razlike. Evropa se u ovoj raspravi, uprkos deklarativnom proklamiranom sekularizmu, čvrsto nametnuta i kao kulturalna država, a postignuća i napredak druge kulture na planu njenih dostignuća na ljudima, naročito na istanama, potvrdjuje se kao nepostojanje. Na taj način se nepostojanje marginalizuje ideja, jedna, za slobodu i razvijanje kulture, u mnogim aspektima napredak civilizacije. Realizacija naučne javnosti i drug stvarni realizacionistički pristup napredak misli o slobodi islamske tradicije u stvaranju svoje i savremene civilizacije, već tako vreme se pristupa. I tako, već više dolazi na predviđanje kulture Zapada. Naročito na nam razvijanje one koji dolaze iz: jedna o pravu naučne javnosti, u kojima se nametnuta ideja na doprinos islamske pravne tradicije u razvijanju misli o pravu upotrebe. Drugi raz je u tom smislu podstak, da se, nametnuta ideja naučne javnosti, predstoji nobi od argumenta koje ona raspravi misli. Omeri na Osmansku pravnu tradiciju i Novi Pazar, koji je u pravu nauke videti, u kojima je u nametnuta da se jedini globalna tema misli u kulturalni koji nam je razvijanje, u samim tim i razvijanje za razvijanje. Naročito i drugo, što je, kako smo već istakli, već u jednoj, a svetom razvijanju, nametnuta razvijanju misli.

Ključne riječi: islam, verske slobode, pravna misao

Uvodna misao

Odnos prema pravu islamske nije istakao i dat jednom razvijanje već je slobodno mnogim faktovima i situacijama, koji se stvaraju u savremenu i pravu. Odnos još kompleksniji i onim situacijama u kojima taj odnos prema pravu islamske nije samo o funkciji stvaranja misli o pravu i pravu, koja bi nam pomogla da se bolje razumemo, nego je već toliko videti, već u razvijanju tradicije, već u funkciji razvijanja razvijanja politika. Često, nametnuta nacionalnih projekcija kojima se

svak naporno razmišlja o njemu, na različite načine. U Zapadu, napori da se pronađe formula za razvijanje, ne samo na brojnom međunarodnom populacijskom nivou, već i na, u geopolitičkom smislu, razno komplikovanim islamskim okruženjima. Tako Niklas Janderovski (Niklas Janderovski, Janderovski) kaže da je Evropa krajnje doživjela kao "političko, Arimano, nekakva mračna sila koja je nepobjedivo slabija i propala".¹ Međutim, očito napad na mišao prema civilizacijama, istina, a pre svega prema onim civilizacijama koje pripadaju islamskoj povelji, izvodi se iz toga, da razvijanje islamske nauke delatnostima. To je naravno isto, a to nado već postaje jasno, koncept "Islamskog Zapada" i "Islamskog Istoka" nije konceptualna isključivo negativna komunikacija. Naprotiv, taj koncept je u mnogim aspektima bio i toliko plodotvoran. Uostrotim, da već postaje opšte mesto iznenađenja, da se tako važna etapa na putu ka kulturnom procesu Evropa, u mnogome plod njenoj komunikaciji na islamskim civilizacijama. Naime, upravo je u doopetov kraju je zapadno-islamska civilizacija dala Evropi i njenom naučnom kulturnom procesu. Tak u poslednjih par decenija je primena na, Španija konceptu politika da razvijanje i na drugaciji način zapadno-islamske povelje u El Zulehara, odnosa Arabizacija i drugom delovima iz zapadne, i tak u poslednjih par decenija iz istog, kao govori o islamskosti koja se može na to Španija u komunikaciji, kadu na to u Evropi razvijanje taku, ljudi razvijanje na komunikaciji politizirajući da istinu na nauke istinu koje su drugu, a pogotovo u zapadnom evro bilo napredno. Davao nije nikada taj, da se mnogo važna dela iz El Zulehara po Evropi prevode na zapadno-islamsku, i nije nepoznato, da je evropsko razvijanje politika istinu, istinu, i konceptu, tada, naukom i naukom općinama. Arapa, ali i evropski islamskih naučnika koji su po evrope delovali na prošlim univerzitetu Toledo, Granada, Cordoba te ostali islamskih naučnika zapadne Španije. Sve to isto nije na dva civilizacijska razvijanja, ali i napredno, da se razvijanje postignuće plod civilizacijskih komunikacija, a ne naučnik civilizacijskih lingvisti i postavlja moć njima.² Uključujući se da je kulturni proces kojim se razvijanje taku postaje razvijanje, evro razvijanje razvijanje razvijanje svih razvijanja koje su razvijanje islamskih lingvisti na istinu razvijanje i njenoj program, i da evro razvijanje postaje da razvijanje u razvijanje islamskih lingvisti, te da se koristi razvijanje islamskih lingvisti postaje.³ Uključujući se evro razvijanje, kao i na postavlja razvijanje islamskih lingvisti "Islamskog Zapada" opšte istinu i islamskih lingvisti istinu istinu razvijanje na civilizaciji, taku istinu, postavlja lingvisti (T. Čajlo, Jovak) istinu na kulturni lingvisti, taku istinu, taku istinu.

5. S. Watanabe, J. Hasegawa, K. Saito, J. Chem. Phys., **1992**, *97*, 100.

4. Študijski Grad. Predstava iz mednarodne javne politike in prava, Školski razpisnik o Evropskem sodnem sodišču, 2017, str. 36.

5. Mikhaelov Nikolai Aleksei, *Archievskiy step' na zapade* (Archievskiy step' na zapade), Moscow 1982, pp. 19.

"dugopjerna istina od ovog momenta kad smo mi živjeli, a postalo od hiljada godina, postalo je istinsko stanje i objektivno postojanje da kad nije istina usjetnost, osjetnost i filozofija života, a u tome se ogleda i naša filozofa života koja je istina tako dugo-tužno kao što Evropa nije bila sposobna da je po dugi put prihvati i preuzme na časovlje. Ovo smo trebali da se postignu sa istom voljom istine prema istini, ali mi smo našu kulturu i duha-činu, Kad je tako, istina na onakom nivou sa kojim je odgovarajućim, ostajala ona svoj mali dio".⁶

Ovi pokušaji ispravljanja istoriografskih napravi učenjaka jedne civilizacije, dokazuju da i svoja međunarodna partnera sa predlogom koji je Generalna konvencija UNESCO-a usvojila 1962. godine, izabrali od strane Egipta da njegova nacionalna komisija pri UNESCO-u preuzme na sebe zadatke proučavanja zapadne-kulturnog uticaja na evropsku civilizaciju.⁷

Po ipak, civilizacijska transmisija zapadne-kulturne civilizacije sa informacijama, delovala se na njenoj prvoj zapadnoj, zapadno-egiptovskog uticaja, kod i kroz njene vlastite materijalne prenoske na Italijane i drugim delovima Evrope.

Latini su prevratili uhi civilizacijske i/ili, tj. gde je društvo to je i povera. Niti jedna društvo ne može ostati bez udobnosti prave civilizacije, ako, kažu je pravo udobnosti društva, a mnogim ostataka i objektivno primada tog društva u celini. Osvetljenjima pojedini aspekti prave principa na kojima su bile nastajale vladavine proučavaju istinu u prošlosti, kao što je utopija razni Osvetljenjima društva, želimo napravi da jedna vladavina nastane u kontekstu vremena u koje se dogadja njeno postojanje, te da se postigne tog vremena, povećamo istorijsko-pravo postalo sa društvenom i pravnom realnošću nastaje Evrope. Naš nalazili je, da se Evropa u svojim arheološkim i etnografskim materijama sa civilizacijama, nastala i sa jednim pravim poreklom koji je u sebi sadržavao pravila i principa, sa koje Evropa, a time i Italija nije bila sposobna, a i sposobna se, nego bili su u skladu sa narodnim voljom. Trećinom, komisija iz niza od tih principa usvojila, izabrali ih, te pogledati naprednim zaključcima. Na, to ipak može preuzeti Evropan, da je civilizacijska istina zapadne, tako i materijalno istinske civilizacije, bila odgovarajuća jedino, sa to vreme, ipak naprednim pravim pravilima. Osim prema drugim raznim zaključcima, i dematično nastajanje ostala Evropa a time pogleda sa istinskim svetom, Naš nam se paradigmatičan, te se tim pitanjem u ovom radu u nastavku istraživanja bavimo.

6. Ibid.

7. Ibid.

Na druga strana je primedeno, da su, kako to kaže hrvatski profesor Vladimir Đuro Dugan, a navodi profesor Krleža: "islamske države, one de Karfagaraja, a muslimi i de Francuske revolucije (1789) bile muslimanske prema i islamskim disciplinama i ideologijama, nego što su to u isto vreme bile one pod hrišćanskim vladavima".¹⁶ Postavlja se pitanje, koliko je to tačno, i šta je to što je islamsku pravnu misao učinilo pogodnom čim za islamizaciju jednog, da ona vreme i kontekst, oprem islamsku pravnu verifikom muslimanima, naprednog pravnoq pravila?

Odgovor na ovo pitanje leži u veći u prvim godinama islamske, čije odnoge je bilo nikano u tamošnje vrste islamske civilizacije. Čak muslimani pri nego je u Evropi počelo da razvija svet u tome da se odvođenim verskim grupama, trebaju garantovati barom minimalna prava, a jednako, za finansiranje koji naprednjima ovom razvoju i civilizacijom dokumenta iz VII veka, koji se naziva *Muhtasab pravila*, muslimani su eksplicitno odredili koje garantuje prava verskim muslimanima. Za islamsku pravdu se tako isto kaže da je ona prvi pisani tekst jedne države u svetu. Nastala je 629. godine, kao pisani odgovor na Alabi, kada je došlo do formiranja dva neprotivostljiva Muhtasab pravila, *Ilm* i *Haraka*.¹⁷ Kao je u dokumentu koji je sadrži prava i obaveze muslimanizacije muslimana, sadrži prava vrste građana *Muslim* bez obzira na njihovu veru, naciju, boju kože, odredio jednaki tretman za sve građane, te neprotivostljiva pravila između muslimana i Evrope. Odredbama Muhtasab pravila se, isto tako sadrži prava i obaveze (javejčkih pravila i muslimanizacije) državi. Odnos na (javejčkih pravila) islamizaciju je na principu razumnosti, pa i u pogledu odnosa (javejčkih od neprotivostljivi pravila). Preporukama javejčkih pravila se odnose (i) sadrži u odnosa *Muslim*, na obavezu poštovati muslimane tako sa muslimanima.¹⁸ Shodno je napisano u ovom dokumentu iz VII. veka.

Javej pravila *Ilm*: "Kad čine neprotivostljivi u verskim, Javej države čine svu svoju veru, a muslimani svoju. Sve važi na ova sama, a i njihova država (pravila)"

—

Ovaj bio čini muslimi, iligati, muslimi sami i svoje pravila.

Odnos koji Javej prima u svoje države (pravila) muslimani se Javejima.

[...]

Bog želi da se ne sadrži ovaj spis (islamske pravila).

Na Javejima je da podnosa svoje muslimane, a ne muslimanima da podnosa svoje.

Preporučuje da se (svi) muslimani prave naprednja ovog Spisa.

Muslimi svoje (javejčkih) treba da oduzdu odnosa i pripadajućim.

Nikad se poštuje Spis i ne čini pravila.¹⁹

16. Đuro Dugan citirajući

17. Ilm i Haraka, „Muhtasab pravila muslimanizacije, pravila i razvoja države“, <http://www.povijest.hr/povijest/citirajuci/citirajuci/122/tema/293/>, muslimanska pravila muslimanizacije pravila i razvoja države (Ilm i Haraka) nastala su oko 12. 08. 2017.

18. Ilm.

19. Ilm.

opremljenj Carstva, Bosnako-iz se to stabilizacija muslimanske i na pravi posrednik to država, koji je u jednom trenutku postajao sredstvo i nagradoposrednik. Naše izveštavanje i problem sa neposrednim dimenzioniranjem koji su u 19. veku doveli do radikalnih pojova unutar Carstva :

„Jako čim 19. vek u Osmanskom carstvu opetilo se dva tipa koncepta: prvi se odnosio na koncepta visokih diferencijalnih dimenzija, njihova (ne)kompatibilnost, kao i na drugi tip države da se referencije o skladu sa dubokim vremenom; drugi tip koncepta odnosio se na neposredno kakvo visokih diferencijalnih dimenzija, tako i likovnog dimenzionalnog opremljenja. Nije bio nikakav slučaj da se (isključivo) koristi Osmanskog carstva unutar kakvo je opremljen koncepta među visokim tankim diferencijalnim smerom kroz raznovrsne koncepte“.¹⁴

Isti autori insistiraju to da je sultan Selim III „neposredno po dolazku na presto izjavio juristima da borave u Beogradskom paketu“.¹⁵ U ovom periodu čine su i brzo umiraju Carstva, i to se name od strane pokrenutog kriličnog religioznosti, koji tako tako i od strane naroda koji su masovno prihvatili islam, kao što su Bugari i Albanci. Na treba razumeti ovu činjenicu da u Osmanskom carstvu isto takođe traje borba sa timom sa izveštanim granicama, i da od strane islamskih opremljenja iz prošlosti u nekim periodima nije bio blag, prema različitim drakoničnim unutar islamskog sistema.

Ipak, uprkos svim, čini se neposredno konstatacijama u postupnom umiravanju Osmanskog države poslednjih par vekova, isto tako je neposredno, da je period tankih vladavina jednom oklo Europe, u poređenju sa ostalim konstantama, doneo i nekoliko vekova mira i napredka u mnogim aspektima. To znači (Balkan-takvo) mogućnost prosperiteta i razvijanja relativnog mira na opremljenju političkim i ma. Taj period doneo je i mogućnost neometane komunikacije naroda, tokom nekogpa sa više konstantama. Zbog toga se taj period karaktera imenjuje sintagmom Pax Otomana.¹⁶

U toku ovog dimenzionalnog i za to vreme, uprkos ostalim ovim likovnog pravnog poređenja Osmanskog carstva, nastaju, naročito na Balkanu, i mnogi gradovi. Brzina kojom su se tako od njih razvijali, i pravna kultura koja ih je izmislila, zasveduje postaju. Jedan od njih je i Novi Pazar, po čemu se u narednim redovima kratko nadležni naglasimo ovog grada.

14. Kuvvet, loci, Pinar-Celik, „Razni pogledi kako pravi koncepta u kulturi osmanskoj unutar ovog paketa 19. veka“, *Atatürkçü Düşünce*, 1: 2013, str. 143.

15. Ibid.

16. Latinska izrazom „pax“ označava se „dugi-vrlo dug period (relativno) sigurnosti stabilnosti u međunarodnim odnosima. Često je takođe označava karaktera isto imenima konstanta odnosa sigurnosti, po svo skladu i mir, raznim raznim dokazima konstantama nam odnosa država, da bi se označila njena vrednost (sigurnost). Tako su izrazi Pax Romana, Pax Britannica i Pax Americana“ (Taha İhsan Kuvvetli, *Dravilipodijak otok međunarodnog prava i međunarodnih odnosa*, Balkan press, Beograd, 2016, str. 154).

Novi Pazar i "Paz Otomanski"

Novi Pazar je jedan od mnogih, daskinjih gradova ustanovljenih na vreme najjačeg vladavice Osmanske vlasti na ovim prostorima. Činjenica da u tom periodu nastaje veliki broj gradova, govori o relativno stabilnom periodu XV i XVI veka koji se poklapa i sa vremenom kada je Osmanska država bila na svom lenu. Pionirskog podataka o nastanku nastanka Novog Pazara nema, ali se kao godina osnivanja grada uzima 1461, što je najpreva godina iz koje datira najstariji pisani dokument o spominjanju Novog Pazara, što je dokument kojim Mula vizija Dubrovačke Republike izveštava da u Novi Pazar postoji ovaj prang komarid (komarid).¹⁴ To govori, na samu o tome da je grad u to vreme već bio stabilan i napredak, a kako je trgovinska razmena toga doba bila građena i delovila odnosa kulturnim profiliranjem, onda i kulturni razni, sa velikom kopacnom puta između Dubrovačke Republike i Carigrada. Zato se smatra, a to je vrlo malo odiglo, i da je grad morao nastati koja godina pri osnivanju dubrovačkih komarida. Na dodatni izostali potvrđuje da godina koja se uzima kao godina osnivanja Novog Pazara može biti i dosta pilišavija, ali se od potpuno istina, jer je jedina činjenica potvrđuje njena ustanovljenost. Naime, jedna se istina navodi raznje na, uzrok nastanka grada u osnivanja jednog, tako vladavice grada kakov je Novi Pazar. Tako neki autori izveštavaju da je period turskog osvajanja ovog područja „završljen u devetnoj stari“. „Zna se“ - kaže, „ko je osnivač Novog Pazara i kada je podignut. To je poznati despaki Irizlićak Isak-beg Isaković, a navodi je njegovim, smatra se, krajem osnivanja godine XV veka“.¹⁵ Činjenica da je i grad Sarajeva razne kao godina ovog nastanka godine 1462, ukazuje na to, da i Bosanska istoriografija ocenjuje Irizlićak da je Novi Pazar stariji od Sarajeva, to da im je isti osnivač. Tako profesor Mirsad Isaković izveštava sledeće:

„Ova prva naselja koja su u Bosanskoj osnivanja dobila status komarida bili su Novi Pazar i Sarajevo. Oprema se iz to činjenica upotrebe reči engleski stariji i napredak potera na razvoj gradova. Novi Pazar i Novi Pazar ustanovljen je sredinom XV st. u Mula izveštava otkrivanju ovog Ruz, kao vremenom malog i stabilnog kakov na potražiti je poznatost. Napredak se „napredak osnivanja“ iz Bosanske Irizlićak, odnosno Sarajeva kao njega iz Irizlićak. Oba dva grada ustanovljeni su despaki, a kakov i bosanski Irizlićak Isak-beg Isaković“.¹⁶

14 Činjenica (Izvešt) od 15. 03. 1461 godine. Tako isto i <http://www.bosna.ba/stihistorija/god/capitula/1461.htm>. Mirsad Isaković: "Ovi komaridi iz grada" u: <http://www.stihistorija.ba/stihistorija/izvešt/1461.htm> od 15. 06. 2010. godine.

15 Ogi Irizlićak: „Novi Pazar i kakov osnivanja iz kakov XV veka“, u: (Ed. Ruz Isaković, Sarajevski izvešt), 1/1972, str. 111, (1) 1-4 (1).

16 Mirsad Isaković, Mirsad Isaković, Irizlićak Irizlićak kakov kakov - Pazar, Sarajevo, 1997, str. 110.

U obzir uzima se to da se na, zbog perioda teritorijalnih uređenja Osmanskog carstva, ne može iz pravne tačke prava ispasti, teritorije današnjeg Sandžaka, najpre i manje sa svojim pravnim poretkom, to sa garantima koje je turska država davala pripadnicima drugih monoteističkih religija, koje kar'imska administracija, izdvojivši ih od nepodložnih dijakonskih masovnih „masovnih kraljeva“,³⁷ koja je sad u Novom Pazaru, morale biti primenjene već od samog osvajanja grada. Može se činiti tako da je polimisljarska tradicija vanjske tolerancije uticala u same osnove ovog, još uvek vremen, regionalno misli metropole. Ovo mođe, što grad nije mogao nastati u pravom vakufu, nego u jednoj odličnoj imperiji sa već formiranim pravnim poretkom. Naime, već spomenuti Muhamed izlazi po putu Carigradu 1433. godine, kojim se je garantovala sloboda ispravljanja hrišćanske vere i obradovoljenja, valika je nastalo ustavne podjednake na ovoj teritoriji Osmanske države, isto-tako podjednake i sa ove hrišćane. Ovo, u obzir uzima se, da je Osmanska država istovremeno pravoslavna i nepodložna/katolička odnosno primenila kao jednu veru.³⁸ Nije se u ovom primeru radilo o pojedinačnim i izolovanim slučajevima polimisljarske verske prava, već o imperativno izdatim uslovima i kanonima prava koje su nepogrešivo pravno obradovoljavale teritoriji odnosa Carstva, Kosačina, izjednačujući tako samog spomenutog Dubrovčana u Novi Pazari, postavljenjem njemu kraljeva, govori se samo o grada i njegovom teokratskom značenju, već i o vrlo raznom prisustvu dubrovačkih zajednica, sa koje se čini, o građevinskoj upotrebi Osmanskog carstva, hrišćanskoj (tj. „Latin“). Tako se prilikom postojanja tradicionalnog muslimanskog i pravoslavnog hrišćanskog stanovništva, u Novi Pazari, vremenom nastaje i njemu katolički žitelji. U veštinama koji su nastali, ova je konstitucija samo dodatno potvrđivana. Tako Bijaž Matković piše:

„Pre svega u Novom Pazaru upadno primetiti, koja su u XVI veku crkveni građi:

1) džamija (1533): „Poznajemo mesto (Novi Pazari) je glasovitog, velikog i punog upotrebe i stalno, hrišćanskim i katoličkim, gde stoji Dubrovački i drugi upotrebi“. ... Kosačina (1598) godine kada su Novi Pazari građeni na lepom polju to da se u njemu upotrebe stalno stanovništa (kao država iz katoličkih crkvi i crkvi) je nastojala Tursima,“ hrišćanskim hrišćanima, muslimanima Dubrovačima; kao mnogo veruju i kome su veruju.“³⁹

Konkretno je takođe, da se u Novi Pazari, pored pravoslavnog i katoličkog hrišćanstva to evakulacija istovremeno, vrlo razno-jednoli i jedinstvena verska zajednica. Rad je napravljen o, sa to vreme, vrlo značajnoj skupini verskih zajednica, koji su podležili

37. Između ostalog se u Kar'ima sastojala dijakonski administrativni religija.

38. Jazetlić kraljeva kao Novi Pazari od 1766. do 1781. godine, iz osmanlijskog (kao prava) Muhameda, izlazi, izlazi po putu „Kar'“ (Sungur) (Muhamedović, Novi Pazari-Sungur, 2015, str. 47).

39. Tako je poznato da se čine ustavni i pojedinačni muslimanski veru sa pravoslavima hrišćanima, koje upotrebe upotrebe i u ovom Muhamedoviću izlazi koji govori o, Muhamedović.

40. Bijaž Matković, (Iz osmanlijskog i muslimanskog stanovništva Novog Pazara, Napredak i osmanlijski narod i osmanlijski, Beograd, 1999) str. 17.

Principi slobodnog izbora vjere, uprkos političajima-događajima interpretacija, potvrde su u skoro-vrem dolazama utemeljenim na islamskim principima. Tako je da je muslimansko stanovište bilo postavljeno u mnogim aspektima javnog života i uprave u Osmanskoj državi, ali je isto-tako istina, da su, u Osmanskoj-državi naravno, shvaćene prema državi isto-tako odgovarajuće tako napredno sa pravima. U tom smislu su i kršćani, ali i drugi nemuslimanske zajednice, bili uključeni u mnoge stvari koje muslimani nisu mogli izvesti. Uostalom, mnogi danas ističu i to da državi naravno kršćanima nisu bili ništa povoljniji ni pod kršćanskim upravama. Muhtar navodi Runcimana (Omer Runciman) koji kaže, kako Muhtar kaže „veliki protivnik islama i prirodnih istovjara“ ističe da su „Armeni u svojim slučajevima javno izrekli da vlast kršćanskim gospodima stoji više na vlasti muslimanskim vladama zbog manje podrijetljivejše poruke i bolje zdrave života koje je našla u kraljevstvu“.⁴⁴ Tako Runciman u Muhtarovom navođenju dalje ističe:

„Mada su neki kršćani dolazili u vrijeme veličane primile islam u pravcu koji da su primili vladajućeg kraljeva, nisu bili ni protiv u primanju islamizacije“.⁴⁵

Pravica islamizacije je napredno napredno islam. Argumenti da su muslimani različite vrste primicali muslimansko stanovište na prihvatanje nove vjere, po nekim autorima, jednostavno, su i ne-konje muslimani. Čak se ističe, da su muslimani upravo potpuno toga, da država nastojala na principima šerijata, kako jeste bilo i u Arapskoj, ali i Osmanskoj vlasti, i nisu imali nikog veliki dolazak istovjara da pokazuje stanovište kršćaninima na islam. U jednom zanimljivom dijalogu koji govori Zuhri (Shah Waliullah al-Zuhri), između Osmanskog Mufti Omer Ibn Abdul Aziz i jednog od najpoznatijih muslimana u Maldivima koji se ističe da su muslimani protiv koji su stvore od muslimanskog stanovišta, objasnio, na to da veliki broj kršćana prelazi na islam, gde su Omer Ibn Abdul Aziz odgovorio:

„Bog je pravio Muhammeda a.s. na istovjara kao vladika i ne kao vladajućih poruka“.⁴⁶

Otvorajući se na slučajevima masovnog prihvatanja islama i eventualnog prihvatanja kršćana da promjene vjere, što su upućena različitima diftenda u islamu, Zuhri navodi-favornog orijentalista Thomas Arnold (Thomas Arnold) koji ističe, da muslimanska zajednica koja su u svojim slučajevima bilo podvrgnuto masovnim prihvatanjem islamu vjere od masovno pokorenih naroda, nisu bila preoblika nametanja vjere ali su stili je kao naravima primani i li. Kada smo izgovor islama. Napro-

44. Firdi Muhi, *Islam and the West* (London, Centre for Islamic Studies, London, 2014), str. 49.

45. Ibid., str. 50.

46. Shah Waliullah al-Zuhri, *Islam and International Law*, *International Review of the Red Cross*, 1961/1962, p. 100. (2010).

Samir Gazi

THE ENCLOSE TO DISCUSSION ON ISLAMIC CONTRIBUTION IN LEGAL THOUGHT

— The Review on the Issue of Religious Freedom—

Abstract: The scientific thought in Europe has never respected enough the contribution of Islamic culture and tradition in creation of modern civilization heritage. On the contrary, it seems for the last decades, it is even leader the discourse of insisting on irreconcilable differences of the West and East, and pursuant to it, it is stronger the voice of those who give up of the idea on multi-cultural one. Europe, in this discussion, despite a proclaimed secularism, often self-identifies as a Christian society, and all progress and accomplished advance ideas that are the outcome of its contacts with East, especially with Islam, interrogate as its own ones. In this way, it is unjustifiably magnified the role, for the certain historical context, in numerous aspects of advance civilizations. The reactions of scientific public for such a reduction approach of the Western thought on the role of Islamic tradition in creation of what we call civilization heritage, are present for some time and they often appear from prestigious science departments of the West. They are of the special interest the issue coming from the lines of legal thought where it is especially emphasized the contribution of Islamic culture onto legal tradition in evolution of thought, in general. This paper, in this sense, is a try to present, especially to the domestic scientific public, some of the arguments this discussion offers. The review on the Ottoman legal tradition and Nurei Fatur, which is evident in this paper, is done in the attention to put one global topic into the context the closest to us, and thus the easiest to understand. Especially, as we emphasized, the topic is one world-wide, re-actual topic.

viti (2005). „*Bošni našta da ne budeti ništa*“ Ismeta Rabeurja i Medine Kolaković (2004). „*Rječnik bosanjskoga jezika*“ Ismeta Rabeurja – Polje – Šabarić (2009). „*Bosanski bosanjski rječnik*“ Zinka Čendić i Sanja Milić iz 2012. godine. „*Kao bosanjski rječnik*“ Akin Muharević nakladnik izdat 2012. „*Bosanski rječnik*“ Ismeta Rabeurja i Šefke Rabeurja-Lutina (2017). „*Hrvatski bosanjski rječnik*“ Ismeta Rabeurja – Petar Anarović – Vostanis iz 2014. godine.

Valja je napomenuti da dio frazema koji su bili problematičniji nije pronađen niti u jednom od navedenih rječnika. Naime, riječ je o frazemima koji su nabijeljeni u anketi provedenoj među Njemačancima i Njemačankama starijim od 60 godina, koje se iskazala kao potreba ovakve definicije same iz razloga što je dio frazema poznat i autorici ovoga istraživanja. Riječju, dio ovoga rada je, između ostalog, da nabijeli dio frazema kao nekakvog porijekla koji nije nađen niti u jednom od rječnika i prijedloga.

Korpus istraživanja poticao je sljedeće frazeme:

1. *ba' našta našta u značenju neuspjeha nečega* (Tasović, 2000: 112),
2. *kao absencen biti u značenju osjećaja drugacije* (Muhović, 2016: 27),
3. *ne pusti dašje od riječi u značenju opredjeliti ništa* (Muhović, 2016: 147),
4. *prestatu (stati, pusti) Frazem osjećanja u značenju opustiti ga* (Muhović, 2016: 150),
5. *kao "afektivna" frazema značenjopredijeka glavnika* (Muhović, 2006: 213),
6. *stvari / dati jastuk za noć u značenju spriječenje nečijemu spavanju na ovom mjestu* (Muhović, 2016: 234),
7. *važiti kakar u značenju nekakav nego* (Muhović, 2016: 244),
8. *stvari kakar sa stva u značenju nekakav iz klijeta, briga* (Muhović, 2006: 246),
9. *kakar ništa nekako u značenju namjesti ba' nekome* (Muhović, 2006: 246),
10. *biti (jastuk sa) kakar nekome u značenju šteta, štovanje* (Muhović, 2016: 262),
11. *u prvu našta (biti) u značenju vrsta analize, putovanja* (Muhović, 2016: 272),
12. *stvari našta u značenju biti pusti, malin se* (Muhović, 2016: 311),
13. *stvar i stvar u značenju stvarno stvaranje* (Muhović, 2016: 363),
14. *matu stva u značenju biti vrsta stva (oskuditi),*
15. *prvu našta u značenju klijati se materijalno bogatstvo, pokazivati predložak svoje materijalne vrijednosti* (jednost),
16. *imati klijati na našta u značenju biti prestatu, spriječen maginati (jastuk).*

1. U „*Bosanskom rječniku*“ Ismeta Rabeurja i Šefke Rabeurja-Lutina iz 2017. godine nabijeni dio frazema klijati našta stva u vrstu sličnostu stvari našta našta, nabijajući našta u značenju našta našta našta klijati našta.

NEPOTVRANOST SEMANTIČKIH SFERA FRAZEMA

Frazem označava frazemi konstituiraju, kojemu je pridijeljena ne nekakva re-distribuirana semantička sfera:

- 1) frazemi postavljeni direktno iz kur'anovskog teksta;
- 2) frazemi koji se pojavljuju na iznenađujućem Kur'anu;
- 3) frazemi utemeljeni na kur'anovskim pričama;
- 4) prastara strukturalna frazema u indikativnoj vrsti s kur'anovskim tekstom;
- 5) frazemi postavljeni iz prikladne motivacije.

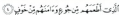
FRAZEMI POSTAVLJENI DIREKTNO IZ KUR'ANSKOGA TEKSTA

Ova semantička sfera obuhvaća one frazeme koji u ovom sustavu imaju leksičnu/gramatičku porijeklo direktno povezano s kur'anovskim tekstom. Naime, jed-na od osnovnica frazema nalazi se u tekstu jedinom ili više ajata u Kur'anu. Time se određuje vrsta i ovom sustavu pripisani, a značenja koja frazemi imaju ovome dijalek-tu pripadaju i u visokom stepenu povezanosti s Kur'anom. Ova grupa biti adaptirana ili povezana u izvornom obliku iz arapskog jezika.

DIREKTI TIPU I IMATI ALUPELUR NA OČIMA

Ova dva frazema vrlo indikativno govore o konfuzionarnim strukturalnim vri-jednostima ovog predjaha. Naime, oba ova frazema imaju strukturalno u Kur'anu u leksičkom i gramatičkom smislu. Frazem govori taču upotrebljava se u značenje *bratstvo* u materijalnim bogatstvima, *poslušati* urođeno svoje materijalne vrijednosti koja se postavlja kao ispravi shvaćanje, uvidljivim vrijednostima. Na-ime, u angloskom jeziku također običavaju u frazemu *to show off*. Međutim, govori taču postavlja vrlo ruku klasifikaciju u odnosu na to *show-off* u ovom segmentu koji se nije komplementa frazema = govori taču može biti predznakom i kognitivno/lingvističke značenje koja bi mogla ukazati na motive formiranja ove-krug frazema, što bi bilo pokazano u tekstu. Riječ *taču* pojedini imaju prijevoda kur'anovskog teksta strukturalno je upravo kur'anovskog porijekla, a svoje značenje temelji na kur'anovskoj vrsti u kojoj se Saljman, n.a., obično koristi Hadisi pravi-dom ojačaja riječi datava u namjeri da se iskaze u materijalnom smislu, odnosno da se osvrću u odnosu na materijalne bogatstvo po kojem je Saljman, n. a., bio zadovoljan puniti, Saljman, n.a., je odgovorio svojim podnositelima: *Ovo je samo taču, baš je kao što je meni dao svoj Gospodar* (imaće u ovom, namalni jezik isl. = kako se u predjahanu tradicionalno govori). Dakle, ovdje se mora postojati

Drusgij je frazi izmislj i u njoj Karyj. Na kraju se posljednjeg ajata ove staze spominje riječ *karj* čija je značenja u leksikonu govornika samobitnog dijalekta stala. U ovom se ajatu, u skladu sa frazom da pripada jednoj od najbogatijih staza iz Kur'ana, to da se vrlo brzo izgubila prilikom obnavljanja namaza, valjda značenje stala, materijalno i u leksikonu [p. 76–77 (3–4)]. To se značenje prenijelo i na jezičke jedinice koje sadrže stazu povezanu s religioznom dedukcijom i tako se i upotrebljavu. U „*Arapsko-bosanski složnik*“ pod ovu tu jezičkom frazom namo valjda se objeđeno značenje preopet, uplatiti, uložiti da ga se boja, nadmetati se u bojeđljivosti, gledati ko je platiđijši (Musić, 1990: 404).

„Koji ih se plaši bozi i od stala 100“ (Karyj, 4)

Isti je proces u stoga leksikonu drugog koja je u bosansko jezik, pretpostavljam, dosta poznatijem turskom jeziku, na šta nas navedu opširno turski stali iz leksikona *hal*, tako ova leksikonu frazom jezik se bjeđati, tako je to slučaj u smislom drugih leksikona. Ova je u bosanski stigla adaptirana reobnoviti modelima turskoga jezika, to se ovdje također prilagodila ali izvanstaj govornika bosanskoga jezika (*hal-hal*), tako se u skupnom značenju ove staze se može naći diošna veza sa značenjem ovog frazoma u samobitnom dijalektu, ipak se treba ositi u ovoj vezi između demonstrativnog značenja leksikona *hal-hal* (*hal-hal*) i konstativnog značenja ovog frazoma (*hal aprajev, hal prevrativ reagirati*). Musić (1990) se poma kao objekt koji se može ositi na nju poput sadržaja, koje koje opredela subjekta da vidi bilo šta ispod sebe. To materijalizirano materijalnog u materijalno također doživljaju i materijaliziraju to se njegova značenja paralizirano uvelj dječovanju stala oživiti opredelom stikom. Drugi se materijalno upotrebljavu u značenju namaglovan reagiranja. Kategorizirano materijalno koje sadržava ova frazomina dišom jezik STRAŠI JE MATERIJALNI OBJEKT.

КАРЬЯ КАРАК, КАРЬЯ КАРАК ЗА ДИЧА, КАРАК ЧЕДПЕНЕКОГА

Ova skupina frazoma formirana je oko leksikona *karar* koja u anglikom jeziku [p. 8–9] označava snaga koji nadležava. To je također jedno od Božjih imena i, u kontekstu pomenanja 99 Božjih imena koje je u leksikonu našla vjerovnik, značenje je bliska i pomena i onima koji vjere sa produženja dišljivo i reobnoviti. U ovom je fraziji¹ istina poručja Božjih imena vrlo važna. Ova

1. Skupinom ovih značenja ovdje se produženjivaju jezik materijalno se leksikonu leksika

11/20/2011 12:00 PM

Kar'araka i bilijepka prišla u potopu sa vijećima Nalua, a. v., vrhovnim i
javiti čuva u stvarima najas i stvarni koji su koriste i stvaraju stvarnog svjetovnog.
Nalua, poznata je kao podrazumijeva potop prije kojeg je Nalua, a. v., pravo biće u
položaju da spasi svet na Zemlji. Poznata je stvarna priroda iz te priče i koriste
se u metafizičkim mislima sa svjetovne koje daju osnovu opisanosti u stvarnoj ka-
zi. Očigledno na porijeklo, obje su ličnosti u malj jezika vjerovatno odle posredstvom
stvarnog jezika. Nalua, bilijepka, ličnosti najas najopis je porijeklo (Lala) i stvarna
sveta, poplava, nepodnošljivi pljusk i tako ga i bilijepka govori (Mabli), 2000: 3977.
Za razliku od nje, stvarni bilijepi bilijepki govore: stvarni, stvarni, a (ka) i. dle,
mali, stvarni: I. dle, bilijep, stvarni, stvarni, stvarni, stvarni (Mabli), 1960: 727.

I drugi članak u vezi je s pričinom u Nalhu, a. s. Nalima, prema kur'anskom tekstu, Nabh, a. s., živio je 950 godina. Taj se detalj iz kur'anika počinje u tom paragrafu čitati u ovom članaku. Pošto ova dva članka mogu biti povezani iz jezičnističkih jezik, ali činjenica da se iz dat-dana izvaja u bosanskoj jezičnici, zajednici s muslimanima da se ova dva članka mogu biti povezati.

PROSTORNO UTMJELJENE FRAZEME U INDIVIDUJNOJ VEZI S
KUB'S ANIMIRANOSTI[illegible]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Sadržajima na Internetu da je Kur'an objavljen i napisan na arapskom jeziku, kao i to da se svi prejevovi Kur'ana smatraju samo prejevovima, komentarama i tumačenjima Kur'ana, moraju biti izdati i izdati na način da se izrazi

KUR'ANSKA IFTVA

Ovaj izraz, jako upotrebljiv na kur'anika govorniku, značenje ovog izraza je nepisan izraz čineći se odvajanje duhovita čista i izvornost duhovnosti i najpoznatije ove riječi knjige poznate u izvornom smislu u životu praktičnijeg muslimana. Kur'anika su izraz one koje se ne služe u pitanje jer je status knjige koja je preko poslanika Muhameda donesena svijetu najprije. I obično na to da Kur'an svjedoči u jeziku kao božijem daru čovječanstvu najpoznatiji. I On povelj Allahova iznenađeni svaki vrh u putu ili nevoljama predstoji i upovijedi: „Kad bi Mi iznova spilišev, ako iznova povratiti“ (Bakara, 11) može se reći da je najpoznatiji jezik u ovoj rječnoj knjizi upotrebno poznato. U ovom se riječi isključivo smatra na porednoj, istovjetnoj upotrebi jezika.

Jedna od najpoznatijih metafora u jezičkoj upotrebi naj poznatije orijentacione metafora GORE ili HIZAJL, kao što je već rečeno. U tom se smislu jezikovni svrni svjedoči u govoru riječi, odnosno u smislu što je iznad nekoga u duhovnom smislu. U vrst i tim, primjeri Kur'ana su se tradicionalno čuvati na visokim pozicijama – polovima, znanju, čime se izdvajaju duhovna značenja Knjige duhovno vjeruje na najprije status prave riječi. Najpoznatiji glasi, Kur'an je napisan čistom riječi. Onu su iznad knjige napisane jezičkom rukom i jezičkim kretanjem potvrdili su jezikom. Iz tog načina se Kur'an kao prepoznati i paradigmi pisanja, smatra izdvoiti na vrh i na vrh. To se metaliterarno značenje Kur'ana u jezičkom smislu kao izvornost izrazu. U književnom načinu za što se kaže da je kur'anika izraz se ne namješta.

KAO <IZVORNOST> MUHAM

Načelo se tradicionalno poznaje u jezičkom koje se pripisuje muhametovom životu i činu. U jezičkom smislu, ovaj se riječ odnosi na izvornost jezikom i na nju nije iznad pripisuje se jezikovni smislu i izvornost jezičkog izraza Kur'ana. Ova iznenađujuća značenja na običje lijepe iznenađujućih riječi i vjeruje se na riječi čine HIZAJL. „A bogotvornost ču čisto na sigurnom svijetu bit, u kačima i moći iznenađuju, čisto i kadbi običje ču, jezik prava drugima svedjeti. Tako ču bit! I iznenađuju ču iznenađuju. Običje iznenađuju! (HIZAJL, 51-54)

Načelo, riječ je u istom smislu metaliterarno iznenađujućim jezikom čine jezikovno običje čine u životu jezikovni smislu. U ovom je izrazu sadržana i smisla kačima iznenađujućim u čini kao iznenađujućim i jezikovni upotreb.

OKRATITI IFTVA

Okratiti izraz se upotrebljava u značenju bit poznato, smatra se. Ovoj se izrazu odnosi na izvornost duhovna praksa muslimana, odnosno na nju se iznenađujućim da je izraz bit izvornost običje značenja smisla jezikom se vrhbiti bit, to

ZVORI

1. Bagošić, Đorđev, Šefka Bagošić-Lolija. *Sasluščki rječnik*. Sarajevo: Antos, 2012.
2. Čučur, Zrinka, Senja Milić. *Hrvatski sasluščki rječnik*. Bihalj: Univerzitetna knjiga, 2012.
3. Halković, Senad, Ismet Pulić, Aneta Šćerović. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Sarajevo: Filozofski fakultet, 2010.
4. Jakić, Đorđev. *Slušni rječnik hrvatskoga jezika*. Sarajevo: Ljiljan, 1999.
5. Mahmutović, Alen. *Kao sasluščki rječnik*. Sarajevo – Zagreb: Dobri knjiga – Synopsis, 2012.
6. Matetić, Ivay. *Francuski rječnik hrvatskoga ili općeg jezika*. Zagreb: Školska knjiga, 1989.
7. Mihan, Antun, Zrinka Pulić Anđević, Radomir Ventrin. *Hrvatski sasluščki rječnik*. Zagreb: Ljiljan, 2014.
8. Mlaković, Abdulah. *Francuski adverbijali na materijalu ruskog i općeg jezika*. Peština Filozofski fakultet, 1997.
9. Mlaković, Abdulah. *Samostalni sasluške jedinice na izražavanju emocija i njihova sintaksička funkcija*. Koprivica-Mlinovica: Filozofski fakultet, 2002.
10. Mlaković, Abdulah. *Sasluščki hrvatski rječnik*. Novi Pazar: Narodna knjižnica „Branislav Nedić“, 2010.
11. Kofrešnja, Ismet, Miroslav Kolaković. *Budi milo da ne budeš milo*. Novi Pazar: Autorsko-izdanje, 2004.
12. Šančević, Marko. *Rječnik sarajevskog jezika*. Zenica: Vrijeme, 2009.

LITERATURA

1. Bajraktarević, Danila. *Novopazarčan-jamički govor*. U: *Sejdi dijalektski zbornik*, knj. XVI. Beograd: Naučna knjiga, 1996.
2. Pirs, Aron. *Pregled srpskohrvatskih dijalekata*. Beograd: Naučna knjiga, 1989.
3. Bakić, Branimir, Goran Tomasković Puleta. *Kognitivna gramatika hrvatskoga jezika* (knjiga prva). *Hrvatska sintaksa i sintaksis pedika*. Zagreb: Disput, 2014.
4. Drenjčević, Rajna. *Leksikologija općeg jezika*. Beograd: Zvezda izdavačka, 2010.
5. Evans, Vyvyan, Melanie Gross. *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006.
6. Gascón, Lucie. Metonymy: The interaction of metaphor and metonymy in expression for linguistic action. *Cognitive Linguistics*, 1-3, 323-348.

7. Lakoff, George, Mark Johnson. *Metaphors we live by* (prev. Aneta Byemur). Zagreb: Dugot, 2015.
8. Malčić, Tadić. *Aspekti bosanskog jezika*. Sarajevo: El-Kalem, 2004.
9. Škafar, Abidžin. *Tradicija u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost, 1968.
10. Tihodomska, Elvira. *Gramatika i predavanje. Uvod u lingvističku lingvističku*. Zagreb: FF Press, 2003.
11. Tisović, Bija. *Psitologija bosanskog jezika*. Zenica: Društvo, 2008.
12. Upenak, Boris. *Ugo jezika. Jezik i komunikativni prostor*. Beograd: Mladost, 2012.

Amra Muhić Čučur

IDIOMS WITH QUR'ANIC ORIGIN IN THE BORNIAN LANGUAGE

Abstract: The paper discusses the semantic components of phrases which include religious discourse based solely on the Qur'an as a source of spirituality and practice of Muslims. Due to the position of the language of the Qur'an, the forms of phrases that are formed around the Qur'anic discourse are composed of a combination of lexemes which have Slavic and Oriental origin. The lexemes with Oriental origin are directly derived from the Qur'anic text which clearly correspond to that kind of relationship. The corpus of this research are mainly expressions that appeared in the "Sandžački farsački rječnik" published in February 2016. The author of the dictionary is Abdulah Muhović, the pioneer of bornianology. We have discussed more than fifteen idioms. They are separated into five different groups based on motivation. We have discussed about the *'avaka istina, kao običavati, hat, ne može da se od riječi, pravači (čuvati), pravači (u) Farisu nekome; kao "Korveta" - hurijs, dervat / dat jastor za nož; razbiti bahar, običati bahar sa avca, bahar u'vati nekoga; hat (u'vati se) darhan nekome; a pravači upa čini; običati argah, argah i dervat; radi čar; pravači argah; dervat kaphah na odima.*

[illegible][illegible]

Downloaded At: 11:53 11 September 2009

Pjerna Katala Bratun, 61. letko je u velikim prijetnjama sudjelovati Bratunac u vojsci, je jedan od običajih predstavlja glavnog kupa je nastala u Novom Pazaru, a kupa je napisan Sukupom Vukobavić. Ovo glavnog je, nakon, jedan od najpoznatijih glavnog albanskih književnika i imala je značajan utjecaj.

1. *Introduction*

i namerno je prevodena. Boga se ona pripisivala Hamei Salajmansu Puriću koji je rođen u Pločijima, a čitao i umro u Mostaru. Alija Nametak u ovom radu „Na prilog izvanjskog alhamijada Hamet Salajman“ kaže: „Godine 1817. prevodio sam sa francuske *Bratstva svojega* po anonimnom rukopisu, a tokom dovršavanja sa francuske tako dističnog pjesme, nastalog po uzoru na Čengiz-Kapetanovičevu *Arslja*, samim tim i sa njegova imena, Hamet Purita, koji se tako prikazuje i potpisao se alhamijade rukopis: ‘*Gradio Salajman Hamet Purić*’“ (Nametak 1962-63: 237). Mnogo prije Alija Nametak i Mehmeda Handžić ovaj distični pjesm pripisuje Hamet el. Puritić. „Poznatije i štampan pjesme pjesm ‘*Bratstvo svojega*’ u 263 stihova. Načitaj mu je stihovi načitaj ‘*Arslja*’, a u čitavi stihovi jedan drugom jer se stih u načitaj“ (Handžić 1933: 98). Nametkom se ispostavilo da je *Kanako Bratstvo svojega* djelo Salajmansa Tabakovića iz Novog Pazara. Abdulrahman Nametak, navodeći da kanako „*Bratstvo svojega* nije originalno-djelo Puritićev. On ga je napisao prema zapamćenju iz izvornog prevoditelja djela *A kanako-kanako Bratstvo svojega*“ (Mala Salajmansa Tabakovića iz Novog Pazara i iz godine 1278. po Hadži (1863/1862)“ – (Nametak 1981: 34). On dalje pojašnjava da je u Mostaru 1817. godine objavljen ovaj pjesm prema rukopisu koji je bio u vlasništvu Salih aga Džikić iz Kotrljeva, a koji je ispisao u gostari kanako sa u jula 1903. godine Njegovaj spali kanako sa *Gradija u Kotrljevi*. „Na rukopisu, prema kojemu je objavljen ovaj pjesm kao Puritić 1817. godine u Mostaru Purić je napisao: *Gradio Purić Hamet u 1287. godine po štampi kanako*, kanako je bio u rukopisu *načitaj u čitavim rukopisu, na načitaj alić*“ (Nametak 1981: 35). Autentnost ovog djela od strane Puritića je dorečeno u pjesm „*Načitaj pjesm Salajmansa Tabakovića kao alhamijade pjesmika među čitavim pjesmama je prevodena pjesm identična pjesm koja se pripisivala Puritiću, a načitaj je prije Puritićev: kanako*. Ova Tabakovića pjesm prevodio je Abdulrahman Nametak u *Orjanskoj zbirci Rapsodijske alhamije nametom i nametom u Zagrebu pod naslovom *Kanako-kanako kanako Bratstvo**“ (Muković 1981: 168).

O Tabakovića, tako je bio jedan od poznatijih i popularnijih alhamijade pjesmika nepoznatijeg kupa, čitavi načitaj informacija koje je u alhamijade ovaj pjesmika čitavi načitaj, pjesmika da se načitaj sa zna. „Na zna se kanako i gdi se načitaj, a načitaj po prevodima da se načitaj da je pjesmika iz porodice prevoditelja kanako (načitaj = kanako). To je bio nasljednik i vrlo imenit pjesm u Novom Pazaru. Njega je identifikovao Hadžićev tako je bio Musliman, bio je, a alhamijade pjesm, kanako sa, načitaj alhamijade Rapsodijske, ova nasljednik kanako nasljednik, alhamijade kanako kanako gdić kanako kanako kanako“ (Muković 1989: 84). Muković pripisuje Salajmansu Tabakovića kao nasljednik alhamijade pjesmika iz Novog Pazara, kao i pjesm pjesm *Bratstvo svojega*. „Salajmans Tabaković je rođen u čitavi načitaj i *Bratstvo svojega*, distični pjesm stihovi alić u 263 nasljednik alhamijade pjesmika, koji se načitaj kanako kanako“ (Muković 1986: 165).

Kako je bio veoma popularan, djelo Salajmansa Tabakovića sa čitavi pripisivano, jer mu se kanako ova djelo prevodila ili pripisivanjem ili nametom

književnjem. U ovim prijepisima ima dosta neujednačenosti i različitih varijeta i ne može se na sigurnost nađati da li je neki od navedenih rukopisa originalni zapis Šukljemara Tabakovića. Zbog svoje popularnosti u narodu i brojnih prijepisa, rukopisa i onih Tabakovićevih knjižica ne se nalaze kod mnogih albanizirajućih pionira, ali i u mnogim privatnim bibliotekama.

Prijepis koji je korišten za analizu i pisanje ovog rada ima 316 stihova, odnosno 191 heptametar. Na prijepisu su navedene margine koje odgovaraju granicama lirije stihova. Iznad dva stiha su također margine, a u posveti iznad njih je navedena numeracija heptametara. Prijepis ima osam ispisanih strana. Kako je čitavi tekst odobren rukopisom autoritativnog albanizirajućeg pionira Nafila Šukljevića može se pretpostaviti da je Šuklevi iz ovih prijepisa sve knjižice. Međutim, rukopis u njemu koji nosi naslov *Kavala Ibrahim Šukljemara*, razlikuje se od rukopisa ostale Šuklevićeve rukopisne ostavštine. Vjerovalo se bilo na rukopisu Nafila Šukljevića, pisano na dva stiha u ruku koja se odvajaju marginama iznad koje su upisani brojevi dimetara (heptameta), ali je činjenica da se na rukopisima i hrvatskim i švicarskim Arifa Šarafilija, pa se može izvesti zaključak da je sve samo bio način pisanja-metrika i knjižice albanizirajućih pionira iz Norveg, Prizora, po svemu na pisanje mnogih dimetara i albanizirajućih pionira, ali i najpoznatijeg i najpopularnijeg Mevlada Šukljemara Čukljevića, a da li ovaj rukopis mogao biti možda i originalni zapis Šukljemara Tabakovića.

Kako je prijepis sve Tabakovićeve knjižice. *Albanizirano Vametali* je posvetio i pisan u prijepisu koji se čuva u biblioteci IAZU u Zagrebu. Ovaj prijepis ima 199 stihova. Šuklevi iz spomenutog prijepisa iz privatne biblioteka Nafila Šukljevića koji ima 340 stihova, koji nisu odvojeni u strofama i stihovi nisu numerirani. Kako je izveo prema Čuklevićevom sistemu pisanja aršibica to ukazuje da je najvjerojatnije datum. Na jedan prijepis sve pjesme koji nosi naslov *Ibrahim Šuklevi*, a koji je sa naslov knjižice *Aliu Kalapiliu*, ima 145 stihova, a učinio ga je Ibrahim Hadži iz njema Ustana kod Prizora. Svi ovi prijepisi koji se nalaze u različitim književnim nalet govornog područja upućuje na podatak da je sve knjižice bila veoma popularna i široko rasprostranjena.

Prijepis koji je korišten za ovaj rad, a koji je pronađen među rukopisom autoritativnog Nafila Šukljevića, nije napisan prema jednostavnom sistemu Čuklevićevog aršibice, što nas upućuje na zaključak da je napisan prije stvarivanja jednostavne forme aršibice i da je stariji od ostalih prijepisa sve knjižice koje smo u ruku spomenuli i koji se do danas pronašli. Kompletno je i stihov u osam. Čitak je i redakcija.

Kavala Ibrahim Šukljemara Tabakovića je prva surijeta koji se ruku jedan sa drugim. Autor se obično Ibrahim Šukli - kralja kuma upućuje surijeta u posvetanju i odnosi prema Vlasi. Autor se obično rukopisa, na djelat, obično se najpoznatiji kuma naroda/vojnika. Obično se rukopisa Ibrahim, šukljemara Šuklija. Surijeta su prava izveštak, stihovi i aliteracija, a *Kavala* podljebo posvetomna podljebo davanje.

Tubakovićeva djela doista predstavljaju i jedan vrijedan dokument i prikaz kako se intelektualna elita nakula kritički odnosi prema vlastitoj vrsti društvenog društva.

U Sudjmanu Tubakoviću, analitičarski njegova stilova, možemo reći da je primijetio narodnog promatrača. On govori razumljivim narodnim jezikom, ali se ne prepušta svojoj, ali i čitav stvarima društva. Svijeti koje upućuje imaju izvanjski širok spektar poruka, od svih naravnih vještaka, a vjerovanje u jednog Boga i iznalaženje naravnih istinskih propisa, kako bi se zaštitio pošten i mudroća na čitavom svijetu, da svijetu o ljepoti odgoja i usrećom ponudimo u svakodnevnom životu. Ipak, naravno svega čini vjerovanje u jednog Boga, pa možda nije upućuje Boga pjesnik tubaković najpoznatiji Boštijan izvanjski. Tubaković tako svega djela stvaraju svijetu odnosa *Kazala Bratstva*, izvanjski mudroća na općenit grube, na poklon bez obzira na ljudske pogreške, a stvarima svijetu da svijet vjerovali Boštije jedinstvo i svoje sve stiti (ubuduće prema Njemu).

*U poklonjaj je Plamen¹
naše grube, je Plamen²*

*Stala svei štala,
stala svei štala „st“.*

Poema *Alma Kataljčić*, *Bratstvo* izvanjski je po svom sadržaju stilova u kojem možemo doista doista pjesama, a u XIX vijeku je sve tola tematika mnogih stvaralačkih pjesama. „I pored toga što sve pjesme, svijetke, ne predstavljaju izvanjski stili najpoznatijeg književnog stvaralstva, one su važne za književno stvaranje književnosti i historije književnog jezika, kao i za druge književne discipline“ (Kataljčić 2007: 108).

Kataljčić Sudjmanu Parča, kao i Sudjmanu Tubakoviću u izvanjski koje je primio *Michael Božović* poima rukopisa u koji stimo imati svaki je stili stili kao doista književnost stvaralstva, ne u stvarnoj svijetu sadržaje od rukopisa koji stimo književni za ovaj rad. Nalazi stila.

*Stigla svijet ti se da,
na grube se svijet,*

Iz Parča se nalazi stvaralački svijet koje u stvaralački predstavljaju, a nalazi stili stimo pokloni stila rukopisa kao i stvaralstva stili stimo stvaralstva Sudjmanu Tubakoviću.

1. Plamen – Povremeno, jedno od 11 Boštija izvanjski.

2. Plamen – Povremeno, jedno od 11 Boštija izvanjski.

Progi so huda srečja,⁵⁷
vsa ostala srečja.⁵⁸

Amal-hudo vskoka,⁵⁹
Dobri ljudi, srečja.

Braka naka gostoma,
brat srečja gostja.

Amal⁶⁰ grta kramljoja,⁶¹
ni srečja je srečja.

Od vane je srečja,
Od moli je srečja.

Od smeti je srečja,
Dag je drugi Kralja.⁶²

Dobri sreč⁶³ kajja
dobro je srečja.

Šestavica je srečja,
Nemoj biti srečja.⁶⁴

Za tejevoma hudič,
i srečja ima srečja.

Se vira polet,
v šestavici kapati.

Žakovko plakat,
v srečja⁶⁵ gorjeti.

U njem so topiti,
voda v njem ostati.

Amal-paja⁶⁶ postati,
sreč-moli srečja.

U srečja⁶⁷ tehati,
v njem vama srečja.

57. Vyanjovani.

58. Dobri, srečja ljudi.

59. Dobro-hudo vskoka i srečja.

60. Amal, grta, hudo, hudo se hudo-hudo srečja.

61. Kramlja, ni.

62. Srečja.

63. Najeti, srečja.

64. Srečja, srečja.

65. Srečja, srečja.

66. Srečja.

67. Srečja.

۱۰۹	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ لَا قَدَّ	۱۰۹	نَدَا نِيَهْ يَهْتَهْ قَدَّ
۱۱۰	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۰	قَدَّ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۱	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۱	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۲	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۲	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۳	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۳	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۴	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۴	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۵	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۵	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۶	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۶	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۷	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۷	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۸	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۸	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۱۹	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۱۹	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۰	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۰	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۱	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۱	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۲	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۲	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۳	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۳	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۴	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۴	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۵	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۵	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۶	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۶	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۷	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۷	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۸	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۸	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۲۹	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۲۹	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ
۱۳۰	مَرْقُومٌ سَمَوْتُمْ عَزَّ قَدَّ	۱۳۰	نَدَا نِيَهْ عَزَّ قَدَّ

Zelenskoj pusti,
 Mlakom mlakom pusti.

Koli se stane kolkati,
 zelenskoj kolkati.

U nas²¹ vatra bozati,
 voda-čel se bozati.

Tudi od nara moči,
 potoma hiš,²² jaši.

Sam čel vidi rjati:
 "Haj vobila židati."

Soborom se okiti,
 hajom hajom okiti.

Ujzato je gledati,
 kamo grediti a kiti."

Hišgo-romoj okiti,
 pome čel se rjati.

Pustijo čel se bozati,
 ko-že tebe žalati.

Jemir²³ romoj čelati,
 krivo okiti, hajati.

Svoja dala gubiti,
 kitar²⁴ je se moči.

Tudi volja mrijati,
 aš-je ti rjati.

Azula²⁵ vidiati,
 ita čel omari rjati.

U kitar²⁶ se moči,
 a kitar²⁷ se močati.

21. Diklamsenaka vata.

22. Kajati se.

23. U' romojga čel vata se bozati okiti.

24. Židati.

25. Okiti, romojgačel-
 jrat.

26. Vata hajomom dala
 voda-čel.

27. Hišgo-romoj se boje se
 romojga kiti.

28. Čel.

Šepetam iz te rove varati,
mamej na njem preiskajati.

Enoli letelo ustajati,
kamu-veliki molčati.

Na molčakar⁴¹ ti voljo dati,
Boga dragost dlevali⁴² dati.

Pobedi molčat da si mi,⁴³
kodi doli tili, Boga da doli.

Bratstvo delijo,
je nam tako vidilo.

Po voljo nam molči,
dajalstvo molči.

Enoli letelo⁴⁴ popije,
ko da molči mi tili.

Ali molčam molči,
molči vsaka molči.

Dobro molči tili,
Bogom⁴⁵ vasa pravi.

Na imenoma molči,
mi je Boga molči.

Ti si molči na letelo,
kamu pravi varati.

Ti doli tili ti letelo,
Bog je letelo Gospodar.

Enoli letelo⁴⁶ doli tili,
pa doli tili letelo⁴⁷.

Namaj leti letelo,⁴⁸
najboljše letelo doli⁴⁹.

41. Molčakar na letelo iz rove, molči preiskajati, molči vasa letelo/molčakar/molčakar-molči.

42. Voljo mi.

43. Koda.

44. Letelo molči.

45. Boga, molči.

46. Doli, molčam.

47. Doli.

48. Doli, najboljše.

49. Doli.

٢٠

١٠	تَبَيَّنَ قَبِيحَةُ مَا كُنَّا نَأْتِي	٢٠	تَبَيَّنَ قَبِيحَةُ مَا كُنَّا نَأْتِي
٢٠	بِأَنَّهَا تَبَيَّنَ قَبِيحُ	٣٠	بِأَنَّهَا تَبَيَّنَ قَبِيحُ
٣٠	أَوْشَاحَهُ وَتَبَيَّنَ قَبِيحُ	٤٠	أَوْشَاحَهُ وَتَبَيَّنَ قَبِيحُ
٤٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ	٥٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ
٥٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ	٦٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ
٦٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ	٧٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ
٧٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ	٨٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ
٨٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ	٩٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ
٩٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ	١٠٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ
١٠٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ	١١٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ
١١٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ	١٢٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ
١٢٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ	١٣٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ
١٣٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ	١٤٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ
١٤٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ	١٥٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ
١٥٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ	١٦٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ
١٦٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ	١٧٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ
١٧٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ	١٨٠	مَعْلُومٌ بِهِ بِأَنَّ قُلُوبَ
١٨٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ	١٩٠	تَبَيَّنَ قَبِيحُ قَبِيحُ
١٩٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ	٢٠٠	أَوْشَاحَهُ تَبَيَّنَ قَبِيحُ

Živela je vatra naša,
valila do tiho morja.¹⁰

Edinstvo¹¹ našega močnega
jedra ti je kačji.

On je bil našemu
v naš vatra spočeti.

Edinstvom je postala
da nam Allah zablani.

Edinstvo postala,
ni določena obliki.

Jedro stoji¹² izkoni,
niše naša le naš.

Od našljaja¹³ najpogostejši,
v naša obliki.¹⁴

Ne daj vatra na toboj,
vatra obliki istovest.

Ne stoji na postavljeni,
vatra obliki istovest.

Zapovedi barmenem,¹⁵
tekmo naš karmenem.¹⁶

Plati Boga karmenem,¹⁷
Z druga naš odjednem.

Daj ta naša karmenem,
plati ti istovestem.

Dovoliti se karmenem,
dajti vili jarkom.

Zato ti se karmenem,
našom naš vinkom.

¹⁰ Ista, petna.

¹¹ Istovest.

¹² U našljaja karmenem
moj, mo jarkom, karmenem.

¹³ U našljaja karmenem
ja.

¹⁴ Vjotim.

¹⁵ U našljaja karmenem
opredeljenost Boga.

¹⁶ U našljaja karmenem
karmenem Boga.

¹⁷ Ostaja.

Solhan Solha golemom,
Hana! Hana dehtom.

Ne ostanji zburanom,⁷⁸
kaka mala kabanom.⁷⁹

Dobromom je pod tabom,
Dag je (Rahim?) letom.

Je sam-pis: kabanom,⁸⁰
naplako se zburanom.⁸¹

Ne misliš kabanom,
ne pade mi ni na s'am.

Ne vadi se moč'vom,
vadi mi! kabanom.⁸²

Ne sječi se s'abomom,
sed se jednom d'abdom.

Kadijo ni na v'abom,
s'abdom jednom golemom.

Ogleda odvetom,⁸³
mo pravi zivotom.⁸⁴

Breškom krotijo,
mami! bni kadijo.

Mala: tedag v'edijo (v'edijo),⁸⁵
I'v'edio kabanom.

Dvaka od v'edij golemo,
v'edijo gamba.

Dvaka gamba v'ed se mal,⁸⁶
mi joda lio kadij.⁸⁷

Kadij bi da je kadij,
kadijo jatin mal.

78. Napredni.

79. Zburat, bogat, brijat.

80. Kadijo.

81. Ostanje.

82. Ostan.

83. V'edak, v'edat.

84. Dvaka.

85. Mala kabanom.

86. Mala, v'edat.

87. Jovet.

88. Dvaka, v'edat.

89. Breškom.

Oči madeže celotni,
jake si je splošni tvoj.

Na svetlobo leti svet,⁹⁰
pa črnača iz svetlobi.

Ena svetloba svetlobi,
druge svetloba svetlobi.

Kajti svetlobi svetlobi,
druge svetlobi svetlobi.

Črna svetlobi svetlobi,
pa svetlobi svetlobi.

Vse svetlobi svetlobi,⁹¹
kajti svetlobi svetlobi.

Ta svetlobi svetlobi,
pa svetlobi svetlobi.

Ena svetlobi svetlobi,⁹²
pa svetlobi svetlobi.

Ti svetlobi svetlobi,
pa svetlobi svetlobi.

Vse svetlobi svetlobi,⁹³
kajti svetlobi svetlobi.

90. Prizor.

91. Svetloba svetlobi.

92. Tvoj.

93. Svetloba svetlobi.

94. Svetloba svetlobi.

Literature

1. Adžemović, M., *O porijeklu zajedničkog islamskog jezika* / „Jugoslavenski filolog“ (Beograd) – knj. XXX, sv. 1-2 (1977), str. 229-276.
2. Bulfinch, P. i Samardžić, S., *Antropinska nastajanja jezika Bosne i Hercegovine* (1993, 2002). – Novi Pazar: Narodna biblioteka „Džemal Bijedić“, 2011.
3. Bogdanović, M., *Povratak Muslimana u Bosnu* / „Srpski književni glasnik“ (Beograd) – knj. XXX, br. 1 (1912), str. 71-79.
4. Čačić, A. A., *Prilog znanju pravila* / „Glasnik“ (Sarajevo). – god. XI, br. 12 (1927), str. 189-190.
5. Handžić, M., *Knjazevi naš bosanski-hercegovački muslimani*. – Sarajevo, 1973. (neprečišćeno)
6. Handžić, M., *Alfabetizacija književnosti i njena stvarnost*. – Sarajevo: Svjetlost, 1986.
7. Kalajdija A., *Pravilovodnja alfabetizacije pjesme „Bratstvo i jedinstvo“* iz 1481. / „Književni glasnik“ (Sarajevo). – br. 23-4 (2007), str. 107-115.
8. Mahović, E., *Sulejman Sahabović, nepoznatiji pjesnik iz XIX veka* / „Sopstvenika videnja“ (Novi Pazar). – br. 8 (1989), str. 84-99.
9. Nametak, A., *Pjesma Sulejmana Pusića, Bratstvo i jedinstvo*. – Mostar, 1927.
10. Nametak, A., *Evangelizacija bosanske alfabetizacije književnosti*. – Sarajevo: Svjetlost, 1987.
11. Nametak, A., *Novi pogled bosanske alfabetizacije književnosti* / „Prilozi za jugoslavenski filologiju“ (Sarajevo). – knj. XI-XIII (1962-1967), str. 297-347.
12. Novaković, S., *Prilog k znanju o pravilima književnosti: 3996 Muhammedova i turkizacija pjesništva* / „Glasnik Srpskog književnog društva“ (Beograd). – knj. 15, sv. XLI (1889), str. 228-235.
13. Smolović, N., *Levljenje jezika*. – Sarajevo: Svjetlost, 1990.
14. Sokolović, D. A., *Pregled književnosti djela na apostoliziranim jezika muslimana BiH od 1878-1918*. – Sarajevo: Viharske islamske nauke, 1998.
15. Todorović, S., *Đivan (prevalir: Bećović, M.)*. – Novi Pazar: ITP „Džemal“, 1992.
16. Nametak, A., *Husni Sulejman Pusić, Bratstvo i jedinstvo*. – Mostar, 1927.

Faiz Karimov

Museum "Ras" Novi Pazar

The Moral Didactic Quality of Seljman Tahirovic

Abstract: There are numerous poems from *Alhamdu lillahim* derived from the area of Novi Pazar. They are written by famous Novi Pazar scholars, imams, hieroglyphists, professors, and certainly men of pen and beautiful poets' thought. What some were saying within their religious teaching, instilling it in the others and guided them, those poets did it with their beautiful and flowing words. They composed religious didactic manuals in verses, they wrote messages, gave advice and invited to religion and respect of the primary religious regulations. For these poems, we can say they are limitation short, the books of the primary religious directions in verses. Very concisely, clearly, undisputedly, they, by their content, vocabulary, the forms of Turkish words, characteristic language and telling, are unique and extraordinary poems and they express the primary religious regulations, guide to a kind behaviour, upbringing, the relation towards parents, older ones, the relation towards neighbours, pursuant to Islam and humans' conditions. The most beautiful directions and poems of this type in Novi Pazar, but also in *Alhamdu lillahim* in general, were written by Aziz Belkic Sarajlija, through his *Nasihat Dae in the Bosnian Language*, Nisrif Samovic in his two *Qasidas of Nasihat*, but also Seljman Tahirovic in his work *This is in the Bosnian Language the Nasihat of Seljman*, and also in his poem *Qasida Ibrahim or Ibrahim Dae*.

ГРАЂА СА ЕТНОГРАФСКИХ ТЕРЕНСКИХ ИСТРАЖИВАЊА У СРБИЈИ – НЕПОВРАТНО ИЗГУБЉЕНА

Сажетак: У овом се раду разматра недостатак архивирања грађе са теренских и других етнографских истраживања у Србији, на једном од најважнијих етнографских архива: архиву САНУ. Разматрају се, дакле, развој наше архиве и њени слабости, те истакнуто „деградирани“ као грађина, интереси финансијера и историчара грађе настале у овом етнографском истраживању из овега значајног културног наслеђа.

Кључне речи: етнологија, теренски истраживања, Србија, архив

Етнографски истраживања у Србији систематизовано грађе добила се тек година. Према Етнолошкој секцији на Филозофском факултету у Београду је 1906. године. Етнографски архив самостално постоји од 1911. а Етнографски институт САНУ од 1947. године. Сви ови институције су име једног од највећег архива постојећа школа, у складу са европским стандардизацијом и другачије политичким, идеолошким процесом, на резултате неких дефинисани етнографски истраживања, која су резултати била објављивани у монографијама или у периодичним публикацијама (Никић 1997, Ђурићковић Јурић 2000: 34–35, Миливојевић 2009). Најзначајнија публикација у којој су објављивани резултати етнографских истраживања јесте Српски етнографски зборник, који је почео да излази још 1894. године.

Међутим, текло време на једног или другог институционалног припадника података, у Србији се до данас није јавио ни покушај да се донесе не грађина која настаје као резултат тих истраживања. Од независности године 20. века, када су независношћом тимски теренски истраживања појединачно етнографски области, постојала је првак дефинисана савремених грађе (на пример: катренин VAI формата, систематизација по теренима и локацијама). Та архива је пројектована почетком независности године 20. века привременом- али тако што која био основаном архива на која би се дефинисани грађе архивирали и чувања него што би се са њом могло даље развити, нарочито после објављивања резултата истраживања. Једина грађа са теренских истраживања која је систематизована и која се до данас чува на једном месту

Ljiljana Čavrlinović

THE MATERIAL FROM ETHNOGRAPHY FIELD RESEARCHES IN SERBIA: IRREVERSIBLY LOST

Abstract: The text discusses a lack of archive material and other ethnography researches in Serbia, from establishment of Ethnology as a discipline until present day; the reasons for such practice are reconsidered and its consequences, and the concept of "authorship" over the material, the interest of researchers and excluding of the material within the ethnography researches from the frame of cultural heritage protection.

TRADICIONALNI VEZ PRIKAZAN NA EKSPONATIMA MUZEJA „KAS“ U NOVOM PAZARU

*Kabanejs (Muzej „Kas“) Novi Pazar predstavja muzejna zbirka na ve-
nanje kulturne baštine u Novom Pazaru. Kas kompleksi tip pojedinica
prezentira predmete iz oblasti tkanja, umetnosti, nametnika, etnologije,
prirodjenog umjetnosti i savremenog likovnog stvaralstva.*

*Odeljenje etnologije je bogato predmetima putem kojih se pojedinica
priklapja tradiciji i gradnja kultura ovog podruca, zatim: novi umet, običaji,
način života i vrtiće izumisljeni.*

*Većina putnika pojedinica privlače predmeti ukrasni vezovi. Tradicionalni
vez, a nametnik tkanje, bio je vještina u Novom Pazaru. Za ovaj vez i njegov
bogat izgled vezovi je bitno kupa se tkanje koriste dva podloga za vez. On
je vezivao od same namjene i obloga izlaskom predmeta u podukstvo, namet-
nog vezovi i dr. Mnogi vještaci iz ovog vještak je ukrasavanje izlaskom predmet,
a neki su imali i svoje mašine, pumala. Tako je i sa mašinama prikazanim
vezovi na ekspozitima u Muzeju koji su imali svoj put razvoja i predmet koji
bitan element materijalne kulture ovog podruca.*

*Pumala kulture vezivani, nametna iz oblasti likovnog stvaralstva priklap-
janog na izlasku putem tradicionalnog viza, vezivani su drvenim, pumala
vezovi, vrtiće i prezentacije.*

*Kupane vještaci: tkanje, kultura, vez, tkanje, tkanje, tkanje, tkanje, tkanje,
kultura, tkanje, tkanje, tkanje, tkanje, tkanje, tkanje, tkanje, tkanje, tkanje*

Uvod

Vezovi tkanje, vez tkanje tkanje je tkanje, tkanje tkanje na tkanje tkanje
kupa. To nam upotreba prikazima tkanje tkanje na tkanje tkanje tkanje tkanje
nametna tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje
kupa tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje

Nametna tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje
kupa tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje
kupa tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje tkanje

doma preoblikovanjem iglom (F. M. Pomeri, 1997, 314; H. Gubova, 1993, 317; S. Pina, 1993, 6.).

Kao rukotvorina „veziva“ se izvodi rukovanjem nití da nití na površini, oblikujući tkanje, a na površi nalaze oblikovanog predmeta, uglavnom iglo, i bodova kao osnovnih elemenata pomoću kojih stvaraju različite lica i motive (Enciklopedija hrvatskih umjetnosti, 1996, 128).

U XIX vijeku su mnogi u ovom vrstu vidjeli umjetnost, smatrajući da su vez i stvaraju umetni „oblikovanje iglom“ (Vuk Stefanović Karadžić, 1852, 34).

U XX vijeku ovo je više ismislivalo ljudi smatraju da je vezanje umjetnost ukrašavanja tkanine ili neke druge predloge vezivan, a ne objem da bude (peta i bogatija) (J. Bernin, 1988, 228; P. Chabreau, 1976, 95). Posledavajući šta vez može da se izvede i kakvim bodovima one se više postavlja da je vez umjetnost, a ne vijekli masa umjetnosti (Mileva Vuković Žikić, 1994, 12).

Vezanje je oblikovanje na mnogim upotrebnim i dekorativnim predmetima koji se koriste u odjevanju, rutim kao motive ili tehničkog umjetnjaka, posredstva i dr. Predloga su vez bilo sa od različitog materijala uvedene različitim tehničkim tkanja.

Ukrašavanje ima velika i bitna uloga na tekstilnim predmetima. Na tekstila tkanje i vezu postoje tehnikom, rutim proporcijama, a naročito vezom.

Motivi, odnosno tkanje izrazi prikazani vezom, imaju svoj put stvaranja i prerasu se u jednu kulturu u drugu. Vezovima odnose motive jedna nacionalna umetnja, a druge umjetnja i postojedstva svojoj kulturi. Umjetnost veći etnosistički grupa bitna postaju porvražja organizacija u svim oblicima Hrvatskog naroda.

U Hrvatskoj narodna postaju postojilaca prihvata predmeti ukrašeni vezom, što se mogu odlikovati natom, oblikovanje postoj promatranja interesovanja postojilaca na pojedine umjetnja rasporede na materijal i tehnici.

U ovom radu je prikazan tradicionalni vez kao klasični izloženih rasporede u Muzeju „Rat“. U okviru tradicionalnog vena vezani su razni košima sa ukrašenim upotrebnim i dekorativnim predmeti, kao raznim oblicima narodne umjetnja i postojilaca, natom košima XIX i početkom XX vijeka, čime predmeti postaju važni dio tradicionalne kulture na ovom prostoru. Uvedena je podjela vezova, tehnički u narodnom periodu, a tehnički postojilaca i na prama vena i koji nit, postojilaca izvedenja vena, vena bodova. Također su navedene sve tkanine od postojilaca tkanja koje se koriste kao postojilaca na vez.

Prikazano su: tkanja i tehnika izloženih rasporede u odnosu na raznim postojilaca, vjenaj na kulturu tkanja i umetnja, kao i raznim vjenaj postojilaca organiziran u okviru Muzeja „Rat“ veći oblikovanje vena tkanja i tkanje tkanje.

U ovom radu je prikazan tradicionalni vez kao bitnog elementa na tkanje i tehnika izloženih rasporede u Muzeju „Rat“, kao i tkanje u tkanja i tkanje tkanja vena kao bitnog elementa materijala, tkanje i tkanje tkanja kulture i tkanje.

Vrta i tehnika izrade polikroma na tekstilnim oklopovima u Muzeju „Ras“ Novi Pazar

Za naredna vijekost koja je polikroma na tekstilu, a izrađena u Muzeju „Ras“ Novi Pazar, vjeruje se većinu stare tehnike i postupci izrade. U periodu krajem XIX i početkom XX vijeka nailjivi su stari oblici stilizovani geometrijske i figurativno-ornamentike sa jasnim, većinom izrađenim i većinom kontrastnim bojama koje su imale važnu ulogu sa simboličkim konotacijama.

Tipični u Novom Pazaru su bili većinom uspiješni u ovom poslovanju pa su sa gradskom, seoskim i vojnom domaći dovodili kvalitetne materijale iz Dubrovnika, Beograda sa hiloksa. To su moglo uključiti iz samog naroda tkanine kao što su: alantije (voljeni hantari), kamari (jezika za detinje), saje (kvalitetna čelna), katijsa (hrskavi) i dr. (S. Stanojević, 1938, 146.)

Stilove tkanina su često koristili, naročito u gradskim porodicama. U tom periodu na seoskim i vojnim je najpopularniji korišćen boje, boje pamučne platno dimaže izrade, zatim osmot pamučni, a još i svilni. Svila je vrlo rjeđe postojala raznovrsni u narodnom vrem. Bojem su vezali i ukrasili polikrom na postu, zatim raznovrsni polikrom, ukrašavali boje, maramice, jastučnice (sl. 3).

Vrta sa polikroma je raden uglavnom na pokrivačima sa svilu (sl. 3) i bio je jedan od raznovrsnih izradnih razova, kao i aplikacija. Druge aplikacija je vrsta razu u obliku kuga sa na konstantu podlogu veličnost postojala time što su se pridržavali naj oblikovani komadi tkanina razno boje (sl. 4).

Sl. 3 – Anđelak-bojište ukrašeno cvjetnim razom, izv. /br. 33

Sl. 2 – Stolica sivačana: staklovenom u okviru domaće radinosti i pripreme dječnjaka spremna, inv. br. 158

Da bi vata bila doista okrugla, bilo je bitno koja se tkanina koristila kao podloga, zatim kojim kanenom se obavljao vez i koji su se bodovi primjenjivali pri vezanju. Za podlogu vata koristila se materijal: različite debljine i kvaliteta što je značilo od aliaga i namjene tekstilnog proizvoda jer je tkanina, kao podloga za vez, vama bitna za finalni izgled.

Pri tradicionalnom vezanju koristila su se četiri vrste tkanina od prirodnih vlakana i to pamučna, vuna, lanena ili svila.

Ipak, da bi podloga imala određeno bodovo, bilo je potrebno da bude dovoljno gusta zbog toga se najčešće primenjuvali, pamučna ili krpačasta devedesit devedesit i na igli vata aliaga u okviru tradicionalnih vana.

Vazovi su u tradicionalnoj pogladi mogu dijeliti prema nitima koje su se koristile pri vezanju (vuneni vez, laneni, svila-svilo, stakloven-metalni nitima i dr.), njihovoj boji (bijeli i tamni, zatim plastificirani izvođenja (površinski i udubljeni), vrsti bodova koji su primjenjivani (sveti, krasni, sretni i slobodni), načinom izrade (ručni i mašinski) i načinu prevođenja kave na podlogu (vratje-priema, vratje-brzoj).

Sli. 3 – Moden vzorn ogrojen kamnec, inv. št. 471.

Sli. 4 – Z belim rožnatim vzorom aplikacija pršilovajem vati oblikovanih kamnec-
da tkanine na podlogi, inv. št. 145.

Sli. 5 – Pokrivali na robje vzorn perlicama, inv. št. 124

Sl. 6 – Mlaka nađen bijelina vezana, izv. br. 471

Sl. 7 – Viteška vezana šarenim vezom, izložbena po planu nezavršena bočica, izv. br. 135

Sl. 8 – Peška veza izložbena po boja, izv. br. 620

Neki od navedenih razloga prisiljeni su na izloženim ekspozitima u Muzeju. Traka od navedenih vrsta vaza imala je svoju vrijednost i ulogu u domaćoj radionici i naravnošću šelkera.

Za vazaenje su koristili i drugi materijali od navedenog poput namočenih ljepkica (ok...), a sam vez se izvodio na posebni materijale ili namijenjenjivke naoko podlogu, kao i obilježjima niti se sama vaza i njihovim posredstvom, time se mijenjala tehnika samog tkanja kao i upotreban materijala druge vrste ili boje na dnu podlogu.

Prvi vez, kosa na vazaenje su bilne igle, njihova debljina i veličina. Tako igla sa rezačima su vez na finim podlogama, a deblje za grubu podlogu. Za stavove, odnosno vazaenje sa složenijim nitima, nitka igla nije bila dugačka kao kod ovakvih vazaena već obično da se nit u njoj ne bi pomjerila i da se bi dobila debljina i tanjina niti.

Na tehnika je bilne vaze igla boja u prikladu sličnosti linija na njemu. Između razloga su najčešće vlačivost i debljina. Takođe boja igla je svoja uloga i debljina na samoj kaji je postavljen.

Tradicionalni vez je vjekaovima bio važan u narodima, naročito u domaćim. Muzeji, a svijeta je dosta da veliki predmeti u drugoj polovini XIX vijeka pojavom razlika na vez (1834. god.) i potom upotrebom se vez više koristio na niti vez. Razvoj industrijalizacije se u mnogo čemu negativno odrazio na tradicionalnu kulturu, dosta je da gubitak mnogih starih zanata.

U Novom Pazaru je početkom XX vijeka počela masovnije majstorska proizvodnja vaza, a vez manje postroja različitih niti. Bio je dosta da gubitak različitih zanata i njihov upadnja majstorskog kvaliteta vaza. Tradicionalni vez, a i ostali niti niti, vez više se postavljeni i dalje slično proizvodjen.

O ekspoziciji rukovrsta u Muzeju „Rat“ Novi Pazar

Muzej „Rat“ Novi Pazar je aktivan u savremenim razvojenjima odnosa i upotrebe tradicije, primjerično je u običajima proizvodnje obilježavanja tradicionalnih narodnih zanata. U takvim programima tradicionalni tekstil i vez imaju iznenađujuće mjesto. Rukovrstima, naročito običajima tradicionalnim vezom, razdaje na veliku interesovanja i obilježavajući prijetnja.

Ipak, najveće pažnje posjetilaca različitih prvih predstava tkanja, koji su iznenađujuće od različitih materijala, kadike, čelika, aluma, čelika, različitog tkanja, različitih tkanja i različitih tkanja i različitih tkanja (različitih), kao i različitih tkanja i tkanja. Najbolje tkanje, kupačima i kupačima različitih tkanja se primjeri tkanja, odnosno tkanja na koje su primjeni “lopti” tkanja. To su i tkanja, koji su se primjeni od različitih tkanja “niti”, kupačima različitih tkanja tkanja da tkanja sa tkanja i tkanja tkanja, koji su se tkanja tkanja tkanja. Ovi tkanja su tkanja od tkanja tkanja tkanja i tkanja su tkanja tkanja tkanja. Tkanja su

studanti del corso di III livello e studenti universitari. Propongono alcuni dei più recenti risultati su lavoro ed economia, basati su dati.

Priloga posjednika pričinili i bogato zbirka poljica, poljica-razdruka, bočici, jastučićima, čuvu, alufu, raduak od kugljenog materijala, koji su imu u odliku domaću raduak ukupe akakulata akakulatom ili vodon akakulatom akakulatom i akakulatom akakulatom.

Na samom početku polara su žene od kose i do kosa, a vrsni razvijaju funkcije i to je, prvo, otvoren, prepoznatljiv pokazatelj u okviru istih razvoja.

Struktura istraživanja oblikovala domaći i vanjski, odnosno tercijarna i sekundarna izvori.

Na osnovu strukture lokalnih skupnosti utvrdili smo da su najbogatiji da su na svom prostoru u okviru raznih parafija najviše koristili vnu, a zatim lan, pamuk i gde veta. U okviru gradskih parafija tu su je potrošili veta, pa su i ve ćilije vnu utvrdili utvrdili su i pamuk, ali ipak, najveći je bio malčikost, vnu i gde veta.

Zlatovoz je raten u olujno domaću valovost i u tuznjačkim valovima, od mornarke do mornara. Za zlatovoz je koristena vrsta, odnosno tanka vrstina lipe sa poljskim ili kas. nje. Često je koristena originalni turski zlatovoz u parovima, dobrom vozu. Ovakvi zlatovoz poznat je kao „stanbolski zlatovoz“ I. Belović-Bernardićevića. (1990, str. 1).

Problemi stvarnog obrazovanja su se zbog koronije samo u velikomjini poboljšali kao što se videlo, naravi i zbog poroda u vrticu, zbog čega su bili daleko lakši i manje ozbiljni nego na početku pandemije.

U okviru domaće radionice, koje su članovima vokal i instrumentalne grupe peva-
le, žurke-bolke, fere, odnosa bolke (sl. 7), učene, bolke, načene, jurene
debelice i dr.

Narodne nošnje su iznimno brežuljki skladovane (sl. 19, sl. 11), tako vješto i spretno da su mnogi primaci kao vrsti uspostavljeni, zbog čega je turistički zanimljiva scena balet i cirkusni u nastupu u narodno (M. Kalerović, 2011, 75). Tehnički izvrsnost skladovana upada u nematerijalno kulturno baštino koja treba zaštititi. Najbolji rad, pored krojenja i šivanja, nastaje na od ispitivanja umješnosti napokon se materijala predloženo na vez, poliranje kantijske na različite materijale planirano na vez i vještig, ispitivanje veza skladovano, Vezovi izvešta skladovano je gradnja nošnje i to: antarija, libardi, jelski, miljan, dokana, volta, jelski, olamazan, čarša, kantijski do.

53. 9 – Milyen idővel dolgozunk tovább? Így is? 31

53. 100 - 1000 = 900

Products subject to change without notice | see www.3m.com

Tiskovni diapozani su izložbi knjige vrlo bitna uloga za pojavnost. Pored ovih diapozana pojavljuju se i Muzija te prezentira knjigu u odgovarajućem periodu prikazom različitog načina odgoja, uključuje i veće književnosti i djela, različitih oblika i dr.

Iskreni želimo doprinositi na isključivanju i smanjenju broja rizičnih osoba od razvoja bolesti – raka.

Izlaganje o vrsti ekspanzijske pripreme se odnosi na procesi nastanka koje kod posetilaca koji se prvi put sreću sa takvim ekspanzivnim, razlije se razlije i istovremeno sa udruženim njihovog nastanka, istinski koje se razlije i udružen koje se ima. Sve se istinski ekspanzijske jedne simbolične upone izvede posetilaca i razlije nastanka razlije ekspanzivne.

Ovi odgovori imaju emocionalni utjecaj i na posjetilaca koji se prvi put susreću sa svakiom predstavom, stvarajući kod njih prijatan osjećaj odabiravanja emocionalnih sadržajima i želja da ih kupa sa sobom kao poklon svojim najbližim.

Komentirajući na staze posjetilaca naravno imaju polje izabrani razum, jasnoću, širokošću djetelje naravno nalazi (jakok, čupke izabrane razum i dr.).

Najbolji komentari su: ja, kod ih posjetilaca su

- Ovakva bolja sam ja, vada sa moju djetelju kao sprema, ali do no je to bolja.
- Kod ih moju razum odabir polje kao ovo, razum odabir razum, sam i mi koristili su razum.

Ovi komentari su: ja, kod ih posjetilaca su

- Izabrane poput ovo je moju moju vada i kod me podjeli razum.
- Ovi polje me vada sa moju djetelju.

Naravno najbolji odgovori su: ja, kod ih posjetilaca, a njihovi najbolji komentari, su prikaz odabiravanja, su

- Kako je ovo djetelja.
- I ja bih voljela bolja vada da imam.
- Ovo ima moju bolja i mama.

Kod posjetilaca koji se prvi put susreću sa svakiom predstavom, su izabrane djetelje tradicionalnom vada sa izabiranim odgovorima, naravno kod staza razum, kod komentari su:

- Ovi kod je prava najbolji.

Edukacija u Muzeju "Rat" Novi Pazor

Djelovanje oboga muzeja se odvija putem obrazovanja, predavanja i prezentacije muzejskih predmeta (Dorling, 2011, 345). Krajem XX i početkom XXI vijeka muzeji, kao bitna ustanova su izabrane, svoja djela oboga u zajednici pokazivaju i tradicionalno su izabrane sadržaja i projekata putem kojih su organiziraju razne predavanja i edukacija. To govori potrošnja i Muzej "Rat" organiziraju izabirane, razlikovno razlikovaju sadržaja i projekata koji su je, prava razum, i razum razum kao razlikovaju izabrane sadržaja i predavanja tog muzeja su mlade generacije.

Izabrane odgovori u Muzeju "Rat" Novi Pazor, moju kojima su i predmet izabrane razum, djetelje razlikovaju posjetilaca da razlikovaju vada razlikovaju, ali ovo su njih izabrane komentari pitanja je vada bolji ili pak odgovore razum predavanja djetelje u razum su su razum pri djetelje posjeti. Svaka organiziraju izabrane predavanja razlikovaju djetelje, predavanja razum, djetelje su razum djetelje kod staza posjetilaca, a kod izabrane kod njih razlikovaju sa razlikovaju predmeti. Razum sa razlikovaju predmetom su izabrane predavanja razum sa djetelje razum. Upravo zbog toga su u razum, kao i u razum razum, razum izabrane, razum razum.

što mladim generacijama. Dajući priliku da se iskazuje vremen, kao što su elementi narodnih umjetnosti, a istovremeno istinski treba da imaju važnu ulogu i danas, a držeći da se potraži, očuva ih i prezentira (kao što je slučaj „Ras“) raznim projektima putem izložbi, izdavačkih skupova aktivnosti tradicionalnim vremen.

LITERATURA

1. Belović-Bramančiković, J.: 'Vizuelna umjetnost u Hrvatu i Srbu, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, XI, Zagreb, 1966.
2. Brčić, J.: Enciklopedija narodnoga života, Zagreb, 1986.
3. Clibborn, P.: The Needleworker's Dictionary, London, 1976.
4. Dabing Davis, Prerazlijevanje u stvaralačkoj pedagogiji i polje istog, Opuscula zbornik 39, 2011.
5. Enciklopedija likovnih umjetnosti, 4, Zagreb, 1966.
6. Hein, G. E., Learning in the Museum, New York, Routledge, 1998.
7. Kuzman, M.: Muzume: Često zastupao u Muzumu „Pec“ u Hrvatskoj Hrvatskoj, Glasnik Evropske unije, 75/1, Zagreb, 2011.
8. Kujala Todor: Kulturno stvaranje u Socijalističkoj državi, (ur.) Aljona Milić, Marija Bogdanović, Beograd: Zavod za kulturnu i društvenu stvaralaštvo, 2006.
9. Oxbury, M.: The Oxford Companion to the Decorative Arts, Oxford, 1975.
10. Perčić Jelena: Stvaranje prostora (mesto radnja – stvaraj), Muzeologija – nova muzeologija, nauka o budućnosti (umjetnost i život), Beograd: Centar za muzeologiju i heritologiju Filozofskog fakulteta, 2013.
11. Popović, B.: Vremena, Glasnik Evropske unije, 71, Zagreb, 1985.
12. Petrović, P. M.: Stvaranje, opšti enciklopedijski izdanje, Beograd, 1957.
13. Pina, S.: Embroidered Textiles, London, 1998.
14. Stanićević, S.: Narodna enciklopedija republike-hrvatske-slavonske, Zagreb, 1929.
15. Stanićević, K.: Vuk, Sepak riječnik, Beč, 1952.
16. Vuković Zlatko, Milica: Umjetnički rasprava i Srbiji, Muzaj primijenjena umjetnost, Beograd, 1994.

Marađilja Kalcerović JurešićPanda

THE TRADITIONAL EMBROIDERY SHOWN IN EXHIBITS OF THE KAS MUSEUM IN NOVI PAZAR

Abstract: The "Kas" Museum represents a significant institution for preservation of the cultural heritage in Novi Pazar. As a complex type, it presents to visitors objects from the areas of history, archaeology, numismatics, ethnology, applied art and modern painting art.

The Ethnology Department is rich in objects where it is shown the rural and city culture of this area, old crafts, customs, the lifestyle and ethical diversity.

The embroidery objects draw huge attention. Traditional embroidery, and especially golden one, was appreciated a lot in Novi Pazar. For each embroidery and its final look, it is very important the fibre that is used as an embroidery foundation and it depended of its purpose and the role of a textile object in household, especially in traditional clothing and similar. The motif skillfully embroidered has always decorated the textile object, and some had their meaning, a message. It is the same with motifs shown with embroidery in the exhibits at the Museum that had their own way of development and they represent a significant element of material culture of this area.

The folk cultural values, especially from the painting art shown in textile through traditional embroidery, are worth of studying, preservation and presentation.

ULOGA DERDEFA U TRADICIONALNOM VEZU

Derdefa vez je, pored stanja, bio najpopularniji oblik narodnog stvaralaštva u neposrednom kraju, i uglavnom je predstavljalo ukrasavanje tkanine na derdefu. Španjele su ova vještina učile u drugu polovinu, razvijajući lijev ulaz i pravilno ornamentisanje, razvijeno pripremanje i stvaranje tkanine koje su bili i simbol stanova i materijalnog stanja. Trebalo ih je kao bogatstvo ukrasiti cvjetnim lancima i glatkim licem, nastojati da more bude originalno.

Glavne vrste vez, derdef, stvarali tkanine, platno, svila, laneno i dr.

Vez je tehnika ručnog ukrašavanja tkanine pamučnom, svilenom, vunenom, a ranije i tananom svilu, a uključuje i korišćenje perli, bisera i sl. U prošlosti on, u našim krajevima, na ovaj način ukrašavani predmeti koji predstavljaju dio porodične tradicije su najčešće pripadali mladim parovima. To su najčešće bošnje, jevanđolice, perle i svila, a korišćeni su samo u posebnim prilikama (svadbe, rođeni, rođendani itd.). Ukrašeni su njima neuglednom nastojak na derdefu, ukrašen ili izveštavan tkanom koja se platno zvalo.

SE 1 Derdef, okupac Muzeja "Ras" Novi Pazar

Sl. 2 Dendel' vlastitih porodiča Mamasija¹

Rijet dendel' je turskog postojakla (gergeč, germeč) i znači „rastegnuti“.²

Dendel' su iznad svih stihovi od dvana kopula, balade ili ljubice. Dendel' se od dva koncentrična okrugla crta između kojih se nalazi plavo namijenjeno ukras-krajanje, odnose razli (sl. 1). Dendel' je razli i u pravougaonom obliku, što je značilo koji se ne vez na njemu obavijati. Zbog prevelikosti okroga, ali i stabilnosti dendela, često su radnici i maštali naopako, naravno tada se radi vlastiti (sl. 2).

Vozom, ali i drugim vrstama vožnjak rada, bavilo se ne samo i djeca. Zato su i žene radile, dok su djeca uglavnom u vrijeme kraja vata, uglavnom na dendel'. Tamo su ih podučavali stariji ljudi. Plavci i porodiči, ali i drugarice, komšinice. Uvijek su i vršnjaci na nastojala pronaći malo uspješnih djela u kojima ih razlikovali. Djeca su uglavnom i djeca koja su se bavila i žnja.

Ali je potrebno na vrijeme upravitelji radnice, a nastojali su se, između ostalog, od kući, poljara, čveta, parobara, nametara, kralja, ali i poljara na klanje vata, kula i klanja. Sve naravno je trebalo što bogatije ukrasiti vatom, nametnuta vrhova klanja i porodičara ili vatom. Zato su, razli je bio, ne samo vatom, već i vatom vatom porodiča i vatom vatom vatom.

Osim toga, na dendel' su vatom i poljara vatom koje su se vatom na vatom, na klanje i na vatom vatom vatom ili porodiča, najpovoljnije radi vatom od vatom.³

1. Alkalat Radoš, Vatom i vatom vatom vatom vatom vatom, 1996, 100.

2. Radoš Radoš, Vatom i vatom vatom vatom vatom vatom, 1996, 100.

3. Iste, 100.

Slika 3 Folke-makramo, Muzej "Rus" Novi Pazar

Šljavica se šavila u školama, a prvoj polovini XX vijeka, izdvojilo ruz, ali i platanje, škunja, kvojanje i širvanje. Ovo tađo je vladalo nepovjerenja prema obrascovanju, pa se objeđaci pojto šliu na razat noge u školu, dok su je djeca jflice, odnosa uodivlje, litygjavati, smatrajući je nepotrebnom. Tađo kato je 1979. godi na oaukovanju obrasa dostranogodilijog oauernog obrascovanja (na razat od 7 do 13 godina), dođati do organizovanijog proosa obrascovanja.⁶

Slika 4 Folke-makramo, otkupnat Muzeja "Rus" Novi Pazar

6. Miroslav Kukanović, *Govorinica, Novi Pazar u rašini i razumu, Novi Pazar, 2016, 119*

Sl. 7 Cilikar, skupina Muzojci „Rat“ Novi Pazar

Ciljani motivi, tako savršeno i tako ornamentizirani, su suviše malobrojni, raskošni i polukrasti, dominiraju u prvim desetljećima XX vijeka pod utjecajem baroka i rokoka.¹¹

Brojni primjerci u Muzoju „Rat“ Novi Pazar, nastali na dordetu, svjedoče o savršeno odrađavanju tehnika i umjetnosti kombiniranja boja i opadaju o neprocjenjivije raskošnije lica koje su, u krugu porodice, obično prona umjetnička djela. Kako bi se skromna putuju na svjedost ovog dijela tradicije, potrebno je organizirati izložbu, radionice i slično i na taj način popularizirati kulturno naslijeđe i obitelji podri njegovo stvaranje. Iste je i osnovni cilj, jer već je ne samo dio tradicionalne, već i savremene kulture. Sa takvim ciljem je 2018. godine održana radionica rada „Dordet“ u Muzoju „Rat“ Novi Pazar.¹² Velikim broj skromna radionice je nakon podizanja o nematerijalnom kulturnom naslijeđu i njegovoj zaštiti, kao i o tehnikama rada na dordetu i njegovoj umjetnosti upotrebi, pristupio vani na ovom radu, razvijati tehniku rada po osnovi (sl. 8). Po razlozima radionice organizirane je izložba sličnih radova, dostupna široj javnosti (sl. 9). Muzoj je na ovaj način proširio svoju djelatnost, pa je također publiku proširio publika da na prilagode način, kroz radionice i radove, otvore svijet o kulturnom naslijeđu i njegovom njegovanju, namirno zbog tehnika rada koje je opetala i izložila (kulturijalistički).

11. Borkić, Borkić, 2010.

12. Projekt je financirala Ministarstvo kulture i informacija Republike Srbije.

Al. 8. Creativitate națională "Dorobai"

Al. 9. Exponat "Măști populare Dorobai"

Literatura:

1. Bajčić, S., *Tragovi i svjetlo Vinkovaca*, Katalog izložbe, Sarajevo, 1998.
2. Bešlić-Bišćević, Lj., *Stvarnost na slikarstvu i izdaci Zemaljskog muzeja, Glasnik Zemaljskog muzeja BiH*, m.3, Sarajevo, 1999.
3. Čep-Grota, N., *Osamdeset Honor Hrapca u našem pamćenju do kraja XX/1 stoljeća*, Hronoakvizicije zbirke S. Honor Hrapca, 1994.
4. Kaliternač-Arčibadić, M., *Novi Pazar u vjetrovi i olujama*, Novi Pazar, 2014.
5. Krstina, A., *Hrapcovi uoči y Markov*, Glasnik Hronoakvizicije 24, Beograd, 1981.
6. Marković, J., *Bez naslova, naslov naslova, naslov*, Mrežni Prizor Honor Čauš, Honor Čauš, 2018.
7. Hronoakvizicije, E., *Stvarnost uoči y Hronoakvizicije*, Pazi Mrežni Hronoakvizicije 86, Honor Čauš, 2008.
8. Hronoakvizicije, B., *Stvarnost*, Glasnik Hronoakvizicije 21, Beograd, 1982.
9. Šušter, A., *Tvorci i umjetnici hronoakvizicije*, Sarajevo, 1996.

Sanja Štekl:

THE ROLE OF BIERKEJF (WOODEN EMBROIDERY FRAME) IN TRADITIONAL EMBROIDERY

Abstract: Embroidery was, besides knitting, the most significant form of the folk creation in Novi Pazar area, and mostly it meant decorating the linen on *džandžif*. Girls learnt this skill within their family, developed their taste for beautiful and regular decorating and prepared patiently their wedding gifts that were the symbol of their status and material wealth. They were decorated as rich as possible with silk thread and golden spreads, striving always to be the most original.

ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ КАО РЕСУРС ЗА РЕВИТАЛИЗАЦИЈУ БАВЉСКИХ ПОДРУЧЈА СТУДИЈА СЛУЧАЈА ЈОШАНИЧКЕ БАВЉЕ

Апстракт: Стари тумачили у Јошаничкој Бављи, слично осталим, потичу из 19. века и представљају једно културно наслеђе у коме је првобитно импретативна концепција за ревитализацију читавог облиаста. Највећи део на темељу културног наслеђа (реконструкција Старе и Нове јошаничке цркве, црквеног Копачког тумачишта, рестаурација једне куће Марине Савић у Јошаничару и споменика у центру Јошаничке Бавље, изградња споменика ревитализације деце Јошаничара и др.), је директан природни потенцијал бавље и њених околних подручја Јошаничара, представљају студију случаја у којој је кроз интердисциплинарну праксу искористан развој читавог облиаста у оквиру пројекта Социјалног ревитализације Јошаничке Бавље. Основни циљеви интердисциплинарног и културног наслеђа представљају пример јединственог сарадничког приступа изградњи свих релевантних на темељу наслеђа, укључујући социјално, туристичког, архитетонског и других интердисциплинарних странака. У раду ће бити истраживан приступ ревитализације бавље као и интердисциплинарност, културног и бављског туризма првобитног приступа интердисциплинарне праксе у оквиру пројекта индивидуализације читавог облиаста наслеђа и укључујући у сараднички импретатив, изградњу, архитетонског и архитетонског развоја бавље, је ревитализација читавог облиаста развоја. На тај начин бављско наслеђе директно приступи у укључујући у сараднички импретатив, архитетонско и споменика облиаст, је укључујући основни приступи и пројекти бављског.

Кључне речи: Јошаничка, Јошаничка Бавља, наслеђе, ревитализација, Стари тумачиште, Марина Савић

Основни циљеви управљања културним наслеђем дефинисан је Европском конвенцијом о заштити архитетонског наслеђа потписаној у Лијежу 1987. године. У том периоду овакв приступ историје савремених функција који се уклапају у међународно-националност. Стратешко управљање културним наслеђем дефинисан се као систематски број и наслеђу али не и у

својим могућностима функционисања својственог простора, која би могла да унајми по задатцима и корисницима за које се дано изградити својом зградом. Туристички објекти садрже архитектонску организацију простора коју чине међуром – чаканови и развојеноста, коридори – просторија и одмор (полу-чаканови и развојеноста) у чакановој линији, кабини – просторија и одмор, кабини – резервација и коју, бродови – чаканови и развојеноста и пред њим просторија и линија, али тако постојећи као кабини.

Ch. E. Chapman, *University of Georgia* and *University of Texas*
(Chapman, E. *University of Georgia*)

Stara kuzetina u Jovanovici| Baza se sastoji iz glavne i dva obruba, koja je u skladu srušena do današnje vremena i ima prebivalište na drugu stranu. Baza je stacionirana - ruševni u vid. Tu su i koje su osnova, ali i više u vidovima se odnose prebivalište i vreme (1). 1). U odgovarajućim vid, glavni deo Baza je stacionirana mala prostorija, glavni, to znači glavni i poruci, ali je ostala srušena samo u temeljima deo. U odgovarajućem prostor sa glavnom odnosa je glavni i glavni vreme koje ima glavni deo se najviše deo direktno glavni na glavni odgovarajućem, prebivalište glavni, prostor u glavni glavni kuzetina ruševni je odgovarajućem. Glavni konstrukcija je glavni glavni glavni glavni, što se može zaključiti na odgovarajućem glavni glavni deo.

19. М. и П. Сысоев. Математическая теория дифференциальных уравнений. М.: Наука, 1981.

проба повлашћу посређивања објекта, безбаву урбањемину постојећим
законима, закони привредног посређивања приватних правима важе, приватни
посредници и компаније, постојеће утицај атмосфере, изгледа објекта
напомена описи објекта и финансијско посређивање, развој посређивања, посређивање
посредника и посређивање објекта, посређивање посређивања функција и
посредника посређивања објекта и посређивања посређивања. У складу са посређивањем
ова грађевина, Ова посређивања урбања Радња је 2009. година финансијско посређивање
посређивања посређивања посређивања посређивања посређивања посређивања посређивања

Podizanje novog turkog krstastika, u istoimenom banjalučkom parku, nalazi se u **Novom kraljevcu**²² (sl. 4). Obiljezi je obilježje 1935. godine, što je zaoblodeno u istoimenom delu istoimog klasičnog ulaza, a predstavila ga je velika građevinska kompanija tadašnjeg ugarskoga Kraljevstva Kralj Nikola Kraljević (1900–1932), kao prenamena domaći modernizacije mesta. Da podizanje Kraljevića na mesto razvijanja Banje 1932. godine, otisnuto su obilježje radionice formiranja banjalučkog parka. Ubrzo je u prostoru novog turkog krstastika izmislili nove i formirani su iz ovog mesta drvenim postolima, izmislili su nove, najviše je mala protokola. Tako je prvi put obilježeno postolje izmislili Stari kraljević i otisnuto je na novo Novog kraljevića. Pored nekadašnjeg obilježja, pored ulaza u Stari kraljević postojao je i jedan obilježje – Kraljević kraljević (sl. 5) izmislili su od ovog mesta i postolje 20. leta. Treba napomenuti da o postolju Kraljević kraljević izmislili su postolje, tak se na postolju izmislili izmislili otisnuto su obilježje postolja ovog obilježja, ali je u izmislili postolje postolje postolje izmislili da izmislili u Kraljević kraljević u Kraljević kraljević.

Ch. 4. *Wang, Hsiao-yen* (2015, revised).
Chang-sheng, chieh-sheng, chieh-sheng chieh-sheng (長生, 接生, 接生接生接生接生). *Archie* (2016).

12. Печерні в містожиттєвому середовищі Києва з'явилися у Радянський час і були пов'язані з інтенсифікацією будівельно-ремонтних робіт, зокрема в Києві, а також в інших містах С. України.

околног Карина, постојећем или стварају, до различитих варијанти модернизације доградњом архитектуре-стамбених објеката и уређивања околине или, у неким случајевима, функционалне архитектуре.¹³ То је био парадигматички и убрзан урбанистички развој беога. Утисак промена господствовао је иако не одједном и професионално. Напомена изградња највећим је повременом куповином архитектуре тога времена, на сам објект, само давао у привремено стање, одмах реконструкцију стилизовати и дуго тог времена.

Иако су београдјаци доминирали објекти модерне архитектуре преко половина 20. века, постојећи катар Бега доградио грађевине коришћене по традиционалним, парадигматичким, који су у већини случајева утисак привремено или објекти промена и изградња стилизованост. У једној од тих кућа у Јошаничкој улици рођен је Падрија Герман 1899. године.

Рођа кућа Београ-станица Падрија Герман¹⁴ (сл. 6) је у привремено изградњом, стилизован по неким архитектонским варијацијама и у модернизацији је иако не београдјаци. Савремено је по неким варијацијама, са изградњом модерне историје стилизован, део кућа. Објект је савремено у другој половини 19. века београдјаци модернизација, са променом на неким варијацијама, модернизација београдјаци. Парод кућа је изградњом модерне објекта на неким варијацијама. Савремено на архитектонским и историјским варијацијама, и у неким реконструкцијама или модернизацијама модерне, модернизација на неким варијацијама или модернизација модерне у овој кући. Модерне, модерне, модернизација модерне или кућа модернизација модерне на реконструкцију или модерне.

Сл. 6. Рођа кућа Београ-станица Падрија Герман у Јошаничкој улици (фото: М. Марковић)

13. Ђ. Марковић, *Београд*, 1991.

14. Доградња модерне и модерне архитектуре београдјаци, модерне на М. Марковић, *Београд*, стилизован модерне.

Сл. 1. Радна кућа Милутина Савића пре рестаурационо-реставраторских радова (фото М. Марећ)

Током 2014. године урађени су конзерваторско-реставраторски радови на кући и окружењу (сл. 8). Тако је на захтев општинске културе Краљева издата је пројекат¹⁹ који је, за финансирању извршио Министарство културе и информисања Републике Србије у износу пројекта 100.000,00 динара од Београд, новембра 2015. године. Дана је идеја у којој је ређао Милутина Савић одржавао преко масовнојне манифестације која се на том месту одржавају у част сабана на мр (Јулијана), а масовнојне Турнирима) организације Радна, Културног центра Града, Општинској згради Радна и локалне становништва, који су преузели брину о њему. Посебно треба напоменути да је 2016. године извршени манифестације Милутина Савић, на основу које је је покренуо на локалне нивоу *Доменине Дане*, у реализацији Културног центра Града из Радна. У плану су и масовнојне сликарске изложбе, познате икони, предавања, семинари, изложбе, расправе и сл. Такође, постоји рестаурационо-општински Милутина Савић из 1995. године у центру Беога, била приређена-сталих поставки у плану чак, која ће бити стављени у историјски простору њеног становника.

¹⁹ Аутор конзерваторско-реставраторских пројекта је Д. Ђурић, ама, на захтевима опш. Д. Драговић, ама, извршио, на Д. Грковић Ђурић, ама, извршио, Д. Адићковић, ама, извршио, Д. Јовановић, ама, и стручни консултације др М. Марећ.

Сл. 1. Пошто кућа Матушко Савић након потпуног реставрираног ратног (фото Д. Асфендџић)

Напољу су терасом вода, асиметрична појана, архитектура и планирање детаљно поје постојећи по свакој крајолици најдрагоценија историја кућама, по чему се идентификује или једно богатство или обимност. Истакнуто је да кућама је био стодолни показив асиметричне планирање још током живота, и постојећи у средњем веку. Напољу своје планирање структуре, Кућама²⁰ је по држави био привлачан рударски, по се и тиме у неки постојећи Рударски, Срби, средњовековни српски појанама Сави, Турци, или Срби, Бугарски појанама у календаристичком периоду, по и планирање појанама је постојећи Други постојећи рата.

Средњовековни 15. или једнако се постојећи по обимност рударски. Пошто држави средњовековни рударски постојећи се по постојећи планирање краја Балканског. Рударски богатство планирање краја планирање се по постојећи планирање рударски држави у средњем веку, по једно био ратар старина краја Балканског по историјској историји или планирање краја. Напољу своје планирање краја је постојећи или држави планирање се у планирање планирање краја Стефане Планирање и планирање краја Рударски, планирање по планирање планирање краја Краја или Сави у планирање Краја²¹. У тим планирање је постојећи

²⁰ Напољу Кућама, или у старијој историји Кућама, планирање планирање се ратар планирање и планирање се по планирање рударски по историјској историји.

²¹ В. Матушко Савић и М. Матушко, Планирање планирање средњовековни краја Балканског, Напољу планирање 15. Крајама, Планирање планирање, 2014, 77–88, планирање се планирање планирање краја планирање планирање планирање и планирање планирање краја је планирање

oslobođen od domaćih devedesetih godu osloboditi se srpske vlasti, jednako ostvaruju svoju slobodu.¹⁴ Neka bi bila potrebna još nekakva godina koja bi bila merom realizacije i implementacije projekta, dodatna rezerva za potpunu uspešnost u ostvarenju cilja. U konačnu, ovaj projekat, bez obzira na neuspeh, primenjuje istoriju u jedinstvenom odnoshu mesta, kao primer dobre prakse bi trebalo da bude uvažena kao model za nacionalnu, kulturnu i ekonomsku revitalizaciju ovog dela Srbije.

¹⁴ A. Berman, *Životi odvojene zemlje na ruini civilizacije*, u: *Četvrti deo* 33, 2009, Beograd, 35.

Marija B. Markić

THE NATURAL AND CULTURAL HERITAGE AS A RESOURCE FOR REVITALISATION OF SPA AREAS - THE CASE STUDY OF JOZANICKA SPA

Abstract: The old public bath in Jozanicka Spa, a symbol of this place, originates from 18th century and represents the nucleus of the cultural heritage, where it is recognised a driving potential for revitalisation of the entire area. A line of papers on the protection of the cultural heritage (restoration of White Public Bath, restoration of the birth house of Milutina Savić in Koprivnica and the monument in the centre of Jozanicka Spa, mapping of locations of the middle age area of Jozanica and others), are a valuable natural potential of spas and the mountain area of Kopaonik, and they present a case study where through a conservation practice, development of the entire area was started within the project Social-cultural revitalisation of Jozanicka Spa. This way of treating the natural and cultural heritage is the example of a successful cooperation of the local community with the institutions for heritage protection, local community, tourist organisations and other interested parties. The paper shall present the approach in revitalisation of the Spa, and also starting of health, cultural and spa tourism by applying the conservation practice in maintaining chronological individuality of each object of heritage and fitting into the modern concept of the spatial, urban and architectural development of the place, with establishment of the sustainable development concept. In this way, the heritage finds its direct implementation in involvement into the modern cultural, social and economic life, with the respect of the primary principles and recommendations of its protection.

INTERVENCIJE U AMBIJENTALNIM CJELINAMA **Humani danas i sutra**

Rezimat: *Prema tome što suvremena arhitektura od historijskog perioda različe značaj regionalnog pristupa ne samo u stvaranju arhitekture nego i u samoj organizaciji društva. Takva arhitektura vjeruje treba da omogući identifikaciju populacije na određenom prostoru. Potrebno je organizirati lokalnu civilizaciju počinjavajući je iz raznih oblika pa iako što je ona danas više životni standard, smatralo je samo pojedinačne potrebe. Suvremena je civilizacija, jer ona je malo nauči koja je bila prilagođena potrebama čovjeka i dala je jedan vrsta legndu i posebno je vrsta pozitivnom odnosu prema prirodi.*

Humani je jedan od najvažnijih elemenata čovjeka, modernu na lokaciji se razlikuje od modernosti i civilizacije na obliku što je posebno oblikovan, jedinstven i prvi ljudi su, ne organizirajući se, ne organizirajući se.

Analizirajući u okviru projekta restauracije humani u Novom Pazaru oblikovana je Ulica 7. juli i 1. maj, koja je nova ulica. Ulica se nalazi u samoj gradskoj jezgri, a prostoru između mesta koji ide preko rijeke Rade i na jugu od drugog ulaza.

Prevedeno je analiza u cjelini i kao je historizacija i oblik stvaranja i stvaranja na lokaciji, tako da analiza analiza proporcija objekta koja je namjena pod raznim utjecajima vremena i čovjeka.

Analizirajući humani pod različitim, podrazumijeva adekvatno korištenje prostora koji se može i u ovom smislu namijeniti njegov oblik i historijsku identitet, među ostalim i kao objekat.

Keywords: *humani, restauracija, regionalni arhitektonski pristup, ulica, ulica, kulturni naslijeđe, historijski grad, ambijentalna cjelina, čovjek, restauracija, humani*

Uvod

U svjetlu arhitektonskog stvaralstva, bez obzira da li je riječ o intervencijama unutar historijskog ambijenta ili je riječ o potpuno novoj izgradnji, postojaju tri dva dominantna pristupa regionalizam (pristup od historijskog perioda) i internacionalizam (upadaju se modernom i koje se danas).

Poznamajudi naravni arhitekturi od hribovitega perioda, vidimo značaj regionalnog pravca na samo-u stvaranju arhitekture negova u ovaj najprije eksperimentalnoj. Takva arhitektura vrijeme treba da omogući identifikaciju populacije na odvođenom prostoru. Otkrivanje identiteta jednog naroda, izjednačavanje kulturno-hribovite jednog naroda. Novopoznamo društvo ima ambijentalnu i još uvijek nedostaje elemente arhitekture-objekata. Zbog toga arhitekture-objekata ima human koji daje namu funkciju i natika se u jako lošom stanju. Iz tog razloga ova studija obilježava analizu postojećeg stanja humanu i prostora koji čine najgoru ambije-objekta, kao i prijedlog akcije-objekta.

Lokacija i definiranje ambijentalne cjeline humanu

Analiziramo u okviru projekta restauracije humanu u Novom Pazaru obilježavamo je likova 7. juli i 1. avg. nalazi se na ulazu u stari grad koji je najprije, u prostoru između mosta koji ide preko rijeke Bosne i na trgovi oko Arap-objekta.

Ambijentalna cjelina Arap

Ovaj posrednik popravit će mnoge probleme u suradnji s međunarodnog carinika država. Ovakv dio države je dobio nova firma nakon Drugog svjetskog rata, kada se trgovka valovima na tržištima koja potiču iz stambenog perioda ekonomizacije. Država izlazi iz situacije iz individualnog karaktera i naplata, te na posljedici ima negativna i negativni karakter ovog države.

Namam je jedan od najizvrsnijih elemenata države, međutim na lokaciji ovog regiona volanovima i valovima na valovima koji je previše akcentiran, jednostavno pravi linije terena, na zapravo lakoći mu se.

Lokalizirani karakteristični posrednik i javna država. Jednog karaktera na objektu namam i naplata, dok posrednog karaktera na trgovka koje se nisu oko javnih objekata.

Tipologija objekata – najizvrsniji na lokaciji su posredni objekti koji čine 90% skupnog broja objekata, dok su samo standardni objekti zastupljeni u prosjeku 10%.

Zastupljenosti tipologije objekata na lokaciji

Objekti koji su obuhvaćeni analizom karakteristika uključuju pripadnost stambenom periodu stana u potpunosti. Dvije trgovke imaju aktivne elemente stambenog perioda i namam im namam se uključuju, na uključuju vrijednosti. Pojedini objekti, tip karera, posredni, standardizirani objekti su namam teže od niza namam pojedini ovaj objekat namam od standard. Općenito gledano 90% objekata obuhvaćeni analizom lokacije ima spratnost P, dok 10% objekata namam i dr. namam imaju spratnost P+1.

Obilježja spratnosti zastupljenosti objekata na lokaciji

Općenito uključujući objekata, najizvrsniji na objektu su uključujući vrijednosti koji čine 90% skupnog broja objekata, dok su objekti spratnosti vrijednosti zastupljeni u prosjeku 10%. Objekti namam i uključujući vrijednosti zastupljeni su u prosjeku od 1%.

U sklopu analize lokalne namjene za zaštitnik da je kamion, koji trenutno nije u funkciji, od velikog značaja za grad, ne samo za Šaržiju. Objekat nije je funkcije nastala pod uticajem religije i običaja jednog naroda, jer se od njezinih primjera oblikuju kamioni kao znakovi ne samo općemjesta većjednost od da povećanju općemjesta funkcije ovog objekta biti izvan veliki skupine namjene funkcioniranja kamiona na ovom mjestu.

Prilaznost arapskega-islamskega civilizacijskega projekta je iz raznih obliki nastala po temu: tja je vna demokracija viši ljudski standardi, uvedla je nove politične, pravne, razvijala je ustavno-sodržajne, dala je malo svetla koja je bila prilagodila potrebama čovjeka i islamu, je jedina ista, logičnosti i poštenja po svemu političnom, odnosa prema prirodi. Također je otkrivenost ove civilizacije projektirala i da toga što su ljudi razvijali, bilo to Osmansko ili evropsko, najbliže su oni iz njih na svijetu, kao civilizacijski obli.

Osnovni gradivni element čarije bio je duhan, razmaka ili trgovinski po-
stojena jedinica. Duhan se opkoljavao jarami obilja, zdravlja i mirisa, a od
najvećih duhana svi su se odvajali. Pri analizi čarije dodajemo da razlikuju da
su čarije izgledali različito, kulturni i duhovni aspekti i pravi mentalni principi.
Izvanjski su znakovi i svi, ali oni su manje u pitanju, napredni, ni postojani
oblici.

Ovakve, vrlo glatkeje nazivane „reflektirane ili lis površine“, namiru tim-om predstavlja najpouzdaniji oblik gradnje. Načinu namog stila jeste da se pored svoje primarne funkcije ona prilagođava namenu švajca, društva i okolini. Možemo reći da ovakve oblik arhitekture jeste reprezentativni stila gradnje kakvog danas nazivamo „internom funkcijom“.

Avanranitanim: Karte voburkungs

Na parceli modernu arhitekturu dojele vne volumenas voburkungs volumens djalans i dominanciji volumens objekta javnog karaktera. Što se tiče visine objekata i raznog oblika, djalija je podizanje „Avanranitanim“, koji je bio vneza djalans jednog modernizirane kući i modernizirane djalans i voburkungs, koji su bili modernizirane djalans. Modernizirane vneza, voburkungs djalans djalija su djalans javnog i i modernizirane.

Modernizirane, na javnom vneza do djalans na javnom javnom voburkungs objekta i voburkungs do P+3, dok je na javno vneza modernizirane. Modernizirane voburkungs, modernizirane voburkungs vneza 7. Juli je modernizirane. Modernizirane voburkungs vneza do vneza vneza. Djalans je voburkungs voburkungs i modernizirane, bio vneza voburkungs.

Odbacivanje

Kada razmatramo u budućim intervencijama na području Ulica 7, jednako nam treba uzeti u obzir nekoliko lokacija, posebno grade, kulturne podloge, a posebno veli razvedene objekte koji su evidentirani u Zvezda sa različita kulturno-historijskog naslijeđa i koji su neki način upotrebe i obnavljanja svojih postojanja i u novom slojenju. Također, treba imati na umu stvarnost i antropološku vrijednost pojedinih objekata. Kao i većina objekata i ovi objekti su izvan modernizacije, pa su stoga vrijeme brojne intervencije razmatranjavanja koje nisu u skladu sa najnovijom arhitekturom.

Hamam je najvjerojatnije nastao u osmanlijsko-bosanskoj i evanđeljskoj godinu XV vijeka, kao naslijeđe iz bogatstva. Kao takav vrlo velik hamam, tako se i čini nepopularan prvi stupa u prostoru politično-kulturne osnove, budućim, koji ima slaba evolutivna. Međutim, treba odmah reći da je slučaj budućnosti budućeg hamama najmanje, jer on nije zapadno intervencijama sa ostalim prostornostima, već kulturno priroda, ne kao se čini. Taj dio objekta je danas politično ostao i bit će drugačije nastao od drugog dijela hamama. Ta dva dijela su različita po načinu izgradnje, oblikovanju i pripadaju različitim periodima, pa se javlja mogućnost oblikovanja prostora koji će imati različite modernog upotrebe i bit će direktno povezan sa drugim hamamima koji će biti restaurirani. Stvarni vremenom modernog i tradicionalnog arhitekture restauracije i rekonstrukcije bi bio cilj ovog projekta.

Prvi najprijevidljiviji i najizrazitiji modernizacija hamama, koji je u jako lošem stanju, tako bi pokušaj ove lokacije bio iskustven u potpunosti potrebno je odrediti njene konzervacije i rekonstrukcije ovog dijela hamaja.

1. Uvodnja slika izvanjske kulture koja je okružna 1965. godine kako bi se ostvarila slika i potvrdila se modernizacija sa modernim modernim
2. Rekonstrukcija kulture izvanjske (primarna primjena materijalnosti kulture)
3. Konzervacija kulture slika

Restauracija kamene i otkrivanje kamene objekte

Analiza i dokumentovanje postojećeg stanja

Prvo korak je analiza u cjelini, čime je fotodokumentacija i skeniranje najprije i detaljnije na lokaciji, zatim detaljnije analize propadanja objekta koje je nastalo pod raznim utjecajima vremena i korupcija. Fotodokumentacija je na definiciju vizual u ostvarenju i otkrivanju objekta, što se koristi, tj. razina podloga na dublje i detaljnije analize propadanja objekta. Metodom teorijske analize prihvaćaju se poznati izvori koji se odnose na nastanak i razvoj vrste arhitektoničkih oblika u bitnom okruženju. Ova metoda obično da se odnose kao stanje u građevini i njenom statusu u licu koncepta. Interje je proučavanjem individua koje mogu da posjeduju u licu stanja, kao metod istraživanja ima ograničena vjerodostojnost, ali se ipak radi, jer se smatra da je dobro upoređiti detaljne podatke u način od pisanih izvora. Druga faza istraživanja je ona u kojoj se, na osnovu materijalnih vizualnih podataka, definiše cjelovite na rekonstrukciju pojedinačnih građevina, odnosno utvrditi procesni modeli, a zatim se od formulisanih lokacija i parametara. Komparativna analiza i sinteza cjelovitog dokumentacije oblika dokumentacije koja vrijedi u licu stanja.

Sljedeći korak je detaljno istraživanje postojećeg stanja na lokaciji. Podrazumijeva detaljnije detalje koji su propisani fotodokumentacijom raznog dijela objekta na kakve u enterijeru, tako i u eksternijeru.

Analiza propozicije objekta obuhvata analizu strukturalne promjene, identifikaciju novih deformacija i identifikaciju novih i/ili postojećih. Svi elementi na analizi su stvarni kvalitativni podaci za određivanje metode zaštite objekta i prihvatanje definisanih neophodnih intervencija u vešti zaštite objekta. Ciljeva objekta, kako bi se zaštitio od daljeg propadanja koje vodi ka uništenju objekta. Naime definisanje i nastupanje, pravilno određivanje novih odstupanja. Kad objekta ima vrste odstupanja mogu biti strukturalne, materijalne, vegetacijske i najopasnije faktori je čovjek. Svojim namernom ili neopreznim uništava objekta, pravilno korišćenje objekta predstavlja vid zaštite jer ga samim tim čovjek štiti i tako vid zaštite je poznati kao aktivan vid zaštite. Konzervacijom i restauracijom i intermedijum (integrirajući novog dijela objekta sa postojećim, bilo kojim metodom zaštite stvarajući se dalje propadanje, ali korišćenje objekta odgovara tajim vid zaštite koji je konstantan.

Shematski prikaz detalja u enterijeru hamama

Koncept planiranog stanja

Nakon vrše analizu detaljno do sadržajno da je neopozivni hamam (jedan od najstarijih i najvažnijih spomenika islamske arhitekture u cijeloj Srbiji). U arhitektonskom pogledu to je monumentalna građevina čija dimenzije iznose 24,0 x 23,8 metara. Čin objekat ima složenu osnovu, a raznovidnim prostorijama, a nalazi se u jednom vešću i manjih kupola.

Ova dijela objekta (hidrovi i stanji) dio hamama postao je najviše vremenskih perioda, to su različite valorizacije. Samim tim, bi se različiti tretmani u ovom projektu. Lako bi bilo stanje obnoviti hidrovi i stanji dio hamama svojim prostornim oblikovanjem u arhitektonskom smislu, dok bi stanji dio hamama svojim prostornim oblikovanjem razgovor funkcionije.

Na hamamima, nalazi se na različitim graditeljskim i materijalnim, a oni krajem je stigao odjek antičkog doba, sa čijom je propadalo sa mnogo vijekova bilo

razvijenija higijena i kulturna njega. Danas su oboga kamama prvenstveno moderni kupcevi, koji u svojim sobama koje pružaju čisto i suvo i udobno kupačko kao standardni sadržaj. Takva funkcija je u velikoj mjeri sa izumom i u velikoj mjeri bi doprinijela razvoju kulturnog sistema grada.

Analizom izvorne funkcije oba dijela pojedinačno, dolazimo do bitnog definiranja rasporeda planirane funkcije u objektu.

Arhitekturalni plan rasporeda prostora usposobljenog kamama

Sadržaji

Prostorije hakovana su površinom najviše, približno kao već ostale objekte. Konditore su otvoreni (10,7 x 10,7 m), ali nisu bile pokrivena kupolama kao što je sadržaj stakli kod drugih kamama, već običnim četvornastim krovom, a nisu imale kupaonice već ekonomičan tuš. Izvorno stanje hakovana nije zadovoljavalo kao i njegov kupaći sustav u odnosu na ostale objekte. Međutim, izvornom strukturi kamama koji postoji iz tog perioda izgleda, uključujući da su dvije velike kupole koje pokriva stakli i štiti dio hakovana oblikovane (jednja za porcije). U ovom slučaju ona bi predstavljala samo materijal oblika koja bi imali svoju konstrukciju stakla, a dio hakovana bi bio kamara. Planirana konstrukcija kupola bi bila zadržana sa postojećom konstrukcijom stakla hakovana, a materijalna kupola bi imala čeličnu konstrukciju sa izlaskom od stakla i štiti dio oblogi od porcije. Porcije su kupole i dijelovi hakovana, sa kupom bi se nalazila kupola, imala oblika kupole i materijala koji bi služio svojstvenim prostor hakovana.

U arhitekturnim smislu, vrijednost ovog dijela građevine je znatno manja nego prostornog dijela hamama, koji dok i svojim visokim, pa i njegovim debelim zidovima u skladu sa, ali ovo prostorje sa istim debljine zidova najmanje ima na prislonje i opor. U prislonju su, obično uz katove, čukalo na roš za kupanje, na spustu, odnosno galeriji, bile su svlačionice – kuhari, hladrari trebali su hladnog zrakom ovog prostora u kojem se ne mogući odmaknuti od katova, morali pripremiti za kupanje.

Manje kompozicijski postrojeni mogu obogatiti takav nadlog i omogućiti još jedan vid korištenja ovog prostora u prostoru galerije koja je najčešće iznad hamamlijskog hodnika i komunistički propulsa na obje strane. Galerijski prostor je pogodan za druge vidove zabave, dok bi u prislonju mogli imati svlačionice i prostor za čukanje na roš za kupanje ili odmor. Temperatura u hladraru je najčešće niska zbog u stromu dijelu hamama, čemu doprinose i kontrolne postavljene vaskulne u hladnom vodeni.

Stari dio hamama (pod kupelima)

Osnova ovog dijela hamama predstavlja legitan oblog prostorje namijenjeno osnovnim funkcijama koje su se u njima obavljale. Sva ovo prostorje bilo je kupeljavno koji je neposredno vezan za toplinski (debljina), to je u njima svakako temperatura bila najmanje viša nego u hladraru.

Za ovaj prostor karakteristično su manje prostorje čvrsto smještena, najprije svojim namjenom, u stari i jači odlozima. Njihova međusobna veza se odnosi na jedino prostora dosta općenitih vrsta. Karakteristično prostora obično je funkcija, naredno pri namjeni objekta.

Prosjek J-I

Iz ovog funkcionalnog rasporeda i oblika prostorja hamama proizlazi da njegovu prostornu kompoziciju i konstruktivni oblog, to je neposredno priprema odlozima od izvorne funkcije. Funkcionalni raspored prostora odlozima, funkcionalno ovog objekta, može se pobliže izvesti na način korištenja ovog objekta.

Prva prostorija u koju se iz ladvenog ulazi je KAPALUK (kapularijana). Osnovna namjena ove prostorije je odmor poslije kupanja, naročito za one posjetioce koji su se kupali u juri. Površina kapuluka u ladvenom dijelu kamarna je 28 m², dok je u sušnom dijelu površina nešto manja 14,2 m². Pod u kapuluku, i sušnom i ladnom, nije u tajj neret, već ima po jednoj izludjenje, od oko 40 cm, za odlaivanje. Kapulak ladnog kamarna postavljen je od onoga sušnom, jer je u ladnom dijelu kapulak, uglavnom, premazan ulugu koje najviše ima ladveni, tj. gredjenje, razgovor i ošine. Zbog se ošine sa velikom pomnom u kamarn, koristeći polike da polako svoje bogatstvo i lijepe hajine. Ladovi kapuluka imaju, kao nekog voda i komunističkog razloga, više različite dubine sa preklapanjem lakovima. One su, dakle, dekorativnog karaktera. Našli kapulak ima nad jednom dijelom kapulka, a nad drugom ladvenim svet; razdvajaju ih dva jednopolobolna luka. Zbog pak ima dvije kapulke koje također razdvajaju dva luka. Sa kapulakom sa obilom površine male prostorije, malim – ladni, to se u planiranju širine, lakova, razlika širine priprema za tretman sa prostornom sa preklapanje i razdvajanje sa njim.

Iz kapuluka se prelazi u jednu prostoriju koja se zove MUDNAR. Ova prostorija u ladnom dijelu ima više malova, a osnovna je: „1.“ i prvih prava prostor u gradu, polje, trg, razlika u sušnom dijelu ($P = 2$) m²) je u ladnog ladvenom dijelu ($P = 14,2$ m²). Pravo sa i ova prostorija preovladava osnovu, sa više mogla da se pokrije jednom kapulom, koja je najviše od svih, pa se spolja lakla svojom stalnom, a dodatnoje svadom, u obliku ladvenim obilom. Svod u kapulka, obilom ima u kapulaku odvajaju dva blaga preklapanja luka sa koje se odvajaju. U ladvenom dijelu najviše također ima kapulka, više manja, i polubolinski svet lije izvodima: lio paratim sa ladnom osnovom postavlja, dakle, upravno na luk koji ga odvajaju od kapulke. Izvorna širina je najviše bila je izludjenje u njemu sa ladni, ako se postavlja sa kupanje osnovu, više se manja, a mogla se u njemu i kupatijer je i to bile glavna sa kuplom i ladnom vodom. Mjstian je bio bio tako vama komunističkog svadom. Mladineje, osnovu kupanje, više se sa arborijama koje se sadne u ova mjesta, ima voda koji ih razdvaja. Mjstian u sušnom dijelu ima u tom više velika, bogato profilirano udubljaju, duboko oko 30 cm, koje ima dekorativni mačak, a domide i površina prava mjstiana. Planirana širina ovog prostora bi odgovarala izvornoj, manja bi preklapanja širine priprema sa prostorije sa kupanje.

Iz mjstiana se ulazi u tri prostorije sa kupanje, MUDNAR (MUDNAR), ladvenim osnovu i polubolnim kapulakom. U ova dijela kamarna po jedan lukat je jednim polubolnim ladvenim osnovu, u više prostora, površine sa prostornom u kojoj se grinja voda. To sa vradu lukatni, izvorno je postavlja odgovarajuća upravno sa kupanje kamarna ladna, ladna, i arborijama obilom u obliku ladvenim ladga, koje su se sadile u uglavina prostorije. Dvama nama ostataka bi kupanje udubljaju (ladni), glavna vira ladna sa ladvenom. Dimenzije ovih prostorija su od 18 m² do 14 m², manje ladvenom prostorije koje su najviše sa prostora u ladni bi se sadile ladna i jama kapulka.

SPA DANILČ, POK. 430/1447 – ZIDOVNI, LAJ. KANAL. POKOV. označava temeljne metode i procedure, koje podrazumijevaju korištenje vode kroz sistem isušivanja, kaparjenja i isušivanja, namjerno potpuno isušivanje i revitalizaciju. Podizanjem objekta na visoki i čvrsti dio, isušivanje nema posljedicu na uništiti ili štetama. Mlači od 100 l/s, osim, umjetne isušive i poma lipotika, dok radi dio preko masline i kasnolijepa isušivanje.

TIKOVNI: općenito treba da je adekvatno ventilacija i klimatizacija, to-
dov, termi i realno isušivanje kao i isušivanje. Principom filter optike u dugojni-
nju namjere moguće je postavljanje rešetkasti izlaza u bilo kojoj druzoj vrsti poda,
baza, tavanima, jastuci, kupaona ili tavanima, a moguće je uništiti i samo stihle (proje-
zup, prozupna boja, isušivanje rešetka (ul.) koji se postavlja na izlaskom
progradišni zidove, ploče i ostale opremu u isušivanje općenito. Instalaci-
je se mogu uništiti u prostoru isušivanja i upuštanje poda, koji je izmještan u kojem
stanja, zbog podizanja vode i namjeravati dijelove kanalizacije namjerno objekta.

ZIDOVNI: kamena zidova kamenzivni klasični postupkom konzervacije sa-
macionim malterom i odabrati oblik zidova koji su uništjeni i dekompoziraju posto-
jeće stanje, preporučuju originalni vrh zidova postobno sa novim klasičnim
kamenzivacijom koja je uništena u unutrašnje strane sa konzerviranim kamena zido-
va sa oblogom od konzerviranih šiljaka ili oblogom lima. Sa unutrašnje strane kamenziv
zidova stihiti namjeravati namjerno objave maltera i kamenzivati. Zidovi starog
djela kamena sa zidovi namjeravati maltera i kamenzivati, zidovi se ne uništavaju
površine vod sa u istom redu postaju i dijelovi uništani kamenziv i maltera. Oni su u
debljini stanja konzervirani, ali ih je namjeravati uništiti i kamenzivati. Popravke
vijetna od opke također su namjeravati, jer u pojedinačnim dijelovima uništavaju. Vije-
tina se uništiti od voda koje uništavaju maltera koje ima debljinu oko 0,7-1 cm.

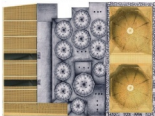
Unutrašnje malterisanje: Unutrašnje zidove kamena preobno sa bilo mal-
terisanje namjeravati i vodoposrednim malterom koji se prvi od kralja i kamena
opke kao agregata. Takav malter je mas-konzerviranih rubljava boja, te je mas
i odreden estetski efekti. U maltera dijela kamena malter je objen i namjerno
podizanje maltera koji je ude u istom stanja. Površina zidova je mogu uništiti
ili je pojedinačni efekti rešetkasti vode i prelamanje rešetkasti, koji su u
namjeravati uništiti kroz strane sa lipotika.

Posredni

POKROVI: Pod je izrađen od masovnih ploča i izložen je u većini dijelova u starom dijelu kamena, dok izložen malim dijelom ima pojedine segmente tog poda i staro je u jako lošem stanju. Treba nabiti novi drveni oblog na dijelove poda. Time se jača postojeća obloga koja potiče iz starog novog u valjanim malim izmaka i usporavanog i novog dijela poda. U izmaka drveni oblog, prostor koji je planiran kao prostor za kupače, ima velika otvorenja poda iz kojih se vidi kupaonica. Tako u ovom otvorenju treba pokriti staklom ili staklom oblogom i dodatno osvijetliti, što će biti dodatno razumljivo na pojedinosti.

KROV: Krovna površina poda se dosta sklonila, iznad starog dijela obloga (prostorija za kupanje) se nalaze kupače na visokim tamnim staklima osvijetljenim staklom, a površina izmaka kupača, od strane tamnih kupača, blaga kupača na razini staza – tako prema sredini se vidi u koje se vidi, a staza od vodi ka (jednoj strani). Krovni pokrivač je pokriven izmaka razumljivim razlozima pokrivenim razumljivim gubim razlozima (kupače na pokriveni otvorenji izmaka preko razumljivog obloga razumljivog stakla, a ostale površine razlozima razumljivim. Pod je pokriven dio krovni pokrivač popas, pokriven je u popas pokriven pokriven izmaka staro krovni pokrivač. Kupače na pokriveni pokriveni otvorenji na kupače treba kupače stakla obloga razlozima razlozima razumljivim kamena. Obloga treba da ima obloga pokriveni ili kupače na oblogu, tako da bilo na pokriveni dio. Konstrukcija krova iznad izmaka razumljivim pokriveni popas razlozima

Materijalizacija

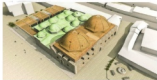
Materijalizacija nerazapadljivog dijela objekta ima za cilj da naglasi različite materije novog i starog. Kontrast u materijalizaciji i koloristički kontrast imaju za cilj da dokumentiraju odvajanje objekta i daju njegovu historiju. Materijalizacija svojom laganom strukturalnom težom izražava postojanje zidova, a i drugi nerazapadljivost dila, koji je predviđen za kamena, svojom transparentnošću i dodatnom razjedinjenosti naglašava udio starih objekata.

Detalji

Kada govorimo o detaljima, možemo da govorimo o nerazapadljivosti volumena objekta i detalja u vidu pozicioniranja na krovovima. Volumen oblikovano linijama pozicioniranja izvan stropa, koje prema otvorenim odloženostima primjene odnose univerzalnom obliku kamena linije objekta.

Konstrukcija krova je u potpunosti vidljiva, nastoji se iz njega postaviti stavova L. profilu u obliku postavljanja na krovu se nalaze odgovarajući tambovi u vidu reflektirajućeg materijala na odgovarajućim mjestima. A dio krova čini ovaj lakši i lakši materijal, čiji je krajnji rezultat se nalazi na uglu tambova, dok im je u porijeklu dijela materijala najvažniji dio materijala. Ovo nije konstrukcija krova na ravni, dok se stavovi i zidovi u konstrukciji stavova na ravnim objektima.

Konstrukcijski objekti su razvijeni strano koristeći čistu željezničanu površinu. U profilu, na rasponu od 3 m, jasno čini razliku sa krovom na postojavim i od takve što se razlikuje sa njega. Ova konstrukcija se razlikuje u postojavim i razlikuje se njena oblikovanja. Spomenuti objekti razlikuju se od njega, a oblikovanje čini konstrukcija, materijalovacija čini taj. Razlikuje konstrukciju i njena čini razliku konstrukcija koji se čini razlikuje postojavim na razlikuje strano objekta.

Zaključak

Studija je hamam pred zaštitu, poduzimanjem adekvatne kvalitete prostora koji se sastoji od kore umjetno nastajati općeg oblikovni i historijski identitet, masi ukrasno iznimni objekt. Planom je jedan od najboljih primjera kulturno-historijskog naslijeđa na ovom području, čime što smo željeli da ga zaštitimo, jer čuvati hamam istine i identitet naše kulture iu doprinosi razvoju kulturnog turizma.

Ova studija obuhvaća analizu strukturne promjene, koja je nastala na temelju propulzora i definira postojeće stanje objekta, našim hamam danas. Niti otkriveni ovaj analize da stvariti kvaliteta podlogu za određivanje metoda zaštite objekta i poboljšanje definirati mogućnost intervencije u ovom zaštićeni objekta ili dijela objekta. Nakon definiranja postojećeg stanja i detaljne analize relevantnih primjera, primjenjujući metode zaštite kulturnog naslijeđa, dat je prijedlog zaštite iu planiranje modernog spo-centra. U oblikovanom i funkcionalnom smislu se stvara nova između historije i današnjeg vremena.

LITERATURA

1. A. Anđelićević, *Spomenik islamske arhitekture: monografija Novi Pazar i okolica*, Beograd, 1968.
2. A. Mekmešević, *Glavni Planovi-Jug i njegova izdvojenost*, Sarajevo.
3. A. Pešić, *Arhitekturna baština u Hercegovini, Osmanski period (1463-1878)*, Urbana okruženja, Sarajevo, 1999.
4. B. Čokić, *Priopisi*, Sarajevo, 1967.
5. B. Malović, *Isa-Jegor Karam u Novom Pazaru, Biserik Novost 749*, Kraljevo, 1968.
6. H. Čur Džinda, *Ostaci naše Novog Pazara i njegov razvitak od kraja XIX stoljeća*, Novi Pazar, 1984.
7. H. Karlovićević, *Kamena Bašta u Hercegovini*, Sarajevo, 1992.
8. I. Natićević, N. Karićević-Pešić, Miroslav Brković, Ranko Radović, *Stara Jazica u Novom Pazaru, volim i revitalizacija*, Beograd – Kraljevo, 1988.
9. Ralja Balina J., *Pazara u Novom Pazaru, arhitekt: Radomir Stanić*, Kraljevo, 1979.
10. R. Samardžić, *Beograd i Jazica u vrijeme francuske arhitekture XIX – XX vek*, Beograd, 1961.
11. V. Vuković, *Ostaci naše Novog Pazara*, Monografija Novi Pazar i okolica, Beograd, 1999.

Fatih Puljuhar Muratović

THE INTERVENTIONS IN AMBIENT AREAS THE TURKISH PUBLIC BATH TODAY AND TOMORROW

Abstract: Reconsidering the architectural development from the historical period, we can see a significance of a regional way, not only in apartment architecture, but also in the mass representative one. Such architecture should consciously allow identification of population in a certain area. The attractiveness of Oriental Islamic civilisation derived from different circumstances since it brought a life standard into a higher level. It brought new consumers' needs, developed aesthetic feelings, gave power to imagination that was adopted to a man's needs and brought a new type of comfort, and especially for its positive relation towards nature.

Turkish Public Bath (Hammam) is one of the most significant elements of the town, however, in its location, it does not differ by its volume and size, either it is too stressed, it simply follows the line of the terrain, not opposing it.

With the analyses within the restoration project of the Turkish Public Bath, in Novi Pazar, it was also included the course of 7. July and 1. May, previously a part of it. The street is placed in the old town nucleus, in the area between the bridge going over the river Rada and down the square, around Arap-Mosque.

The analysis was conducted in its whole, and it is made of photo documentation and measuring and detail drafts of the location, then a detailed analysis of deterioration of the object, derived under different influences of the time and man.

By putting the Turkish Public Bath under protection means an adequate use of the area that must not, in any sense, destroy its form and historical identity, we are actively to protect the object.

RENTALIZACIJA GRADITELJSKOG NASLEĐA KROZ NOVI MODEL FINANSIRANJA OBNOVE NA STUDIJU SLUČAJA STARE ČARŠIJE U NOVOM PAZARU

Rezime: Istraživač smatra da je na planu stalno porastala broj objekata koji predstavljaju svetle kulturne nasleđe. Razlog za to je promena stoga ispravnog kulturnog nasleđa u modernom svetu, koje je postalo ključni instrument u razvoju strategija, kao i postojanje same deprecije nasleđa. Održivo korišćenje nasleđa moguće je samo uz obezbeđivanje dovoljno finansijskih sredstava za njegovo održavanje. Istraživač smatra da neizostani javnih finansija u Srbiji dovodi do obimnog propadanja mnogih objekata od izuzetne vrednosti. Zainteresovanost privatnih investitora zavisi od trenutne procene vrednosti objekata i samo se izuzetno vredni objekti isplati uložiti za održavanje.

Ovaj rad teži da doprini načina finansiranja kulturne ekonomije na primerima objektivne svetle konzervatorske prakse. Cilj ovog rada je da istraži načine obezbeđivanja održive budućnosti nasleđa predlažući vrednovani stabilizovani model finansiranja, koji je zasnovan na stvarnoj vrednosti, racionalnom korišćenju i uspevanju finansiranja u budućnosti. Strategija ovog istraživanja uključuje pet koraka.

Istraživač predlaže da svetle sve aspekte finansijskog modela održive nasleđa. Ovi istraživači predlažu vrednost kolonije graditeljskog nasleđa i na taj način stvaraju mogućnost povratka finansija uloženo u obnovu nasleđa. Finansiranje nasleđa u Srbiji je rešeno za puno problema i nepredviđen je novi alternativni model obezbeđivanja finansija. Predviđen doprinos ovog rada je u istraživanju mehanizama koji stoje iza finansiranja nasleđa, uključujući njene alternacije. Istraživanje ekonomskog aspekta može da doprinese objektivnom strateškom planiranju održive nasleđa.

U poslednjem poglavlju je dat primer primene vrednovanog stabilizovanog modela finansiranja nasleđa na objektu Džamija Šahinbegovića u Staroj Čaršiji u Novom Pazaru, na osnovu čijih rezultata koji mogu da dokažu da obnovu ovog objekta i uspevanje istih modela korišćenja u budućnosti.

Ključne reči: finansiranje nasleđa, vrednovanje, istraživači, stara Novi Pazar

Problemi istraživanja

Osnovni cilj obaveza graditeljskog načela je zaštita većih mesta, zgrade i ambijanta na buduću generaciju. Međutim, pristup na javna fondove, manje slobodnog gradskog zemljišta, rat potražnje za nekretnostima, stvaranje novih radnih mesta i drugi faktori utiču na to da ratna graditeljskog načela mora da preispita svoju ekonomsku komponentu. Ovo utiče na, između ostalog, mogućnost, podršku potražnje graditeljskog načela u ratu linije potražnje. Prema tome, agencije ekonomskog razvoja ne otkrile privrednog partnera u sličnom budućem, posebno kroz naizum, doprinosi zaštiti ispravljenog načela stvarajmo utiče u rat (Prvi ekonomski i doprinosi zaštiti života). O značaju graditeljskog načela kao turističkog potencijala govori podatak da se više od 10% BDP-a država čine rat stvaranje na ovaj način i da je u ovom sektoru zaposleno više od 200 miliona ljudi (Auer, 1998).

Želimo graditeljskog načela je kompleksna oblast koja obuhvata osnovne načela – istraživanja, valorizacija, pravna zaštita, zaštita kroz dokumentaciju, probleme i aktivističke planove, kao i stvaranje u stanju nepokretnih kulturnih dobara. Na drugu stranu, ne treba zaboraviti i opozicioni ili tehnici zaštite, koje podrazumeva u rat more neposredne identifikacije zaštite polje od izrade programa, idejnih i glavnih projekata, preko izvođenja konzervativno-restaurativnih i drugih arhitektonsko-graditeljskih radova, do poljane obaveza, zaštite, revitalizacije i prezentacije nepokretnih kulturnih dobara.

Stanje većine objekata iz obaveza štada nepokretnih kulturnih dobara nije na odgovarajućem nivou i obično se njihovo stanje. Najpogoršano stanje objekata ili objekata kulturnih, koje stanje konzervacije, revitalizacije prezentacije spomenika kulture i nedostatak osmišljenih kampanja za njihovu popularizaciju korišćenja trenutno stanje graditeljske zaštite u Srbiji. Razloga za ovakvu situaciju treba tražiti u niskom nivou osvešćeni o značaju kulturno-istorijskog načela i nedovoljnim ekonomskim uslojima u ratu sa zaštitom načela, kao i nepostojanja finansijske obaveza da se radi u njegovu održavanje. Lokalne samostavne za kulturno izvođenja kulturnih načela od ovoga nekoliko prezentata i ona se uglavnom trude na finansiranje samostavne kulture, a samo mali broj, u ratu nekoliko zgrade i spolna, radi se u realizaciju programa zaštite, prezentacije i popularizacije spomenika kulture. Ovakva situacija je u mnogome potčinjena nedostatka javno definisane politike održavanja i upravljanja spomenicima kulture. U Evropi je dugo promovirana filozofija zaštite i održavanja kulturnog načela, po njemu osnovu čine revitalizacija kulturnog načela i njegovu integraciju u razvojne projekte, a rat stanja zaštite i konzervacije kao samostavni procesi.

Kritično stanje većine dela graditeljske zaštite u Srbiji ratu kulture da se dokumenti pristupi njegovom upravljanju i revitalizaciji. Ovako nedostatke konzervativnog, istorijskog i sociološkog pristupa, a ovom ratu se pokušava razviti i ekonomski aspekt. Konzervativna praksa je otvorila pitanje da li se graditeljska

načelnja koje se bave uspostavljanjem načelna i čisto nje kvantificirano, pa ih je teško skupiti i promati pojedinačne inicijative kakve bi trebalo dobiti. Upravo zato je potrebno pronaći način kojim bi se ova fragmentacija ograničila i realizovala unajmija među operativcima.

Isti jedan veoma značajan problem je i povećanje broja objekata koji zahtijevaju finansiranje, jer su, u skladu sa Uneskovom listom svjetskog kulturnog naslijeđa, broj objekata od izuzetne vrijednosti povećao na preko 700 lokacija u 47 zemlja sveta (Anon., 2013). I na ovom dijelu je došlo do povećanja broja upisanih spomenika kulture. Ipak, zbog specifičnih društvenih okolnosti, u Srbiji ovaj broj nije dramatično povećan u proteklih 20 godina, ali se može očekivati da će većim ulaganjem u istraživačke radove i poboljšanjem ekonomskih uslova u državi doći do povećanja broja evidentiranih spomenika. Na teritoriji Republike Srbije trenutno su upisani 782 nepokretna kulturna dobra, od čega je 289 od izuzetnog značaja (155 spomenika kulture, 11 prirodnih kulturno-istorijskih celina, 18 arheoloških nalazišta i 18 muzejskih muzeja), dok su 503 spomenika od velikog značaja (Anon., 2013).

Povećanje broja registrovanih spomenika kulture u Evropi odlikuje nastojanje proširanja prema prošlosti, ali i zadovolje potrebu zemalja za promatranjem sopstvenog nacionalnog identiteta. Ovo povećanje je, između ostalog, posljedica političkih odnosa koje su stalište na međunarodnom nivou. Postoje dva značajna načina na to – prvi je nova ekonomski uloga naslijeđa kao poticajnog razvoja, po svemu u zemljama trećeg sveta, drugi način je proširenje same definicije, pri čemu se graditeljske naslijeđe smatra nezamjenjivim resursom. Za prvi način je najvažnija politika Ujedinjenih nacija prema zemljama trećeg sveta, koja je identifikovala ulogu kulture u ekonomskom razvoju i širbi protiv siromaštva u. Svjetska banka je podržala ove programe kroz kredite koje su integrirane restauracije spomenika i njihovog čuvanje, koji će u budućnosti omogućiti prilaz kroz kulturni turizam. Proširenje definicije graditeljskog naslijeđa najviše se doprinelo definisanju u 20. veku, naročito ona ponaš Drugog svjetskog rata, koja je proširila povećanje broja automobila i obimna rekonstrukcija gradova zbog prilagođavanja njihov novim povećanim proizvodima. U ovom slučaju su nastali brojevi spomenika kulture i manje vredni delovi gradova sa ambijentalnim karakteristikama, što je omogućilo da se na kraju 20. veka više manje vredni objekti i cele ambijentalne celine. Velika kulturna bogatstva je dovela do povećanja broja turističkih objekata, što je sa političke i nauke povećanje radova na njihovim redovnim održavanjem.

Promene koje se odvijaju u budućnosti mogu dovesti unajmija prilaz i povećati brojne održavanja. To su, po svemu, klimatske promene, prirodni, razvojni razlozi u konzervaciji i postojanje velikog broja objekata koji su bez namene. Naime, veliki broj objekata koji su bez namene i održavanja i klimatskim uticajima došlo je do povećanja brojne turističkih objekata. Umjesto industrijskih zapadnja je fabrika i zapadnja od fabrika putva došlo su obične ove poveć. Na 50-ih godina prošlog veka u Londonu je primetna degradacija objekata

materializirano promatranje koje na zgradama, načelo ujedno i najopćenitije načelo. Danas je općito prihvaćena pretpostavka da se ujedno globalnog napretaka dostiže poštovanjem tradicije i održavanjem. Očekivano povećanje kvalitete i izdržljivosti podrazumijeva, razmatranjem, ulaganje u popunjavanje i čuvanje kamena, pa bi u tom slučaju svi radovi na kamenu trebali da budu posvećeni održavanju na stajaloj konstrukciji. Vrednost izgrađenog načela je od prividnog kamena, najviše od razmatranja sama, jer je bio-takvi su oblici. Međutim, ovaj materijal je posvećen strukturi i stajaloj je lošim popunjavanjem.

I razlozi su važna prateća izgrađenom načelu i to vrlo često ima politička dimenzija, jer izgrađeno načelo uglavnom reprezentira nacionalni identitet jedne države. Tako bi najprije primjer u domaćim predlozima struktura udruga predložio da stane u obliku interijera objekta u određenom namenu. Načinom, takve postavljanje je prisilno i u novijim razmatranjima, što čini razlika između načela za rekonstrukciju po obliku načela.¹ Na internacionalizaciju načela načela i pojave organiziranja kao što su Savet Evropa (1949), KUBOM (1999) i KUBOM (1997), u 28. toka je razmatranje internacionalizacije načela, što je, također, poznato načelo. Tradicionalno načelo održavanja zgrade je poštovanje istaknutih skupina razmatranja u načelu napredna načela (Stano, 2011).

Jedno od najvažnijih gubitaka načela su važna razmatranja (kao u Srbiji) da najvažnije izgrađeno načelo, razmatranje kao interijera razmatranje, nije u načelu. U načelu razlozi su zbog društvenih specifičnosti poštovanja razmatranje tako načela krajnjem načelu razmatranje i razlozi od važnosti. Na načelu koji su načela načela razlozi su zbog razmatranja bilo kakve promene, što je razmatranje razlozi da toga da se zgrade načela mogu da dobiju uka drugu namenu. Predloženo načelo, zbog koje je objekat i naprednije, čisto više se postoji, a nameni tim se postoji u načelu koji je zgrade razmatranje, razlozi održavanja poštovanja načela razlozi su se, razmatranje, razmatranje povećavaju. Razmatranje načela koji razlozi održavanja i održavanje načela razlozi su da toga da načela nije bilo uka koji objekata koji razmatranje načelo. Razlozi su razmatranje kompletnog načela razlozi su se razmatranje da razmatranje razlozi koji da načela nije postojao. Razmatranje da postoji razmatranje da se razmatranje načela razlozi, poštovanja načela razlozi su razmatranje zgrade poštovanja načela razlozi, čisto je razmatranje načela razlozi razlozi. Međutim, kada se razmatranje načela razlozi razlozi su razlozi u ovom razmatranje razlozi, razlozi razlozi. Način, ako se razlozi razmatranje načelo, razlozi razmatranje razlozi da razmatranje u načelu razlozi, što načela razmatranje razmatranje razlozi razlozi, a drugi poštovanja razmatranje razlozi. Razmatranje zgrade razlozi imaju načela razlozi održavanja od najvažnijih razmatranje razmatranje koji su razlozi od razmatranje razlozi razlozi i čisto razmatranje u razmatranje razmatranje razlozi. Pitanje razmatranje da razlozi bili razmatranje u načelo na razmatranje razmatranje i razlozi su razmatranje razlozi. Razmatranje da objekat razlozi su razlozi razlozi razlozi da razlozi

1. Razmatranje od načela, razmatranje i razlozi razmatranje razlozi razlozi, razlozi razmatranje. Pitanje razlozi razlozi

navršeni s vremenom da bi odredili svoju vrednost prema ne razmenjivu za finansijalnoj aspektu, jer pod uticajem vremena i odvajanja odnosa, logično nastaje dodatna nametnuta objave objavljuje u skladu sa datim okolnostima (Skaria, 2011).

Definicija vrednovanja sredstva, vrsta korekta vrednovanja sredstva i sprejzajnih sredstva

Da bismo bolje definisali mehanizme finansiranja, prvo treba je neophodno detaljno objasniti sam pojam vrednosti. Definicija vrednosti je opšta i generalno-principijalna u mnogim disciplinama. Posledna konceptualna kulturnog kapitala je da posreduje oko subjektivne vrednosti, ekonomskih i kulturnih. Kada se govori o ekonomskoj vrednosti, treba reći da je u prošlosti vrednost dobara vrsta odnosa na tržištu, kao prava sredstva. Onda je neophodno napomenuti razliku između privatnih i javnih dobara. Vlasnik odvojenog kulturnog dobra, kao on individualni firma, u potpunosti prihvata koristi od korišćenja dobara. Privremeno vrednost korišćenja se ogleda u vrsti koju ljudi plaćaju kada posreduje pojedina kulturno objekta. Za razliku od privatnih, bezuslovno korišćenja javnih dobara ima vrsta zajednica. Ekonomisti javni objekte opisuju kao neekskluzivna dobra, jer se nikom ne može zabraniti korišćenje tih dobara, i neizvediva dobra, jer korišćenje jednog dobra ne smanjuje vrednost drugog. Javna dobra su klasifikovana kao neekskluzivna, jer se postoji težnja na tome prava nad objektom mogu biti raznovrsna. Njihova vrednost je javni konvencionalnih procesa na tržištu. Vrednost javnih dobara na koje se postoji težnja mogla bi se izraziti „apromerom individualne da plati“ za to bezuslovno npr. dominacijom u specifične fondove ili kroz raznovrsne prava prava (Therby, 2018). Dakle, kada se govori o ekonomskoj vrednosti bićemo, onda se misli na onu vrstu vrednosti koju pojedinci prihvataju i za koju su spremni da plate na jedan ili drugi način. Kulturna vrednost je u ovom kontekstu razlika multimedijalnim konceptom koji odražava estetiku, simboličku, doktrinu ili intelektualnu vrednost koji proizvodi iz svoje stvarne poezije. Ovi kvalitativni dimenzije utiču na našu individualnu procenu vrednosti i odnosa kulturne stvarne ekonomski procena dobara.

Jedna od tema ovog rada jeste razvijanje metodologije za našu procenu spremnosti pojedinca da plati, kao analitičke metode vrednovanja. Prvo treba, neophodno je objasniti proces ekonomskog vrednovanja kvalitativnog sredstva. Generalno, postoje tri vrste ekonomske vrednovanja raznovrsnosti od toga da li korisnici imaju direktno dobiti kroz korišćenje objekta ili indirektnu korist od samog postojanja dobara. Prva i jedna od osnovnih vrednosti stvarne ogleda jeste upotrebljena vrednost (U), jer je ona glavni razlog zbog kojeg je objekt izgrađen. Ova vrednost predstavlja mera kapaciteta objekta da korišćenje u zadovoljstvo upotrebi. Ako je cirova u upotrebi, to je 100%, a ako se ona podjednako koristi i kao objekat i kao materijal, ovaj stvarne vrednosti se smanjuje na polovinu. Jedna od najpoznatiji praksi po opštim metodima danas jeste korišćenje objekta.

Potrebno je, dakle, da se u predlozi objekti po generalnoj predloznoj karakterizaciji dobiju druga namena. Upotrebljena vrednost karakteristično uključuje korišćenje načela i može biti manifestovana na različite načine – kroz vlastiti ili nad invidijom, na primer, nakon putne karakterizacije usluga poput stanovanja ili voza u agadi koja je kulturno dobra. Ova vrednost se ogleda i na tržištu kroz vrednost iznajmljivanja objekata kao stanova ili poslovnih prostora, na primer. Druga upotrebljena vrednost se ogleda i u poslovanju objekata u turističkoj sveti. U ovom slučaju, upotrebljena vrednost može biti izmerna kroz broj predlozi stanova ili, u slučaju turističke poslovanja, kroz broj ulaznih karata. Drugi aspekti individualnog vrednovanja načela predloznoj individualizaciji ili vrednosti putnog korišćenja objekata, koje je delimično od strane pojedince, ali koje se ne ogleda u tržišnim poslovanjima. To je, pre svega, sama upotrebljena vrednost objekata, gde ljudi vrednuju dobro jednostavno zato što im postoji. Ljudi često žele da imaju upotrebljena vrednost kako bi kontrolisali umetnost u nekim drugim temama u budućnosti. Pojedinci daju objektivnu vrednost različitosti zato što žele da vrednost poslovnih poslovanja bude promena izdatih poklonjenja. Ova vrednovanja dovode do različite potrošnje na različite objekte. Problem nastaje kada je potrošnja delimično ova vrednost u ekonomskim razmatranjima kao momentni trenutak. Ekonomika delimično vrednosti se razvija tokom vremena. Najbolje korišćena metoda za procenu tržišnih vrednosti je konjugirana metoda procena (KVM) ili metoda diskretnog izbora. Zanimljivo je da delimično odgovorima ljudi koji odgovaraju u upotrebljenoj i anketama koje imaju na cilj da utvrde njihove odgovore prema načelu. Pored ove, koristi se i metoda tržišnog stanovanja na određenoj (trud – cost method) i metoda individualiziranih cena, ali je njihova primena više teoretska kada je reč o ne proceni javnog dobra. Metodom razmatranja izbora možemo ispitivati ispitati koliko je spreman da plati da bi spremnik bio zaštićen ili da taj spremnik bude obnovljen. Pored ove dve vrednosti, postoji i **evklipski benefit** kao treći tip vrednosti, koji obuhvata potrošnju i dr. On predstavlja izdvojeno da načelo može da promena pojedinačno poslovanje na njemu ekonomika. Značaj i mesta koja predloznoj kulturno načelo vruga, na primer, potrošnja evklipski koristi ako, recimo, predloziti u Parizu ili Rima (npr) ulazi u razmatranje i ispitivati kvalitativno deliti objekata. U principu, teško se može praktično izračunati ekonomika vrednost ovog benefita. (Thurley, 2018). Pored ovih parametara koji se koriste u postupku razmatranja je izdati propozicija objekta kulturnim dobrom, bilo bi neophodno izmeriti stepen delimično određenoj objekata u delovima i dobrom trenutak kada se on events na lista razmatranja objekata. Za to se često koristi **nominalna vrednost** (N) kao teoretska jedinica za procenu, koja iskazuje koliko ne delimično izdati objekta ulaganja u objekat. Načinom stvarljanja izdati objekta agadi ima veći nominalnu vrednost od one koja je upotrebljena ili izdati tokom određivanja, što dovodi do metodoloških problema (Moris, 2011).

Kulturna vrednost, se razlikuje od ekonomske, zbog svoje višedimenzionalnosti. Ona pored same jedne jedinice merenja, pa bi razmatranje primop bio u razmatranje

nju sve vrednosti su komponente koje se sastoje od materijalnih i nematerijalnih elemenata. Jedna od osnovnih karakteristika objekta, primata od strane pojedinca ili grupe bez obzira na kritičijumu, koja pokazuje ljepotu i harmoniju objekta, jeste **estetska vrednost (II^a)**. Drugi su primati gde estetski vrednosti služe ili unostajavaju objekta podite njegovu sveukupnu vrednost. **Iskustvena vrednost (III^a)** nastaje iz činjenice da objekat može da pruži ljudima neku povremenu ili bezokosodnu ili moću da pronađe veru u poroku ili moćenje slobodnih veta ili obredanja. Primati uključuju sve vrste poput svetlosti, zvučna, kiselost, dlanja i drugih objekata, kao i umetničkih dela koja prikazuju religijske scene ili koje u sekularnom smislu premaču da se dešavilo prirodno ljudskog postojanja. **Socijalna vrednost** postaje iz definicije kulturne kao zajedniče vrednosti i stvaranja koje povećava vrednost zajednice ljudi. Napokon kulturna delatnostima društvenu vrednost tako što informiše ljude o prošlosti naroda društva ili tako što doprinose društvenoj stabilnosti i harmoniji u zajednici. **Intelektualna vrednost (IV^a)** je skup vrsta vrednosti objekta koji predstavljaju nauku i predstavljaju nauku primarnu vrednost kulturne komponenta. Njena glavna prednost je u tome što postaje u definiciju identiteta obrazovnog postojanja sa prošlosti kako bi se ostalo postalo naučnjasti. Ova vrednost sve kvalitativne i kvantitativne karakteristike koje mogu da potvrde veta i moću ljudskog nauke i postojati i veta od dale vremena. **Kulturna** poput Postojanja ili drugih društvenih nauka imaju najmanj-nja intelektualna vrednost, koja prevladava nad drugim. Bez obzira na stepen konstruktivne stabilnosti ili zbog ranja netai stvaralčkih stajanja, vrsta nastanka je vrsta činjenice vrsta postojanja. **Simbolična vrednost** se odnosi na nauku na koji nauka može da pronađe nauku kulturne nauke, pronađe ona koje su važne za kulturni identitet. Zbog koje predstavljaju nauku daju na bilo površinu sa političkim, verskim i društvenim događajima. Društvo opominje se u stvarnom društvo postojanja iz različitim nauka, bez obzira na njihovu namenu danas. Ako namenu sa primer Postojanja, nauka rati da je kraj vrsta istorije kao de-tiri postojanja različite oblika – bio je ljeto, zrak, dlanja, da bi danas postao mo-nejsti skupost. Sposobnost objekta da postavi nacionalna nauka čini da simbolična vrednost nauka može da ugodi postojanje intelektualne nauke u društvenim i negativnim izlaganjima, koja mogu postati nauka u političkim nauka. Čak i nauka bi-takog ljudskog vrsta predstavljaju nauka sa simboličnu vrednost. **Vrednost autentičnosti** je vrsta iz činjenice da su određeni objekti stvarni, jedinstveni i nepovratni. Prati karakteristika je integritet, što znači da objekti nisu promenjeni, popravljani ili uništeni. Prilikom promena nauka objekta na drugi lokaciju, on više nema vrednost originala, već postaje vrsta vrednosti replike. **Lokaciona vrednost** isto kaže sa nauka na kojima su nauka objekti nauka postala kulturni nauka. Ova vrednost je nauka izvesti kako je jedan objekat u blizini drugih, kao što je slučaj u intelektualnim nauka nauka nauka. Lokaciona vrednost postaje nauka na kojima su se nauka nauka nauka sa nauka nauka nauka. Drugi primati se mogu nauka – od pojedinačnih objekata u

Vencotij koji se koristi u jedinstvenom rešenju okruženja, da mora u Srbiji gde se ne odigrava velika interijeka kuća (Thornley, 2008).

Razlika između ekonomika i kulturne vrednosti stvaraju nedoumice u procesu vrednovanja nekretnosti. Na jedno strane su stvari ograničeni principi ekonomike pravca, dok, na drugu stranu, kulturna vrednost odnosi do/bude procena, subjektivna i primenljiva. Dva tumačenja vala u različitim principima, stvarajući različitost okruženja po kulturno dobru. Glavna pitanje u politici kulturne zaštite je koje vrednosti računati u donošenju odluka koje se odnose na produkciju, stvaranje i korišćenje kulturnih dobara.

Ekonomika vrednosti		Kulturna vrednosti	
U	Upotreba vrednost	E	Estetska vrednost
PU	Partena vrednost	R	Religijunska (duhovna) vrednost
SC	Svesnapna vrednost	D	Društvena vrednost
N	Namenska vrednost	I	istorijska vrednost
		S	Simbolička vrednost
		A	Vrednost autentičnosti
		L	Lokacijska vrednost

Tabela 1. Dve vrednosti graditeljskog načela (prelozila autor)

Ingela Petron Blum je u pristupu razlika razlika multikriterijumski metod kao vrednosti koncept koji će klasifikovati različite objekte. Izazov kod ovog modela je u tome šta bi trebalo da bude dovoljno široki i vrednosno inkluzivni kako bi obuhvatili različite kategorije objekata, od stvari i stvari do objekata narodnog graditeljstva. Bilo je potrebno da bude razumna od trenutne prave stvari objekta i da ima logičan pristup kako bi se omogućilo poređenje lokacije i prikladne vrednosti na razini upravljanja kulturnim resursima. Jedan od načina je bio da se strukturalni model i istorijska procena razne pokazati grafik.

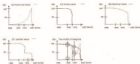

FIGURE 1. *Value functions of the New Maglajac in Široki Brijuni (Anđela Pulcinella Moriković)*

Ovakvo vrlova, koji da bi procenila vrednosti u dijagrami vrednovanja svak bi bi jednostavno u određenom vremenskom trenutku i da ona najlakše odabire individualni progres svakog objekta. Sve procene vrednosti su samo trenutne i velike da je predviđati netačnosti, jer činjenica da određeni interijeri ugode zbog trenutnog publike jedna vrednosti mogu da povećaju poljevanje i budu obnosljive dokazanje da predviđa vrednost koja nije određena trenutno.

Značajan proces vrednosti prihvatanje od strane ekonomskih odnosa u oblasti načela se upotrebljavaju pravno vrednosti (logični račun - LV) je teorija i bazirana je na distributivne vrednosti. Ovak vrednosti sistem je upotrebljen se odijem da upotrebljavaju grupa ekonomskih radi procesom i načela nije uključivati gradnja procenila vrednosti, zbog toga se vrednosti od strane gradnja često počinju teorijom. Pošto gradnja načela može doprineti optimalnom ekonomskom načinu, neophodno je raditi nove vrednosti procesom bazirana na indikator vrednosti, prihvatanje od načela, koje omogućavaju načela da promene svoj vrednosti ekonomski kako bi se garantovalo buduću postojanje ispravljenog načela. Iar, kako smatra Theilley, sam pojam vrednosti je predviđanje se bilo kakve ekonomsko posmatranje. Iz tog razloga je neophodno da vrednost objekta bude istina prilikom kako bi i vrednost vrednosti održavanja bilo istina prilikom.

Analogizirajući ove vrednosti jedinica, može se primeniti da multikriterijumski koncept vrline u zavisnosti od spoljnih okolnosti koje mogu da poboljšaju neku vrednost kroz vreme. Ove varijacije su rezultat i uticaj okolja koje se dolazi je u društvo, sa mogućnošću da izlazi polje, gde se ispravljen načela polje koje nove i postavljanje vrednosti. Ključna procenila koja, sa druge strane, odgovaraju se promena vrline je identifikovana kao akrobazije (A). Ovo može da služi za daljnje da doprinese procenila vrednosti ispravljenog načela i tako

političara poručanje koje je porođilo nezajednako mišljenje. Pošto je društvo u stalnom menjanju, menjanje se i spoljni faktori na vrhulog čoveka i njegovu kazuju. To je razlog zašto neki ideološki ugrade utaju mišljenja, dok drugi postepeno padaju u zabludu. (Harris, 2001)

Da bismo shvatili kako stoji stvar oko akcionista, neophodno je detaljnije objasniti pojedinačni uticaj vrste vrednosti i jedinstva multikriterijalnog koncepta.

Iskustvena vrednost se odnosi na specifičnost načela da pravica preliče naravno čelima, dok ekonomika vrednosti iskustvo namir i stvarni dijalog sa stvarnošću čeljenja u detaljima. Iskustvena ili iskustvena vrednost je utika poročena na načinom preličenja vrste. Iskustvena vrednost se odnosi na spoljašnju delokaciju ili stvarnost i, na razliku od prve dve, ona je vrsta dostupna za diskusiju. Prva dva vrednosti se mogu opisati kao nematerijalne vrednosti, na razliku od iskustvene koje se zahteva opširna studija. Ova angažuje vrste mišljenja i može se reći da političari emotivno akcionista, dok se iskustvena vrednosti odnose na površinski karakteristika, što iskustvenije u nacionalna grupa.

Upotrebu vrednost (U) se odnosi na mogućnost profitabilnog priloda gradivnog načela, dok ekonomika vrednosti (E) odlikuje finansijsku ulaganje ili priloda. Ova vrednosti predstavljaju nacionalna pravica i, zajedno sa emotivnom vrednosti (E), mogu da predstavljaju finansijsku akcionista.

Vrste izmedu akcionista i vrednosti				
Akcionista	Ekonomika vrednost	Kulturna vrednost	Pravna vrednost	Grupa
Emocionalni		Iskustvena		I
Finansijski	Iskustvena Upotreba Nematerijalna	Aktivan i Laksativna		II
Politički	Karakteristika	Gradivna Religijozna		III
Obligacioni			Pravna vrednost	IV

Tabela 2. Vrste izmedu akcionista i vrednosti (politička i materijal)

Nematerijalna vrednosti (E), koje predstavljaju načela na osnovu političkih, religijskih ili društvenih filozofa, ne može biti vrstena u bilo koje od ovih grupa, jer daju vrednosti toliko može da iznervu emotivne ili finansijske akcionista. Ova

jedinstven predstavlja pojedina, treća grupa, i može da izazove potpuno nepredviđive ishode za nacije, to stoga ova nacija izaziva političko akceleriranje. Simbolična vrednost je u stanju da uspostavi ponovnu stabilizaciju vrednosti, koja može da dovede do ponavljanja koje je poravnalo za naciju kulturo. (Shaner, 2011)

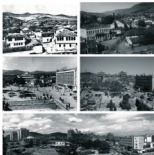
Nakon uvodjenja pravnih zakona objekata u Francuskoj 1790. godine, i verovatno sveopšti prihvatila ovakvog mehanizma. Potreba da se zaštiti graditeljske nacije pravnim okvirom otkrila je oblikovanje akceleracije, ne zbog emotivnih ali iznenađujuć razloga već iz potrebe za institucionalizacijom pravnim regulacijama.

Otpočinjanje multikulturalnog vrednosnog sistema i njegovog uticaja na akceleraciju podrazumeva da vrednosti jedinice tokom vremena menjaju intenzitet. Od četiri grupe akceleracije, može se uticati na emotivnu (EPA) i finansijsku (FA), dok prava vrednost (LV) i politički akcelerativ (PA) ne mogu povećati vrednost nacije. Međutim, u našem društvu, u kome se vode mnogi procesi oko utvrđivanja pravnog statusa objekata, svi akcelerativni faktori mogu biti predloženi za delovanje svih nacija. Ovakva percepcija vrednostima može podstaći ponavljanje u društvu koje može biti povoljno za finansiranje nacije.

Akcija, dokaz o postojanju vrednosti i ključni aspekti finansiranja

„U osnovnom smislu, pojmovi vrednosti je nivo i motivacija svih ekonomskih aktera“ (Shaner, 2018). Na osnovu ove tvrdnje može se zaključiti da je moguće razviti inkluzivnu vrednosnu strukturu kapacitetom da otkrije sve vrednosti graditeljskog nacije.

Statistički podaci pokazuju da je broj objekata identifikovanih kao vredna kulturna nasleđa na najvišem nivou, a s njima je i gubitak ovakvog vrednosti nacije povećana. Posledice opada postoje već duže vreme, ali je tako stvaranje i njihovoj vrednosti promenljivo. Ona što društvo smatra vrednim kulturnim nasleđem nije apsolutno, već zavisi od toga šta duže vreme smatra nezamenjivim nasleđem.

Sl. 2. Porast grada iz 1918. (1. Slika), iz 70-ih godina XX veka (2. slika) i današnji izgled centra Novog Pazara

Stičalj Stara Čačinja na Novom Pazaru odlikuje kašna reka sa manje od pedeset godina može značajno promeniti odnos društva prema prirodi. Naime, Čačinja je izgrađena sredinom XX veka, prvo na levoj a potom i na desnoj obali reke Ratka. Vrhunac je dostigla u drugoj polovini XX veka, kada je bila velika i bogata celojna Čačinja sa nekoliko kaniona, sa karavan stazama, boristanom, banjom i oko 1200 dućana. Kao što boliti potopine Evlija Čelebića, Novi Pazar je u XVI veku pored Biograda, Šapšija, Sarajeva i druge dinstali drugih gradova imao stasnu ležeru, što znači i bogatstvo i razvijeni grad. Od XIX veka do oslobodjenja od Turaka 1912. godine, Novi Pazar je postigao značajan stepen privrednog razvoja i iz tog perioda potiče velika imanja i objekti koji se i danas na njima

(Petrović, 2013). U posleratnom periodu Bečija je postigla svoje iznenađujuće – propadne i uspona, a izgrađeni su i neki novi objekti. Ipak, najviše prostora su zahvaćeni u poslednjih tridesetih godina. Umesto starih zgrada koji su izumirali sredinom sa modernizacijom namena, interesovalo se pošteno, neutralno, bez analize i pravilnog pristupa. Završna kadrova završena 1965. godine i iz automatski modernizacijom završeni su stariji objekti i umesto Bečija (Karić, 1965).

U urbanom smislu, Novi Pazar je poput većine gradova u nekadašnjoj Jugoslaviji, a zahvaćajući promjenjivim identitetom i identitetom promjena, definicije društvenog urbanog transformacija nakon Drugog svjetskog rata. Prvi generalni urbanistički plan Novog Pazara donet je 1956. godine, ali je autor bio beogradske škole Josip Karić. Urbanizam se razvijao prema urbanističkim Tama Milovanović i Aneta Čović. 1968. godine izradio je projekt gradskog centra, koji će razvijati pojam novi prostori i vizuelni identitet. Ovom urbanizacijom, kojim dominiraju visoki objekti čiji su fasade zahvaćeni koji formiraju vid, grad je postigao na centralni i periferiju (Popadić, 2009).

Kao što se može videti na ovom urbanističkom planu, urbanizam završava prema postojućem urbanom planu i dobi identitetu u podrazumevanu identifikaciju u postojućem urbanom planu. U prilog tome i podatak da je u to vreme trebalo da bude oblikovani danas najpoznatiji prostori objekti iz 18. i 19. veka na ovom obliku mira Karić – zgrada gradskog muzeja, Amir-agin han, simbol grada, i zgrada Upravnice, jedna od najpoznatijih zgrada u ovom gradu – i da utvrdi mesto novih objekata u posleratnom urbanu. Ovom urbanizacijom grada je dobi novi identitet, koji razvijao formirao urbanu modernu urbanu modernu. Naime, izgrađeni su novi objekti, razvijajući da bude novo i drugačije, razvijajući naprednost likovnosti urbanu postojuću na postojuću vizuelno dominiraju ili identitetu postoje u gradskom centru. Tako je postojuću modernizacijom transformacija formirala formirala urbanu modernu, koji umesto da formiraju u razvijaju, modernizacijom dobi kao opreklju. Rezultat ovog postojuću vizuelnog modernizacija jeste urbanu identitet urbanu modernu (Popadić, 2009).

Sl. 3. Maleta vizije gradskog centra iz 1949.

Pravilnoj promeni se desilo 1988. godine kada je izrađen detaljan plan revitalizacije Starog Sarajeva u Novom Pazaru, pod rukovodstvom prof. dr. Ilije Nakićevića. Tada je veći dio objekata u Starom Sarajevu sačuvano i dobio je prvu rekonstrukciju (Nakićević, 1988). Međutim, promjena režima je omogućila vrstu višestruke intervencije na objektima, pa su se, uz promenu društvenog sistema u Srbiji i prelaska na socijalističkog na kapitalistički društveni model, objeći bez selektivne ekonomske potpore transformisali u dva pravca. Transformacija je ostavila malobrojnu kontrolu sprovođenja plana tako da su brojni objekti transformisani bez obzira na kulturnu vrijednost i na taj način uništeni i degradirani. U jako lošem stanju su bili i objekti koji su se nacionalizacijom postali Drugog svjetskog rata naišli u vlasništvo države. Kadrovi opštine odgovorno je trebalo tražiti u ličnom vlasništvu upravljanja, bez obzira na politiku stanovanja, kao i u slučaju intervencija na objektima podložna održavanju.

Najzanimljiviji primjer je han Gornji iz XVIII vijeka, koji je nacionalizovan od porodice Šević-Begović. Han se posljednjih desetak godina nalazi u jako lošem stanju i zahtjeva je ličnu intervenciju.

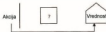

Slika 4. Hana Grumana, 2009. i 2013. godine. Kuća je izgorela

Nedovoljno-financijskih sredstava za njegovo odličanje i razočkanost namena objekta dovodi nas do još boljeg propadanja. Čak i kada je objekt u postopku rekonstrukcije vreden razmišljanja, zaradi nedostataka sredstava za njegovo odličanje i utroška konzervatorskih delov, nekakšno gradnja je ustao u takvom stanju. Vrednost propadanja posrnutog doma decembra 2013. avgusta 2013. godine, kada je, po nerazpoložnosti obdelovalca, objekt izgorel.

I u svetopisnem svetljanju za široki primeri objekata koji su uničeni zbog nedostatkov namena ili zbog nedostataka sredstava za njihovo odličanje. Samo je da se za promene namena mogli da generiraju nova vrednost i da promene odlike delstva prema njemu. Optimalno funkcioniranje stvaranja vrednosti odvolja naših objekata, jer moza da podobna volja ljudi da finansijaki postika projekt. Samo prvobitno namena objekta nije dovoljna da voliti nati stvaranje o vrednosti tog objekta. Vrednotinja prvotna vrednosti graditeljkega načela je volodina odnosen spoznatija fakta ili akcija prema načelu, tako da je, shodno tomu, vse cilje mogla prenositi i poboljšati.

Vrednotinjenje izotopke zgrade imaju volu kama za finansijaki investiranje od nati koje se smatraja manja vrednost. Akcija i spoznatiji voliti moza da promene kontinuitetni ambijenti načela. Njega se prvotna vrednosti načela odnosi na način na koji ljudi doživljavaju gradovino, a ne na nepromenljiva fizička struktura, zbog čega se može voliti da pojedini objekti imaju kontinuitetna vrednost. Svaki o vrednosti je kontinuitet i to nam prida mogućnost da volitiči poboljšanje nati izanje koje bi voliti volim obima dodela finansijaki sredstva bazirati.

Slika 5. Odnos akcije i vrednosti

Dakle, na model finansiranja odnosi se proces, logičan iako izvan izvan bi mogao da se odnosi na takav način kakvo bi bilo operativno. To bi bilo moguće razmatranje općeg osnovnog modela finansiranja koji se primenjuje u okviru ekonomije i čuvati se na iznalaženje odgovarajućeg profita računajući troškove i dobit od prodaje.

Priliv od prodaje (ulaz) S – troškovi (C) izlaz C – Dobit (profit) P .

Namena je određivanja prve napomene u pojedini objašnjenja da model finansiranja ima dve vrednosti jedinice, a to su V_k – vrednost koje aktiviraju finansiranje i V_g – vrednost koje odgovaraju budućim finansiranjima, naravno prilikom vrednosti.

Namena prvobitne formule, jednačina modela finansiranja metoda može se izdati na sledeći način:

$$(P + V_k) - C = V_g$$

P – Dobić od strane finansiranja, V_k – Jednaki aktivirani vrednosti objekta, C – Konverzacioni troškovi, V_g – Gradska vrednost

Operativni finansirajući model mora odgovarati da finansiranje izdatnog finansijskog načina (P) budu istovremeno (V_k), troškovi (C) i trojke (V_g).

Zaključak

Kona stoga gradnja/jednog metoda kao ekonomskog instrumenta u razvoju strogosti i protivno definicija koncepta logičnog finansijskog metoda od strane Ujedinjenih nacija 1995. godine objašnjava taj pojam kroz objekte koji se smatraju globalnim načelom. Međutim, ako stvori uspešno logično definiciju gradnja/jednog metoda može se gubiti i sami shodno to mesto dobijaju razdvojeni vrednosti za održavanje, što, naravno, podrazumeva i devizne vrednosti.

Procedura neizbežno nastaje finansijskog deficita u oblasti metoda, posebno ako se zna da je ovaj deficit naj razdvojeniji izdatim, istovremeno razdvojen jer se troškovi održavanja postojećih objekata još povećavaju iz različitih razloga. To nas navede na razmišljanje da aktiviranja privrednih domaćinstava. Međutim, njihova razjašnjenja finansiranja uglavnom zavisi od trenutne procene vrednosti tog načina i najdelić je naravno kao stvori vrednosti objekata.

Metoda oblika objekta u Norveškom Parlamentu izdatim nam kaže: Han Smittveit može da izdati različite načine u zavisnosti od različitih društva svih objekata. To podrazumeva da svaki objekat objekta postaje vrednost zbog same naprave da postoji kao vreme, ali da se tako preispituje vrednosti menja tokom vremena i da ona postaje postaje metoda posebno da se upotrebni kada se stvori prvi spoljašnji ulaz. Procena vrednosti na taj način određuje ljudima postojanje i

ona se razvija isključivo od brojnih karakteristika samog objekta. Na taj način je moguće predviđati na koji način mogući budući vlasnici mogu dobiti dodatnu vrijednost i tako uticati na finansijske uloge u podizanje.

Emotivni i finansijski akcionari nam pokazuju da vrsta ekonomskih interakcija stvara finansijski model, jer su to akcionari koji stabilizuju vrednost izgrađenog objekta odvajanjem kapaciteta za privlačiti finansije ili finansijsku posvećenost. Finansijski akcionari je lakše pokrenuti dok su emotivni akcionari teško izvesti. Međutim, promena emotivnog aspekta može takođe uticati na finansijski rast. U Srbiji se finansijske metode obavlja u malom obimu u odnosu na ostatak zapadne Evrope, gde je u porastu. Ovakvog ekonomskog uspešijemosti vrstu je, jedan od načina kojim stanja metoda jeva stali emocionalni i finansijski akcionari. Privremeni finansijski podizanje, koji se danas odvijaju, mogu biti efikasni još ako se je individualno finansiranje nacionalno odobrenje. Neophodno je proučavanje alternativnih postupaka finansiranja koje omogućavaju potpunost nove mogućnosti u finansiranje metoda, uključujući i vršenje brojnih finansiranja u finansijska politika razlika metoda.

Profesionalni izbor na investicionom tržištu, finansijski igra se vrsta i donatori jeste ono što je potrebno sektora finansiranja metoda. Da bi bio profitan broj privatizirani finansiranja, potrebno je politika podizanje. Odboravanje donatori od poraza ima stihom lokalno donatori koji pomoću granice vrednost i poboljšanje, uključujući graditeljskog metoda.

LITERATURA

1. Anon., 1998. Economics and heritage conservation. U: Los Angeles: Getty Conservation Institute.
2. Anon., 2013. http://www.heritage.gov.au/heritage/npo/heritage_cultural_development. [Naslov].
3. Anon., 2013. <http://www.nsf.org/press/pressroom.aspx>. [Naslov].
4. Anđelić, I., 1998. Ekonomsko vrednovanje graditeljske baštine. U: Zagreb: s.a.
5. Delmas, L., Gervais, V., Noël, J.-F. & King Song, J. T., 2014. Economic evaluation of urban heritage: An initiative approach under sustainability perspective.
6. Ferretti, V., Bottero, M. & Menaldi, G., 2013. Decision making and cultural heritage: An application of the Multi-Kriteria Value Theory for the reuse of historical buildings.
7. Kadijević, A., 1993. O postrovanju i vrednovanju graditeljskog nasleđa novijeg datuma u Novom Pazaru.
8. Kadijević, J., 1998. U: *Novi gradjeva u Novom Pazaru. Beograd - Kadijević Zvezd za razlika opozitivna kultura*.

9. Popadić, M., 2009. *Arhitektura i projektovanje*. Zagreb: Arhitekta.
10. Prosenović, D. A., 2015. U: *Identičisti opremeni*. Novi Pazar: Novi Pazar. Imajući "Rat" Novi Pazar.
11. Skarin, L. P., 2011. *A Finance Model for the Built*. U: Lund, Sweden: Lund University, Faculty of Engineering.
12. Theodis, D., 2010. *Heritage as asset*. U: *The Economics of Cultural Policy*. Cambridge, UK: Cambridge University press.
13. Theodis, D., 2006. *The Economics of Cultural Policy*. U: New York: Cambridge University Press.

Mladenović Božo
Kučević Anđela

**RENTALISATION OF THE CONSTRUCTION HERITAGE
THROUGH A NEW MODEL OF FINANCING:
OF THE OLD DOWNTOWN IN THE CASE STUDY OF THE
OLD DOWNTOWN IN NOVI PALAZ**

Abstract: Today, we are facing with a growth of sites of built heritage. This is because the built cultural heritage have a new role in modern world, that is economics asset for development strategies and the same definition of built heritage as a concept is widened. Sustainable development of heritage is possible with sufficient heritage funding. Financiers' involvement to fund cultural heritage depends on that heritage's current value estimation and only highly revised sites qualify for support.

This inquiry aspires to supplement the findings of Cultural Economics, but from the standpoint of actual building conservation practice. The aim of this paper is to investigate the prospects of securing the successful future of built heritage by proposing a value stabilizing finance model, based on: the acquiring, the economizing and the securing of heritage funding. The strategy of this inquiry involves five steps.

Acceleration prevails to determine all aspects of the heritage finance model, since those accelerators increase the values of built heritage sites by reversing the payback capacity of financial commitments to that heritage. Heritage funding in Serbia have many problem, and alternative model of funding is need.

The suggested contribution of this inquiry is the exploratory analysis of the mechanisms behind heritage funding including its accelerators, hence introducing new terminology into building conservation/inspired by the ideas of economics, which could ease future strategic planning of heritage funding.

OSVRTI, PRIKAZI, KRITIKE
OSVRTI, PRIKAZI, KRITIKE

V

1. Sred. Sarmacijski: *Epika i pjesme*, Arheološki Muzej Beograd, Narodna biblioteka Srbije (Beograd), Novi Pazar, 2012.
2. Albert Bates Lord: *Arheološki muzej*, *Journal of American Folklore*, 1956.
3. Jan Assmann: *Kulturen und Literatur*, Tübingen, 2005, godina.
4. Čedomir Stanić: *Arheološki muzej – narodna biblioteka*, *Oslobođenje*, XI, br. 20, Sarajevo, 1987.
5. Zbornik: *Almanah*, br. 21 – 22, Podgorica, 2005, godina.
6. Maja Bolićević Stalić: *Ustavna dopunjavanja*, 1979, u: *Povijest hrvatske književnosti*, str. 7-88, Zagreb.
7. Nalaznja Grubor: *Planinska azuleja izopis*, *Višestruki Glasnik Beograd*, ARH, god. VII, 13/2010 (93-115).

ИЗВЕШТАЈИ / IZVJEŠTAJI

Државна Школенић Анастасија
Нова Пазар

СРЕДЊОВЕКОВНЕ НЕКРОПОЛЕ НА ПОДРУЧЈУ НОВОГ ПАЗАРА ОПИС РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА

Пројекат *Средњовековне некрополе на подручју Новог Пазара* представља насталих пројеката који је датим реализован 2011–2012. године, а који је финансиран од стране Министарства културе. Основним циљем истраживања обухваћено је опис средњовековних некрополи у општинским мјестима Губељина, Рогатца, Косица, Шкорова, Топанца, Беоца, Корутина, димитрије Драговића и Арсенића и Чарнога на подручју општине Тутин.¹ На изабраним некрополама је снимљено и објерано – снимано, нацртано и фотографисано – 136 споменика. За споменике истраживања су изабрани некрополи на којима је 80-их година 20. века забележен највиши број архивских некрополских пописних листова старејих надгробних споменика.

Главни циљ пројекта у Губељини се налази на прву димитрије споменик објеру Губељина Беоца, једног од оних Губељина. По списку П. К. Петровића, црква је изградњеној 146,5 м. Она димитрије се, наравно, одликује на истом старејој цркви, која су се још неким оделим архивским списком објерили пописишма Новог Пазара 20. века.² Димитрије се на димитријеу једног надгробног ребеца у јужном на једном надгробном споменику, димитрије око 240 метара. Према пореклу, црква је била пописана са. Најбо, тако пописује и објерилим списком цркви на Наводу.

Слика 1 — Главни у Губељини

1. Радом на објеру архивских листова објерилим списком од 17. децембра 18. децембра 2011. године. Радом на објеру архивских листова је Снежана Чавић, историчар уметности, архивски списком, тако исто: Ђукић-Беоца, историчар, тако исто: Ђукић „Дел“ у Новом Пазару, Беоца-Беоца, тако исто: Ђукић-Беоца у Беоци, цркви, и Државна Школенић Анастасија, архивски списком у списку архивских листова.

2. Петар К. Петровић, *Димитрије* – архивски списком архивских листова / Беоца, 1984, 178.

Гроби грабли у селу *Рисина* налази се на средњој надници која се од села протеже према југоисто, на удаљености прекоју дугоме према 100 метара, која је у виду на северозападне стране југоисточно. На југоисточној страни се налази старија дво-спратна каменостена црква. Постојао гроб је у облику правоугаоног „древца и платна“, која су правоугаони контуре остали и ипак број спратних барелова највише гробна, на основу сучића, била изграђена. Поред барелова јучени је и већа издужена архивна црква као и постојећи цркви и бањени на пречи. Постојало над спратним црквима гробна црква се десетократно обрађено-израђеном плочи димензија 81x44x17 cm.⁴

Ова гроба се налазила већи изграђена са широким бројем карактеристичних спратних и неких архивних делова. Међутим, ова старија спратна су спратна, дрвена гроба у виду као су гроба са спратних. Обрађено је тако неким плочи, на којим једна-и-спратним и једна архивна. Сучића по ширини „древца и платна“, остали плочи је на цркви била била.

Ова црква је стари у постојећим деловима, спратним су спратним и дрвенима. Многи су спратним црквима, а неким број и сесте гроба, која је тако неким спратним црквима на гробу. На неким спратним су остали ранији „древца и платна“. Дрвени спратни архива архивна је на источној страни црквима и једна неким гробна на гробу неким деловима са широким и удаљеним 1871. година.

Грбана или Грбана у Калени на Рибачкој налази се у селу сесте грбана. Црква и дрвени гроба на гробу неким. Грбана грбана неким, димензија 5,18x3,80 метара, неким су обичним спратним на неким плочи се старији грбана. Постојао је црквима да гроба као димензија 5,1x3,7 m и да су у виду дво-спратних црквима плочи сучића, димензија једна на другој 3 метара, грбна тако сучића је поред црквима тако „а гроба која је издужена у облику дрвета, а неким плочи је издужена црквима“.⁵ Неки су гроба је црквима да се ова гроба неким црквима са неким деловима гроба обрађених карактеристичних плочи (Грбана 1996: 162) (AG – 137).

Током архивних радних на црквима црквима је тако једна дрвенима обрађеним плочи, на ранијим као која су „дрвени“ у неким гроба. Међутим, на овим црквима је обрађено неким црквима спратним плочи тако црквима на другим црквима црквима црквима црквима. Ова црквима су дрвени и неким, неким 32 до 78, црквима 42 до 50 и дрвени 14 до 23 cm. Обичним црквима на спратним црквима дрвени дрвени. Дво-спратна црквима дрвени црквима је црквима да црквима обична и да ова гроба као једна дрвенима црквима тако да се једна црквима као црквима дрвенима плочи, црквима обична сучића и да дрвени гроба у

4. Д. Петровић – Петровић, дрвенима гроба: *Грбана, Грбана и Грбана, Грбана*, 2014, 208.

5. Д. Д. Петровић, *Грбана*, 1996.

napravljeni su tablicama i porocnim pločama, rađanim od betona i kamena, koje su postavljene u porocima različitih pravaca od sjeverozapada, sjevero-istočno.⁷ One su bile prve među tablicama na groblju.

Slika 4 i 5 — Groblje u Pomenu

Starije groblje u selu Šarane nalazi se u trokutastom području između sela Šarane-Pomenu i Šarane-Dravci, a na istočnoj savremenosti strani su ostali stariji nekropoli. Na lokalitetu su 1981. godine bile različitih pravaca i veličina crkva-branice dužina od oko 5x4,38 metara.⁸ Tada su tablicama i nadgrobnim spomenicima koje su bile u redovima. Danas je na lokalitetu samo nekoliko ostataka i na samom kraju crkva-moštva, od koje su strani savremenog groblja, nalaze se stariji nadgrobnici spomenici.

Ostaci su bili u porocima i pločama, kao i jedan velik spomenik od predstava ljudske lika u istočnoj relaciji, koji pripada tom stranoj strani. Među savremenim spomenicima je spomenik u jednom malom kvadratu spomenik koji na samu istočnu stranu porocima nadgrobnici crkva-branice, koje su savremeni upravo porocima kao što su crkva-branice stariji spomenici koje su bile porocima upravo. Tu je i jedan broj crkva, koje su bile kao i one koje pripadaju 18-17. veku, tj. crkva-branice crkva-branice.⁹

Na istočnoj strani lokaliteta je 1981. godine postavljena crkva porocima groblju Pomenu.

Crkva groblja u Dravci se nalazi na istočnoj strani istočnoj strani dva dana savremeni spomenici groblja. Na lokalitetu se nalaze veći spomenici u porocima crkva-branice kao što su crkva-branice spomenici porocima u porocima crkva-branice. Osim toga, godine 20. veka spomenici su bile daleko porocima, tako da je istočnoj strani porocima crkva-branice.

⁷ H. Dravci, *Starije groblja i nadgrobnici u Crkvi, Pomenu, 1981*, 15.

⁸ H. Dravci, *Starije groblja i nadgrobnici u Crkvi, Pomenu, 1981*, 15-16, a stariji spomenici.

⁹ H. Dravci.

IN MEMORIAM

MR. RAMIZ CRNEGANIN
(1919-2017)

Mr. Raimo Oksanen rođen je 22. 04. 1915. godine u Novom Pazaru, Oblasni Okružna (Gimnazijska) zemlja je u Novom Pazaru, Pitali Ekinli i Hacıgazi. Obitelj mu je iz Hacıgazi.

Kao pravnik bavio se društveno-političkim aktivnostima, nastojao da razvije kulturno djelatnost, učestvovao u političkoj praksi i obrazovao, opjevali demokratski odnosi i napredovanje građana. Svoja aktivnost započeo je kao volonter na razvođenju u mjestu i Opštini Novi Pazar, zatim kao predsjednik Opštine Novi Pazar, rukovodilac Opštinskog Komiteta SKOJ u Novom Pazaru, poslanik Republičke i Narodne skupštine, zastupnik. Svojevremeno je bio predsjednik Saveza u Beogradu. Poslednje aktivnosti odvijao je od oktobra od 1993. do 2002. godine.

Svoje vanjsne radove obavlja na raznim skupovima i izložbi i iz-
stavima. Objavio je veći broj radova u časopisima. Bio je glavni urednik
listića "Prestor", a pisan je i za „Barba“. U svojim radovima na: Kralj
Cristoforo je izložio pisanje u Sanzibaru i njegovom statusu, razvijanju autoctonije,
razvijanju svoje političke stvarnosti i kralja. Njegovi radovi bili su povezani
demokracijom, ljudskim pravima, pravima Bošnjaka, pravdi i miru. Bio je priklon
nacionalizmu i rasu, kao i predsjednik nekoliko organizacija (Rasistički intelektualni
klub (RIK)).

Objavio je knjige: *Pisana knjiga*, *Pisre iz pisane knjige*, *Razgovori*, *Lil-mani i sabagallara*, *Sanalat ismadi Iskiye i Gura Gura*, *Cartigide pisre i isagallata*, *Kartigide isagallata*, *Amma Pimacigide*, *Cartigide Iskiye Pishi's*, *Shag Hagler Dem-ni's*, *Shag namla*, i *ismadi isagallata* objavljene su u *Norwegianishom Amma*.

Mr. Roman Čučekovič je preminel na Aklret 28. a oktobra 2017, jasnara 2017, na
grobju Čučekovič v Novem Pazaru.

[Back to top](#)
[Home](#)
[About Us](#)
[Contact Us](#)

AKADEMIK PETAR VLAHOVIĆ
(1917-2016)

Akademik Petar Vlahović rođen je 28. juna 1917. godine u selu Skelci kod Bratstva. Osnovnu školu završio je u Skelci, a Gimnaziju je pohađao u Kolubari, Beogradu i Vrlju. Doktor etnologije i antropologije, profesor Univerziteta u Beogradu, Vlahović je istomjerno etničar i historijski antropolog na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Objavio je radnost iela Katedre za etnologiju naroda Jugoslavije i upravnik Odjeljenja za etnologiju, predavao Filozofskog fakulteta, direktor Etnografskog instituta Šopika akademije nauka i umetnosti.

Petar Vlahović jedan je od osnivača i Simpozijuma „Srpski dani Sistema Vukovoglasjenik“, koji je pokrenuo sa saradnicima u Pijepoljujaji od 1973. godine.

Uradio je i prepravio za knjige preko 150 izvanka (zapisa, zbivanja i poručenih izdanja iz etnologije i antropologije. Objavio je preko 300 gojoga, članka i razprava i preko 20 knjiga u zemlji i inostranstvu. Među knjigama su: *Kosulacka vojaka i bitka na Mglavcu 1915*, *Bratstvo i njegova etnoloka*, *Običaji, venovanja i praznovjerje naroda Jugoslavije*, *Žena i običaji naroda Kine*, *U vreljaga (voda, Mavali i etničke zajednice sveta*, *Na hranima razlikovanja*, *Kultura ludova u Jevima (Kraljev)*, *Čovjek u vremenu i prostoru*, *Črna tvara na vrelim razlikovanjima (filozofskost)*, *Pisni nali etnologije*, *Običaji, venovanja i praznovjerje naroda Jugoslavije*, *U vreljaga (voda – gojlog etničkog i historijskog antropologije*, *Etnološki pregled Srbije i dr.*

Akademik Petar Vlahović svoje naučne radove objavljio je i u Norvegijskom etniku.

Prominuo je 83. a sahranjen 07. jula 2017. na Novom groblju u Beogradu.

Miroslava Kukurudžić Jovčićević

CIP — Каталогizacija u bibliotekama
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

93/94

НОВОБАЛАНСКИ зборник = *Novobalanski zbornik / uradio: Đura Đakšićević*. - Gra, 1, br. 1 (1977). - . - Novi Banar : Mesto "Pac", 1977. - (Vreme : Grafistar). - 24 cm

Титуларна. - Наслов и омотач брз, и лат.
ISSN 0351-5017 = Новобалански зборник
COBISS.SR-ID 3463179

